

MASSILISE
POLIITILISE TÖÖ
KOGEMUSI
MAAL

EESTI RIIKLIK KIRJASTUS

MASSILISE
POLIITILISE TÖÖ
KOGEMUSI
MAAL

EESTI RIIKLIK KIRJASTUS
TALLINN 1957

Käesolevas kogumikus on antud lühike ülevaade maal tehtava massilise poliitilise töö organiseerimisest ja selles töös omandatud kogemustest.

Hinnangud ja arvamused selle kogumiku kohta palub Eesti Riiklik Kirjastus saata aadressil: Tallinn, Pärnu mnt. 10, poliitilise kirjanduse toimetus.

SISUKORD

R. Meijel	Tartu rajooni kolhooside partei-algorganisatsioonid võitluses kolhooside organisatsioonilis-majandusliku tugevdamise eest	3
U. Erdmann	Massilisest poliitilisest tööst Türi rajooni „Edu“ kolhoosis	24
V. Põlder	Massiline poliitiline töö Kanepi masina-traktori jaamas	44
Ü. Nõmm	Kolhoosinoorte kommunistlikust kasvatuses Tapa rajoonis	54
A. Klimov	Võitluses sovhoosimajanduse tõusu eest	76
E. Notton	Massilisest poliitilisest tööst Haapsalu rajooni Oru rahvamajas	90
H. Mägi	Otepää rajooni I. V. Mitsurini nimelise kolhoosi klubi isetegevuslaste tööst	102
P. Auspere	Rahvahulkade kommunistlik kasvatamine — kultuurhariduslike asutuste austav ülesanne	117
R. Väli	Linna abist maale	133

2

TARTU RAJOOINI KOLHOOSIDE PARTEI-ALGORGANISATSIOONID VÕITLUSES KOLHOOSIDE ORGANISATSIOONILIS-MAJANDUS- LIKU TUGEVDAMISE EEST

R. MEIJEL,
EKP TARTU RAJONIKOMITEE SEKRETÄR

Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei Keskkomitee ja Nõukogude valitsuse poolt on viimastel aastatel võetud tarvitusele rida laiaulatuslikke abinõusid sotsialistliku põllumajanduse kiireks edasiarendamiseks. Partei XX kongress seadis meie vabariigi põllumajanduses töötajate ette vastutusrikka ülesande — suurendada 1960. aastaks 1956. aastaga võrreldes põllumajandussaaduste tootmist: liha — umbes 1,8, piima — 2,3, teravilja — 2,5 ja kartulit — 1,9 korda. Partei ja valitsuse otsustega põllumajanduse arendamise küsimustes ei ole ainult püstitatud põllumajanduse arendamise suurejoonelised ülesanded, vaid nende otsuste põhjal rakendatud vastavad abinõud on loonud ka kõik vajalikud tingimused põllumajanduse järsu tõusu saavutamiseks. Loodud tingimustes otsustava edu saavutamine oleneb nüüd suurel määral ka sellest, kuidas maarajoonide parteikomiteed ja partei-algorganisatsioonid oskavad mobiliseerida seni kasutamata reserve põllumajanduses, kuidas nad organiseerivad ja juhivad koh-tadel põllumajanduslikku tootmist.

Kui veel mõned aastad tagasi esines põllumajanduse juhtimisel pinnapealsust, formaalsust ja parteiorganisatsioonidel puudus konkreetne vastutus põllumajandusliku tootmise eest, siis sellisele olukorrale tegi otsustava lõpu NLKP Keskkomitee ajalooline septembripleenum. Septembripleenumi otsuses märgiti, et uute, suurte ja keerukate ülesannete täitmine põllumajanduse alal nõuab kolhooside, masina-traktorijaamade ja sovhooside juhtimise otsustavat parandamist nii vastavate ministeeriumide kui

ka kohalike partei-, nõukogude ja põllumajandusorganite poolt. Seati ülesandeks tõsta maal tehtava poliitilise ja organisatsioonilise töö taset, mobiliseerida kommunistide, kommunistlike noorte, kõigi kolhoosnikute, masina-traktorijaamade ja sovhooside töötajate aktiivsust, panna liikuma sotsialistliku põllumajanduse kõik jõud ja vahendid, suurendada töötajate vastutust olukorra eest igas kolhoosis, masina-traktorijaamas, sovhoosis ja rajoonis. Tehti ülesandeks tugevdada põllumajandust kvalifitseeritud kaadriga, korraldada ümber kolhooside agro-zootehniline teenindamine jne.

Et kindlustada Keskkomitee pleenumi poolt seatud ülesannete täitmist, tuli eelkõige rajooni parteikomitee töö põhjalikult ümber korraldada vastavalt Keskkomitee pleenumi otsusele. Esimeseks ülesandeks oli moodustada instruktorite grupid masina-traktorijaamade juurde, valida sinna parimad töötajad, kes oleksid suutelised kindlustama põllumajanduse ette püstitatud suurte ülesannete elluviimise organiseerimist. Tsoonide sekretärideks valisime tublisid töötajaid. Tõsiseid raskusi oli tsoonide instruktorite kaadri komplekteerimisel. Kuna aga tsooni instruktori oskuslikust tööst oleneb suurel määral kolhoosides tehtava organisatsioonilise ja parteipoliitilise töö tase, tuli instruktorite valikule pöörata erilist tähelepanu. Enamik instruktoreid tsoonides on meil kogemustega parteitöötajad, kuid tuli rakendada tööle ka noori, väheste kogemustega töötajaid, kellede õpetamisele pöörasime aga pidevat tähelepanu. Et tõsta instruktorite gruppide, aga ka teiste rajoonikomitee töötajate tööalaseid teadmisi, organiseerisime rajoonikomitees õppused. Õppuste plaani ja temaatika kinnitame rajoonikomitee bürool pooleks aastaks. Õppustel käsitleme mitmesuguseid parteitöö- ja põllumajandusalaseid küsimusi, kusjuures laialdaselt praktiseerime kogemuste vahetamist. Õppusi viime läbi massiliste põllutööde perioodil üks kord, talveperioodil kaks korda kuus. Neil õppustel esinevad ettekannetega rajooni partei- ja täitevkomitee juhtivad töötajad, põllumajanduse eriteadlased, spetsialistid ja ka praktikud sovhoosidest ning kolhoosidest. Plaani-pärane tootmisnõupidamiste ja praktiliste õppuste läbi viimine on tunduvalt kaasa aidanud rajoonikomitee töötajate teadmiste ja kogemuste rikastamisele nii parteitöös kui ka põllumajandusalastes küsimustes.

Et võimaldada rajooni parteikomitee töötajail rohkem töötada kohtadel otse tootmise juures, osutada partei-
algorganisatsioonidele tõhusamat abi, vabastada rajooni-
komitee töötajaid kantseleilik-bürokraatlikust tööstiilist,
vähendasime tunduvalt igasuguseid nõupidamisi ja istun-
geid. Rajooni parteikomitee büroo istungeid peeti enne
septembripleenumit nädalas 1—2 korda, nüüd peetakse
aga üle nädala, kusjuures büroo istungi päevakorras on
ainult 1—2 põhiküsimust. Selline töö ümberkorraldamine
annab võimaluse komitee töötajail suurema osa oma töö-
ajast viibida kohtadel, organiseerida seal parteiorganite
otsuste selgitamist ja elluviimist, tõsta pidevalt organi-
satsioonilise ja parteipoliitilise töö taset.

Et kindlustada põllumajanduse ette seatud ülesannete
elluviimist, tuli rajoonis teostada parteiliste jõudude
ümberpaigutamine rajooni põhilisse rahvamajandus-
harusse, s. o. põllumajandusse. Eriti vajalik oli suunata
kolhoosidesse kommuniste, et tugevdada kolhoosides
partei-algorganisatsioone, moodustada neis uusi partei-
algorganisatsioone ja tõsta seega kolhoosides partei orga-
nisatsioonilise ja poliitilise töö taset. Enne septembriplee-
numit oli rajoonis arvel olevaist kommunistidest põllu-
majandusega seotud ainult 36%, nendest kolhooside, sov-
hooside ja masina-traktorijaamade partei-algorganisat-
sioonides 28%. Rajooni keskuses oli 47% kommunistide
üldarvust.

On täiesti selge, et sellise parteiliste jõudude paiguta-
mise juures ei oleks olnud võimalik edukalt lahendada
partei poolt seatud ülesandeid külas. Asusime kommu-
nistide suunamisele külasse, et tugevdada eeskätt kolhoo-
side, sovhooside ja masina-traktorijaamade juhtivat kaad-
rit. Tööle kolhoosi esimeestena läks 12 kommunisti
rajooni ja linna partei-, nõukogude ning majandusala
juhtivat töötajat. Üldse on suunatud Tartu rajooni tööle
pärast septembripleenumit kuni 1956. a. lõpuni rajooni
keskusest 37 kommunisti. Peale selle suunati Tartu
rajooni kolhoosidesse tööle veel teistest linnadest rida
kommuniste. Nii töötab praegu Tartu rajoonis, peamiselt
kolhoosides, käesoleval ajal üle 80 kommunisti. See või-
maldas luua juurde uusi partei-algorganisatsioone, ees-
kätt kolhoosides. Kuni septembripleenumini oli rajoonis
ainult 4 kolhoosi partei-algorganisatsiooni, praegu on neid
aga juba moodustatud 24 ja peale nende veel 2 partei-

liikmekandidaatide gruppi. Partei-algorganisatsioonid puuduvad senini veel rajooni kolmes kolhoosis.

Parteiliste jõudude paigutamises on olukord täielikult muutunud. Põllumajandusega on nüüd seotud 58% kommunistide üldarvust, kusjuures kolhooside, sovhooside, masina-traktorijaamade ja maaparandusjaama partei-algorganisatsioonides on arvel ligi 50% rajooni kommunistide üldarvust. Kommunistide arv kolhooside partei-algorganisatsioonides on kasvanud 15-lt 138-le, s. o. 9 korda. Selline parteiliste jõudude ümberpaigutamine tugevdas tunduvalt kommunistide mõju külas, tõusis nii organisatsioonilise kui ka parteipoliitilise töö tase. Partei-algorganisatsioonide loomine kolhoosides ja nende pidev tugevdamine tõstis märgatavalt kolhoosnikute hulgas tehtava poliitilise töö taset. Partei-algorganisatsioonide poolt läbi viidav organisatsiooniline töö, kolhoosnikute mobiliseerimine aktiivsele osavõtule kolhoosi tööst on märgatavalt kaasa aidanud kolhooside tootmistegevuse parandamisele ning nende majanduslikule tugevdamisele. Oskuslikult kasutades partei ja valitsuse poolt kolhoosidele antavat laiaulatuslikku abi, sidudes parteipoliitilise ja organisatsioonilise töö kolhooside ette seatud ülesannetega, on rajooni parteiorganisatsioon saavutanud nende ülesannete täitmisel mõningat edu. Vaatleme piima tootmist rajooni kolhoosides. 1953. a. oli rajooni kolhoosides 4280 lehma, keskmine piimatoodang ühe lehma kohta oli aastas 1393 kg ja piima üldtoodang 5758 tonni. 1954. a. suurenes lehmade arv 409 lehma võrra ja piima väljalüps kasvas ühe lehma kohta 272 kg võrra, mis võimaldas toota piima 1299 tonni ehk 22,5% võrra rohkem kui 1953. aastal. Kuna 1954. a. söötade koristamisel looduslikud tingimused olid ebasoodsad ja söötasid varuti isegi vähem kui eelmisel aastal, siis oli selge, et loomade ületalve pidamisel tekib tõsiseid raskusi. Kolhooside partei-algorganisatsioonid, kolhooside kommunistid võtsid endale ülesande — säilitada maksimaalsel arvul lehmasid ja teha kõik selleks, et paremini kasutada olemasolevat sööta. See oli õige tee, sest lehmade arvu taastamine nõuab vähemalt kolm aastat. Tänu sellele, et suutsime mitte ainult säilitada lehmade endise arvu, vaid seda ka suurendada ning ratsionaalselt kasutada olemasolevaid söötasid, siis 1955. aastal, hoolimata sellest, et piima väljalüps ühe lehma kohta mõnevõrra langes, toodeti siiski piima eelmise aastaga võr-

reldes 345 tonni rohkem. 1955. a. talveperioodil, mil olukord söötade osas oli tunduvalt parem, tõusis piima väljalüps ühe lehma kohta, samuti suurenes lehmade arv, mis võimaldas piima üldtoodangut märgatavalt tõsta. Nii oli näiteks 1956. a. 1. augustiks piima toodetud 1153 tonni rohkem kui eelmisel aastal samal perioodil ja piima väljalüps ühe lehma kohta oli 256 kg võrra kõrgem kui 1955. a. 1. augustiks. Rajooni 29 kolhoosist on 27 kolhoosis piimatoodang tõusnud, kuna kahes kolhoosis, kus senini partei-algorganisatsioonid veel puuduvad, on piimatoodang 1955. aastaga võrreldes veidi langenud.

Võrdleme tulemusi liha tootmisel. 1953. a. toodeti rajooni kolhoosides liha tapakaalus 465 tonni, sellest sealihaga 180 tonni. Järgmisel aastal toodeti liha juba 550 tonni ehk 85 tonni rohkem kui eelmisel aastal, selle hulgas toodeti sealihaga 49 tonni rohkem kui eelmisel aastal. 1955. aastal tõusis lihatoodang 706 tonnini ehk 1953. aastaga võrreldes suurenes lihatoodang kolhoosides 52,7%, kusjuures sealihatoodang suurenes sama aja vältel ligi 40%. 1956. aastal saavutas enamik rajooni kolhoose juba esimese poolaasta lõpuks lihatootmises 1955. a. taseme ja isegi ületati see, ning 1956. aasta lõpuks suurenes lihatoodang, eriti sealihaga tootmisel, 1955. aastaga võrreldes, tunduvalt.

Toodangu üldmahu suurenemisega tõusis märgatavalt kolhoosides kaubatoodang ja suurenesid rahalised sissetulekud. See omakorda võimaldas eraldada suuremaid summasid jagamatusse fondi, tõsta normipäevatasu jne. Rajooni kolhooside majanduslikust tugevnemisest kõneleb ka see fakt, et kui näiteks 1953. a. oli rajoonis ainult üks kolhoos, kus rahalised tulud tõusid üle miljoni rubla, siis 1955. aasta lõpuks oli selliseid kolhoose juba kuus. 1956. a. esimesel poolaastal suurenesid kolhooside rahalised tulud ligi 2 miljoni rubla võrra 1955. a. sama perioodiga võrreldes.

Need mõningad näited rajooni kolhooside tootmise tulemustest kõnelevad sellest, et kolhoosid pidevalt tugevnevad nii organisatsiooniliselt kui ka majanduslikult. Nad peegeldavad ühtlasi ka kolhooside partei-algorganisatsioonide tööd võitluses Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei Keskkomitee ajalooliste pleenumite ja XX kongressi otsuste ellurakendamise eest.

Kolhooside tootmise arengutempo ei ole kõigis kolhoosides ühesugune. Reas kolhoosides on kommunistid suutnud mobiliseerida kolhoosi kollektiive tunduvalt paremini. Nii näiteks suudeti Tartu rajooni Molotovi-nimelises, „Külvaja“, „Avangardi“ ja „Uhisjõu“ kolhoosides 1956. aastal piimatoodangut tõsta kaks ja enam korda eelmise aastaga võrreldes. Järelikult sellest, kuidas kolhoosi partei-algorganisatsioon täidab temale partei põhikirjaga pandud ülesandeid, kuidas ta seob kogu partei organisatsioonilise ja parteipoliitilise töö praktiliste tootmisülesannetega, oleneb suurel määral kolhoosi majanduse arengu tempo ja püstitatud ülesannete täitmise aeg. Arvestades kõiki võimalusi, senini kasutamata sisemisi reserve ja partei ning valitsuse poolt antavat laiaulatuslikku abi, võib rõhuv enamus Tartu rajooni kolhoose täita kuuendal viisaastakul ettenähtud ülesanded enne tähtaega, s. o. 1958. aastaks.

Allpool vaatleme Tartu rajooni „Tuleviku“ kolhoosi, kus partei-algorganisatsioon on kolhoosi organisatsioonilis-majanduslikul tugevdamisel viimase 2—3 aasta jooksul saavutanud märkimisväärseid tulemusi.

„Tuleviku“ kolhoosil on põllumajanduslikku maad 3157 ha, sellest põllumaad 1250 ha, heinamaad 509 ha ja karjamaad 452 ha. Enne NLKP Keskkomitee septembripleenumit, s. o. 1952. aasta töötulemuste järgi, olid kolhoosi põhilised tootmistulemused järgmised: tera- ja kaunviljade keskmine hektarisaak oli 7,3 ts, kartuli hektarisaak 71,5 ts, põldheina hektarisaak 23,5 ts ja loodusliku heina hektarisaak 9,7 ts. 100 hektari põllumajandusliku maa kohta toodeti piima 165,3 ts ja liha 11,4 ts, munatoodang kana kohta oli 75,2 muna jne. Kolhoosi rahalised sissetulekud olid 1952. aastal ca 800 000 rubla.

1955. aastal olid kolhoosis mõnevõrra tõusnud tera- ja kaunvilja hektarisaagid (9,0 ts hektarilt) ning kartuli hektarisaak (88 ts hektarilt). Samuti varuti rohkem põld- ja looduslikku heina. Kolhoosis rajati viimastel aastatel kultuurkarjamaid üle 80 ha, millest 1955. a. 44 ha tarastati ja viidi sisse mehhaniseeritud veevarustus. Piimatoodang 100 ha põllumajandusliku maa kohta tõusis 1955. aastal 293 ts-ni, s. o. 1952. aastaga võrreldes 78%, piima väljalüps ühe aastalehma kohta oli 2926 kg ehk 946 kg võrra suurem kui 1952. a. Liha toodeti tapakaalus 1955. a. 100 ha põllumaa kohta 29,1 ts, s. o. üle kahe ja poole korra

rohkem kui 1952. a., ja seda peamiselt sealihä tootmise järsu suurendamise arvel. Viimastel aastatel on kolhoosis ehitatud mitu uut veiselaut, sigalaid, silohoidlaid ja muid tootmishooneid. Kolhoosi rahalised tulud tõusid 1955. a. 2 miljoni 83 tuhande rublani, sealjuures saadi loomakasvatusest 1 133 869 rubla. See võimaldas kolhoosil teha täiendavaid kapitaalvahutusi ja tõsta kolhoosnikute rahalist normipäevatasu.

Vaatleme, kuidas töötas kolhoosi partei-algorganisatsioon partei ja valitsuse otsuste elluviimisel, kolhoosi organisatsioonilis-majanduslikul tugevdamisel.

Kolhoosi partei-algorganisatsioon töötab plaani järgi, mis koostatakse iga kuu lõpul järgmiseks kuuks ja mis kinnitatakse partei-algorganisatsiooni üldkoosolekul. Tööplaanis on ette nähtud partei-algorganisatsiooni koosolekud nendel arutatava päevakorraga, nõupidamised ja seminarid agitkollektiiviga, seina- ja väiklehe toimetusega. Peale selle on ära näidatud poliitilise tööga seoses läbiviidavad üritused jne. Partei-algorganisatsiooni koosolekuid viiakse läbi tavaliselt 1—2 korda kuus. Partei-koosolekute päevakorras on domineerivaks peamiselt kolhoosi tootmistegevusega seotud küsimused, nagu mitmesuguste põllumajanduslike hoogtööde ettevalmistamine ja läbiviimine (kevadkülv, heinatöö, viljakoristamine jne.). Samuti on arutatud mitmel korral kolhoosi majanduse arendamise põhiküsimusi. Parteikoosolekuil on arutatud veel komsomoli-algorganisatsiooni parteilise juhtimise, parteilise õppusega seoses olevaid küsimusi. Partei-algorganisatsiooni koosolekute otsuste elluviimisele tõmmatakse alati kaasa kolhoosi spetsialistid, juhatuse liikmed, brigadirid ja farmide juhatajad.

Kolhoosi partei-algorganisatsiooni lähimaks abiliseks on kolhoosi kommunistlikud noored. Osutades vajalikku tähelepanu noorte tööle, on paljud kommunistlikud noored ja noored kolhoositootmise eesrindlasteks ja nad võtavad aktiivselt osa poliitilisest ning kultuurilisest tööst.

Tööviljakuse tõus kolhoosis oleneb kolhoosnikute tööalasest aktiivsusest, seepärast pöörab „Tuleviku“ kolhoosi partei-algorganisatsioon pidevat tähelepanu kolhoosnikute hulgas tehtavale poliitilisele tööle. Poliitilise selgitustöö läbiviimiseks on kolhoosis loodud 16-liikmeline agitkollektiiv, kuhu kuuluvad kommunistid, kolhoosi

spetsialistid, brigaadide ja farmide aktiivsemad ning eesrindlikumad töötajad. Agitaatoritele viiakse läbi instrueerimisnõupidamisi tavaliselt kaks korda kuus. Tublideks agitaatoriteks, tootmistöö organiseerijaks on kasvanud kolhoosi juhatuse esimees Kobar, partei-algorganisatsiooni sekretär Molodov, zootehnik Roosve, farmijuhataja Naelaste, agronoom Pöldur, põllundusbrigaadi brigadir Käämer, kolhoosi klubijuhataja Veemaa jt. Kuid agitkollektiivi töös esineb veel rida puudusi. Vähe pööratakse tähelepanu agitaatorite töökogemuste vahetamisele, osa agitaatoreid ei esine veel pidevalt vestlustega, kuna partei-algorganisatsioon ei ole pööranud küllaldast tähelepanu vähemate kogemustega agitaatorite vajalikule õpetamisele ja abistamisele vestluste ettevalmistamisel ning läbiviimisel. Samuti on puudulikult organiseeritud agitatsioonitöö kolhoosiperedes, mistõttu just need kolhoosnikud, kes halvemini võtavad osa ühistööst, või vanemad kolhoosnikud, kes vähe käivad koosolekuil, grupivestlustel jne., on jäänud agitatsioonitööst kõrvale.

Vajalikku tähelepanu pöörab kolhoosi partei-algorganisatsioon ka näitlikule agitatsioonile. Kolhoosis ilmub regulaarselt seinaleht, välkleht, möödunud aastal organiseeriti fotovitriin „Kolhoosi eesrindlased töö juures“ jne. Hästi on korraldatud näitlik materjal kolhoosi tootmis-tegevuse ja eesseisvate ülesannete valgustamiseks.

Kolhoosi partei-algorganisatsioon pöörab tõsiselt tähelepanu kolhoosnike kultuurilisele teenindamisele. Kolhoosis loodi oma klubi ja pidevalt laieneb isetegevusringide töö, kus initsiaatoriteks on kolhoosi noored. Peale oma isetegevuskollektiivide on kolhoosi klubis mitmel korral esinenud teater „Vanemuine“, rajooni kultuurimaja ja naaberrajooni — Jõgeva — kultuuriasutuste, Viljandi, Rakvere ja Pärnu teatrite kollektiivid. Partei-algorganisatsioon on organiseerinud sageli kolhoosnike ühiskülastusi „Vanemuise“ teatrisse, kohtumisõhtuid Tartu töötajatega, kus esinesid kolhoosi tootmisesrindlased sõnavõttudega ja kolhoosi ja linna isetegevuskollektiivid. Kuna kolhoosis järjest laieneb kultuuriline isetegevus, siis ei rahuldanud enam olemasolev kolhoosiklubi kolhoosikollektiivi vajadusi ja partei-algorganisatsiooni initsiatiivil tõsteti üles küsimus uue avarama kolhoosiklubi ehitamisest. Praegu on ehitamisel uus 300 istekohaga kolhoosiklubi, kus on ette nähtud vastavad ruumid

ka kinoaparatuurile, mitmesugustele õpperingidele jne. Kavatsusel on kolhoos lähemal ajal radiofitseerida.

Et „Tuleviku“ kolhoosi partei-algorganisatsiooni tööst täielikumat ülevaadet saada, vaatleme, kuidas partei-algorganisatsioon seob kogu oma organisatsioonilise ja masilise selgitustöö kolhoosi ees seisvate ülesannete lahendamisega ning nende täitmise kindlustamisega.

Kolhooside ette seatud ülesannete täitmine, põllumajandussaaduste, eeskätt loomakasvatussaaduste tootmise järsk suurendamine esitab kolhoosidele edasilükkamatu ülesandena söödabaasi küsimuse lahendamise. „Tuleviku“ kolhoosis, nagu me eespooltoodud andmetest nägime, on põllukultuuride saagid võrdlemisi madalad. Tulemused loomakasvatussaaduste tootmise alal on saavutatud kolhoosis peamiselt loomajõusööda kasutamise teel. Seetõttu on kolhoos teinud küllalt suuri rahalisi kulutusi, mis suurendasid tootmiskulusid; see aga omakorda vähendas rahalist normipäevatasu. Madalatest saakidest tingituna on kolhoosnikutele natuuras makstav normipäevatasu väike, rääkimata ühiskarja varustamisest vajaliku söödaga. „Tuleviku“ kolhoosi partei-algorganisatsioon, analüüsinud põhjalikult 1954. a. tootmise olukorda kolhoosis, seadis ülesandeks rakendada vajalikud abinõud saagikuse tõstmiseks. Et suurendada orgaaniliste väetiste kogust, kuna just selle vähesus ei võimalda täita maaviljakuse tõstmise olulisemat agrotehnilist nõuet, otsustati võtta kasutusele alusturvas. 1955. a. sügiseks varuti 6000 m³ kuivatatud alusturvast. 1955/56. a. talvel kolhoosi partei-algorganisatsioon ja kolhoosi juhatus arutasid põhjalikult läbi, kuidas paremini organiseerida sõnniku väljavedu ja sõnniku-komposti valmistamist. Tavaliselt veetakse kolhoosides aruannete järgi sõnnikut välja küllaltki suurtes kogustes, mis aga sageli ei vasta tegelikkusele. Seda sellepärast, et kolhoosides arvestatakse sõnniku väljaveol normipäevi väljaveetud koormate arvu pealt, kusjuures on muidugi kindlaks määratud ka koorma kaal; kuid kasutades vajaliku kontrolli puudumist, veavad mõned vastutustundetud kolhoosnikud välja sõnnikukoormaid, millede kaal ei vasta ettenähtule. Et sellist olukorda parandada, otsustati „Tuleviku“ kolhoosis sõnniku väljavedu ümber korraldada. Normipäevade arvestamist teostatakse mitte enam koormate, vaid põldudele patareidesse veetud sõnniku koguse pealt, kus see brigadiride poolt

koguse järgi arvele võetakse. Kolhoosnikute aktiivsuse tõstmiseks sõnniku väljaveol makstakse kolhoosnikutele lisatasu — iga 40 tonni sõnniku väljaveo eest patareidesse 100 rubla. Sõnniku väljaveo küsimuse arutamisel kolhoosi üldkoosolekul määrati konkreetsed ülesanded igale põllundusbrigaadi töotajale, samuti ka administratiivpersonalile. Need tarvitusele võetud abinõud andsid häid tulemusi. Kogu kevadkülviks ettenähtud sõnnik veeti välja tunduvalt lühema aja jooksul kui eelmistel aastatel, kusjuures normipäevade kulu selle töö läbiviimisel oli samuti märgatavalt väiksem, võrreldes eelmiste aastatega.

Et paremini kasutada mineraalväetisi ja vähema tööjõukuluga viia läbi mineraalväetiste külv, valmistati kolhoosis mineraalväetise külvikud ja nende abil külvati mineraalväetised põhiliselt mehhaniseeritult.

1955. a. asuti kolhoosis kasutama maaharimisel, esialgu 33 hektaril, Maltsevi meetodit, et katsete varal kindlaks teha selle meetodi rakendamise tulemused meie tingimustes. 1956. a. katsete tegemine jätkus ja nende positiivsetel tulemustel minnakse juba Maltsevi meetodi laialdasele rakendamisele.

Maaviljakuse ja kõigi kultuuride saagikuse tõstmise kõrval söödabaasi tugevdamiseks on tähtis koht kultuuride õigel valikul. Tuleb valida sellised põllukultuurid, mis kohalikes tingimustes annavad kõige rohkem söötühikuid ja millede tootmisel tuleb vähem tööjõudu kulutada. „Tuleviku“ kolhoosis lahendatakse õigesti seda küsimust. Näiteks annavad meil taliviljad tunduvalt kõrgemat saaki kui suviviljad ja sellepärast laiendati 1955. a. tunduvalt taliviljade külvipinda. Eriti tähtis on suveperioodil kasutada ühiskarjale selliseid kultuure, nagu mais ja kultuurkarjamaahein. Ka sellele on „Tuleviku“ kolhoosi partei-algorganisatsioon pööranud tõsist tähelepanu. 1956. a. külvati kolhoosis maisi 61,1 hektarile.

Eriti hinnatav on kolhoosi partei-algorganisatsiooni ja kolhoosi juhatuse töö kultuurkarjamaade rajamisel. Et saada selles töös vajalikke kogemusi, organiseeriti ekskursioon Jõgeva Sordiaretusjaama, kus tutvuti lähemalt kultuurkarjamaade rajamise ja kasutamise küsimustega. Kultuurkarjamaade rajamisele asus kolhoos 1953. aastal. Esimesed kultuurkarjamaad rajati 12 hektari suurusele põldheinaväljale, mis asus looduslike heinamaade keskel.

Kultuurkarjamaaks eraldati veel lisaks sellele 12 hektarit vanu kultuurniite ja looduslikke rohumaid. Esimestel kultuurkarjamaadel tõsteti saagikust ja juba ühe aastaga saavutati koplites karjatamise tulemusena suvekuudel märgatav piimatoodangu tõus. See innustas partei-algorganisatsiooni ja kolhoosi juhatust. Asuti kultuurkarjamaa pindala suurendamisele. Hariti üles 31 ha uudismaad, kuhu külvati heinakultuurid ja rajati kultuurkarjamaad, millede tarastamine ja veega varustamine viidi põhiliselt lõpule 1955. aastal. Koplid rajati ka looduslike karjamaade pealtparandamisega ning osaliselt ka põldheinaväljadele. Kultuurkarjamaade rajamist jätkatakse ka edaspidi. Juba 1956. aastal toimus kolhoosis kogu ühiskarja kopliviisiline ööpäevane karjatamine.

Pidevalt hoolitsetakse kolhoosis ristiku ja lutserni kasvupindala laiendamise eest. Ristik ja lutsern on väärtuslikeks söödakultuurideks suvel haljassöödana ja talvel kuivheinana. Suurtes kogustes kasutab kolhoos talveperioodil suvel vitamiiniheinana koristatud ristikut ja lutserni heinajahu valmistamiseks.

Võideldes selliselt söödabaasi otsustava tugevdamise eest, kindlustab kolhoosi partei-algorganisatsioon kolhoosi ühiskarjale toodangu otsustavaks tõusuks vajaliku sööda saamise omast majandist juba lähemate aastate jooksul, samuti ka põllumajandussaaduste tootmise omahinna märgatava alanemise.

Loomakasvatuse produktiivsuse tõstmisel etendab loomade söötadega kindlustamine peamist osa. Vähem tähtis ei ole ka loomakasvatuses töö organiseerimine, loomade hooldamine ja pidamistingimuste parandamine ning loomakasvatajate kaadri valik.

Enne NLKP Keskkomitee septembripleenumit püsis „Tuleviku“ kolhoosis piima- ja ka muude loomakasvatussaaduste tootmine peaaegu ühel tasemel, toodangu tõus toimus aeglaselt. Hiljem aga, nagu me eespooltoodud andmetest nägime, alates 1953. aastast, on olukord kolhoosis täiesti muutunud. Seda toodangu järsku tõusu ei saa muidugi ainuüksi seletada ühiskarjale kulutatud sööda hulgaga, vaid siin on olulist osa etendanud ka rida teisi abinõusid, mida kolhoosi partei-algorganisatsioon ja kolhoosi juhatuse on rakendanud, juhindudes NLKP Keskkomitee pleenumite otsustest põllumajanduse arendamise kohta. Uheks oluliseks tingimuseks loomakasvatussaa-

duste suurendamisel „Tuleviku“ kolhoosis oli see, et loomakasvatusalasesse töösse hakati suhtuma tõsiselt. Kui varemil aastail kolhoosi juhatus ei võidelnud vajaliku aktiivsusega loomakasvatussaaduste tootmise plaanide täitmise ja ületamise eest ning seda ei nõutud ka farmide töötajailt, siis viimastel aastatel on loomakasvatusele ja töö organiseerimisele loomakasvatuses pööratud suurt tähelepanu.

Et õigeaegselt rakendada vajalikke abinõusid, peab kolhoosi partei-algorganisatsioonil ja kolhoosi juhatusel olema pidevalt ülevaade olukorrast loomakasvatuses. „Tuleviku“ kolhoosis näiteks on sisse viidud igapäevane kontroll iga lüpsja-karjatalitaja lehmade grupilt piima väljalüpsi, aga samuti iga lehma piimatoodangu kohta. Kui mõni lüpsjatest ei täida piima väljalüpsi päeva-plaani, selgitatakse otsekohe välja selle põhjus ja rakendatakse vastavad abinõud plaani täitmise kindlustamiseks.

Karjas on eraldatud tõuaretusgrupp parematest lehmadest. On sisse viidud iga lehma kohta individuaal-arvestus toodangu ja söödakulutuse osas. Samuti rakendatakse iga lehma individuaalset söötmist vastavalt piimatoodangule. Karjafarmi töötajateks ja lüpsjateks-karjatalitajateks on valitud kolhoosnikud, kes hoole ja armastusega suhtuvad oma tööülesannetesse. Igal aastal organiseeritakse loomakasvatajatele tööalase kvalifikatsiooni tõstmiseks zootehniline õppus.

Suurt tähelepanu pöörab kolhoosi partei-algorganisatsioon loomakasvatajate tootmisnõupidamiste korraldamisele, kusjuures neid viiakse läbi eraldi veisefarmide töötajaile ja seatalitajaile. Nendel nõupidamistel arutatakse läbi loomakasvatajate igakuulised töötulemused, kes on omavahelises sotsialistlikus võistluses. Nõupidamistel esinevad kolhoosi parimad loomakasvatajad, kes annavad edasi oma kogemusi kogu loomakasvatajate kollektiivile. Sageli esinevad nendel nõupidamistel Eesti Loomakasvatuse ja Veterinaaria Teadusliku Uurimise Instituudi ja Eesti Punasekarja Tartu Riikliku Tõulava eriteadlased. Regulaarne tootmisnõupidamiste läbiviimine on tunduvalt kaasa aidanud nõukogude teaduse saavutuste ja eesrindlaste kogemuste propageerimisele ning juurutamisele. Võiks märkida kas või seda, et „Tuleviku“ kolhoosis esimesena ja ainsana rajoonis on korraldatud pörsastele

kvartsi andmine, mis omab suurt tähtsust ainevahetusprotsesside reguleerimisel ja rahhiidist hoidumisel. Kolhoosis on veel sisse viidud sigade kaks nuumaperioodi, laialdaselt kasutatakse lontkõrvalise kuldi ja suurt valget tõugu emiste tarberistlust jne.

Loomakasvatuse arendamisel on „Tuleviku“ kolhoosis tähtsat osa etendanud loomade pidamistingimuste pidev paranemine. Viimastel aastatel on pööratud suurt tähelepanu loomakasvatushoonete ehitamisele ja mehhaniseerimisele. Kui näiteks 1952. aastal olid kolhoosi veised paigutatud 32 veiselauta ja 2 vasikalauta, siis 1956. aastaks on veised ja sead paigutatud rõhuvas enamuses uutesse ajakohastesse hoonetesse. Kolhoosi keskuses on sisse seatud tsentraliseeritud veevõrk kõigi loomakasvatushoonete varustamiseks veega. Karjalaudad on varustatud automaatjootjatega ja rippraudteega sõnniku ja söötade transportimiseks. Kõigis uutes loomakasvatushoonetes on ülesõiduteed, mis tunduvalt kergendab söötade transporti panipaikadesse ja söödaruumidesse.

Uues sigalas on sisse seatud keskküte. Sigala köögis asuvast juurviljaaurutajast juhitakse aur sigade sulgude sees asuva suluseinteks kasutatud torustiku kaudu läbi sigala. Sellise keskkütte abil on võimalik tõsta talvel sigala temperatuuri $+15^{\circ}\text{C}$.

Kõik eespoolkirjeldatud abinõud, mis kolhoosi partei-algorganisatsioon ja kolhoosi juhatus on rakendanud kolhoosi loomakasvatuse arendamiseks, massiline selgitustöö ja sotsialistliku võistluse organiseerimine on olnud oluliseks teguriks kolhoosi edusammudes, on tõstnud kolhoosnikute aktiivsust kolhoositootmises.

Kõigi nende abinõude rakendamise kõrval tuleb märkida veel üht olulist abinõu, nimelt kolhoosnikute materiaalse huvi tõusu kolhoosi tootmistegevuse arendamise vastu.

„Tuleviku“ kolhoosi partei-algorganisatsioon on kolhoosnikute materiaalse huvi tõstmisele pööranud suurt tähelepanu. Koos kolhoosi juhatusega põhjalikult läbi kaalunud abinõud lisatasude rakendamise kohta, hoolitses partei-algorganisatsioon alati selle eest, et nende abinõude läbiarutamine kolhoosnikute üldkoosolekul oleks igakülgne, et kolhoosnikutel oleks täielik ülevaade lisatasu saamise võimalustest, kui nad aktiivselt ühistööst osa võtavad ja toodangu tõusu kindlustavad. Partei-alg-

organisatsiooni poolt organiseeritakse nende kolhoosnikute populariseerimist, kes paremini täitsid oma ülesandeid ühistööl, kusjuures näidatakse ära ka nende kolhoosnikute töötasu. Samal ajal hoolitses partei-algorganisatsioon selle eest, et iga töötaja saaks õigeaegselt kätte oma põhitöötasu kui ka lisatasu. Juba 1954. a. mindi kolhoosis üle igakvartalisele ja 1955. a. igakuulisele rahalise avansi väljamaksmisele. See kõik aitas kaasa kolhoosnikute tööalase aktiivsuse tõusule, märgatavalt tugevnes töödistsipliin kolhoosis. 1955. a. töötati keskmiselt iga töövõimelise kolhoosiliikme kohta välja 462 normipäeva.

Kolhoosnikute huvi tõusust kolhoosi ühistööst osavõtmisel kõneleb ka see, et „Tuleviku“ kolhoosist ei ole põhjusega lahkujaid, vaid kolhoosiliikmete arv suureneb pidevalt uute liikmete juurdetuleku näol. Nii võeti 1955. a. kolhoosi vastu 54 uut liiget.

Partei-algorganisatsiooni ülesandeks ühismajandi pideva arendamise kõrval on hoolitseda ka selle eest, et kolhoos ja kolhoosnikud eeskujulikult täidaksid oma ülesandeid ning kohustusi. Sellepärast peavad kolhoosi kommunistid olema eeskujuks kõigile kolhoosnikutele — tugevdama töödistsipliini, hästi täitma oma tööülesandeid, ühiskondlikke kohustusi, olema eeskujuks isiklikus elus ja võtma aktiivselt osa kõigist kolhoosi üritustest.

„Tuleviku“ kolhoosi partei-algorganisatsioonil ei ole tarvis teha erilisi pingutusi, et kolhoos ja kolhoosnikud õigeaegselt täidaksid oma riiklikud kohustused põllumajandussaaduste varumise alal. Näiteks 20. augustiks 1956. a. oli „Tuleviku“ kolhoosi poolt piimavarumise ja kokkuostu aastaülesanne täidetud 297⁰/₀, liha varumise ja kokkuostu aastaülesanne oli kolhoosil täidetud samaks ajaks 108,7⁰/₀ jne. Kuid ei saa kaugeltki öelda, et „Tuleviku“ kolhoosi partei-algorganisatsioonil ei ole tarvis tegelda kohustuste täitmise ja distsipliini tugevdamise küsimustega. On tõsi, et „Tuleviku“ kolhoosi kommunistid on teinud tublit tööd kolhoosi kollektiivi kasvatamisel, kolhoosi organisatsioonilis-majanduslikul tugevdamisel jne. Kuid mitte alati ei täideta kolhoosis eeskujulikult kõiki riiklikke kohustusi. Näiteks 20. augustiks 1956. a. oli kolhoosil riikliku heinavarumise plaanist täidetud ainult 21,7⁰/₀. Mitmekordseid meeldetuletusi oli tarvis teha kolhoosi juhtkonnale teede korrastamise, metsatööde plaanide täitmise osas, kuna nende plaanide täitmisele

vaatas kolhoosi juhatus eesotsas juhatuse esimehe sm. Kobaraga kui teisejärgulise tähtsusega ülesannetele, arvestamata nende tööde riiklikku tähtsust. Samasugune on olukord riigimaksude õigeaegsel tasumisel jne. Nendele väärnähtustele vaadatakse ka kolhoosi partei-algorganisatsiooni poolt nagu mingisugustele loomulikele, kolhoosile lubatud väärnähtustele, põhjendades seda näiteks sellega, et kolhoos ei saavat mingit otsest tulu teede-parandamisest, metsatöödest jne. Selliste väärade seisukohtade vastu võitlemisele tuleb kolhoosi partei-algorganisatsioonil pöörata tõsisemat tähelepanu. Kolhoosi partei-algorganisatsioon peab oma tööga kindlustama kõigi kolhoosi ülesannete eeskujuliku täitmise, olgu siis see seotud otseselt kolhoosi tootmistegevusega või teiste rahvamajandusharude arendamise ülesannetega. Sel eesmärgil tuleb kolhoosi partei-algorganisatsioonil rohkem kontrollida kolhoosi administratsiooni majanduslikku tegevust. On oluline, et töödistsipliinis näitaksid head eeskuju kommunistid. Seepärast peab kolhoosi partei-algorganisatsioon tõstma pidevalt kommunistide teadlikkust, nõudma neilt partei ja valitsuse otsuste kõrvalekaldumatu täitmist.

See lühike ülevaade „Tuleviku“ kolhoosi partei-algorganisatsiooni tööst näitab, millist osa etendab partei-algorganisatsioon kolhoosi organisatsioonilis-majanduslikul tugevdamisel, kolhoosnike mobiliseerimisel partei ja valitsuse poolt põllumajanduse ette seatud ülesannete täitmisele. Vaatamata saavutustele on „Tuleviku“ kolhoosis veel küllalt kasutamata reserve tootmise arendamiseks.

Tartu rajooni teistes kolhoosides on partei-algorganisatsioonid nii mõndagi saavutanud kolhooside organisatsioonilis-majanduslikul tugevdamisel ja pidevalt tõuseb kolhooside partei-algorganisatsioonide osatähtsus kolhoosi tootmisülesannete lahendamisel, kasvab nende autoriteet parteitute töötajate hulgas. Paljud eesrindlased kolhoosnikud astuvad partei ridadesse, et kommunistina partei-algorganisatsioonis võidelda partei suurte eesmärkide eest.

Samal ajal ei saa märkimata jätta kolhooside partei-algorganisatsioonide töös esinevaid puudusi, mis tõsiselt pidurdavad nende tööd kolhooside organisatsioonilis-majanduslikul tugevdamisel.

Millised on siis olulisemad puudused kolhooside partei-
algorganisatsioonide töös Tartu rajoonis?

Suurt tähtsust partei-algorganisatsiooni töös omavad partei-algorganisatsioonide üldkoosolekud. Mõnedes Tartu rajooni kolhoosides on partei-algorganisatsioonide üldkoosolekute tase veel üsna madal, peamiselt selle tõttu, et koosolekute ettevalmistamisele ei pöörata vajalikku tähelepanu. Näiteks „Jüriöö“ kolhoosi partei-algorganisatsiooni koosolekul oli sageli päevakorras ainult partei rajoonikomitee büroo otsuste läbiarutamine. Mõnikord arutati ühel parteikoosolekul läbi mitu rajoonikomitee büroo otsust, mis olid saabunud algorganisatsiooni mitme kuu vältel, ja tihti ei puudutanud need üldse kolhoosi partei-algorganisatsiooni tööga seoses olevaid küsimusi. Need koosolekud kujunesid tavaliselt sellisteks: loeti ette rajoonikomitee büroo otsused, räägiti üldsõnaliselt kohapealsest olukorrast ja lõpuks võeti vastu otsus „võtta rajoonikomitee büroo otsused teadmiseks ja täitmiseks“.

Et partei-algorganisatsiooni koosolekut hästi läbi viia, tuleb koosoleku ettevalmistamisele pöörata tõsist tähelepanu. Koosoleku päevakorda tuleb võtta kõige aktuaalsemad küsimused, millede õigeaegselt lahendamisest oleneb majandi ees seisvate ülesannete edukas täitmine. Koosoleku ettevalmistamisele tuleb asuda aegsasti ja sellele tuleb kaasa tõmmata kõik partei-algorganisatsiooni kommunistid. Selliselt ettevalmistatud partei-algorganisatsiooni koosolek kujuneb asjalikuks ja konkreetseks. Tähtis on ka otsuse projekti ettevalmistamine. Otsus peab olema konkreetne ja ta peab sisaldama kolme põhinõuet, s. t. peab olema märgitud läbiviidavad üritused, nende läbiviimise tähtajad ja kes vastutavad nende läbiviimise eest. Sellise otsuse täitmist on võimalik alati kontrollida ja see tõstab kommunistide vastutust parteikoosoleku otsuse täitmise eest.

Nagu kogemused näitavad, on soovitav sagedamini läbi viia lahtisi partei-algorganisatsiooni koosolekuid mitmesuguste majanduslike küsimuste arutamiseks. Need koosolekud tuleb ette valmistada erilise hoolega, sest selline koosolek peab kasvatama ka parteituid. Parteikoosolekuil tuleb arendada asjalikku kriitikat ja enesekriitikat.

Tähtsaks osaks partei-algorganisatsiooni töös on vastuvõetud otsuste elluviimine ja nende täitmise kontroll.

Vähe on kasu heast otsusest, kui selle elluviimist ei kindlustata. Möödunud sügisel arutati Molotovi-nimelise kolhoosi partei-algorganisatsiooni koosolekul sügistööde käiku. Küsimust arutati põhjalikult, võeti vastu konkreetne otsus ja igale kommunistile määrati ülesanne ning selle täitmise tähtaeg. Pärast koosolekut asusid algorganisatsiooni kommunistid koosolekul vastuvõetud otsust ellu rakendama, kuid mõni aeg hiljem jätsid nad oma ülesanded unarusse, kuna algorganisatsiooni sekretär ei organiseerinud ega kontrollinud ülesannete täitmist.

On tingimata vaja, et partei-algorganisatsiooni sekretär pärast otsuse vastuvõtmist partei-algorganisatsiooni koosolekul asuks viivitamatult vastuvõetud otsuse ellurakendamise organiseerimisele ja pidevalt kontrolliks, kuidas kommunistid täidavad neile antud ülesandeid. On soovitatav rakendada sellist moodust, nagu Tartu rajooni mitmetes partei-algorganisatsioonides rakendatakse. Partei-algorganisatsiooni sekretär informeerib igal partei-algorganisatsiooni koosolekul kommuniste partei-algorganisatsiooni koosolekute otsuste täitmise käigust. See tõstab kommunistide vastutust algorganisatsiooni otsuste täitmise eest.

Partei-algorganisatsioon saavutab oma töös paremaid tulemusi, kui ta tõmbab aktiivsele mass-poliitilisele ja organiseerimistöele kaasa laialdase aktiivi. Partei-algorganisatsiooni lähemaiks abilisteks on kommunistlikud noored. Seal, kus partei-algorganisatsioon tegeleb pidevalt komsomoli-algorganisatsiooni parteilise juhtimisega, täidavad kommunistlikud noored ja noored eesrindlikku osa ühiskondlikus ja tootmistöös. Sageli aga täidavad partei-algorganisatsioonid formaalselt kommunistlike noorte algorganisatsioonide parteilise juhtimise ülesannet. Milles seisab see formaalsus? Selle kohta võib tuua näite Tartu rajooni 21. juuni nimelise kolhoosi partei-algorganisatsiooni tööst. Selles kolhoosis loodi partei-algorganisatsioon 1951. aastal. Algorganisatsioon tegeles mitmel korral noorte töö küsimusega, aga seda peamiselt ainult parteikoosolekuil. Komsomoli-algorganisatsiooni töö abistamise ülesanne pandi ühele kommunistile. Sellega partei-algorganisatsioon tegelikult veeretab oma ülesande lihtsalt ühele kommunistile, selle asemel, et kogu partei-algorganisatsioon oleks pidevalt tegelnud selle

töoga. Tagajärjeks oli muidugi see, et noorte osa nii tootmistööl kui ka ühiskondlikus töös oli väike.

Kolhoosi partei-algorganisatsioon peab pidevalt tegelema komsomoli- ja teiste ühiskondlike organisatsioonide parteilise juhtimisega. Anda kommunistlikele noortele ja teistele aktivistidele pidevalt jõukohaseid ülesandeid, toetada igati nende initsiatiivi tootmistööl, kultuurialase ja poliitilise töö läbiviimisel, õpetada ning kasvatada neid poliitiliselt, abistada neid organisatsiooni töö sisukamaks muutmisel, need on peamised abinõud, millega kolhoosi partei-algorganisatsioon koondab enese ümber laialdase aktiivi, kelle abil ta realiseerib partei-algorganisatsiooni ees seisvaid ülesandeid. Töö tasemest aktiiviga oleneb ka partei ridade kasv. Kuigi Tartu rajoonis on viimastel aastatel partei read täienenud, on selles osas siiski veel mõningaid puudusi.

Enamik rajooni kolhooside partei-algorganisatsioonidest on partei ridadesse vastu võtnud uusi inimesi, kuid enamasti on need sellised töötajad, kes ei ole otseselt seotud tootmistöoga (arvestajad, arveametnikud jne.). See näitab, et mõned kolhooside partei-algorganisatsioonid ei õpi tundma aktiivi ja tegelevad vähe aktivistidega, kes on otseselt seotud tootmistöoga. Parteiridade kasv peab toimuma eeskätt tootmistöö eesrindlaste arvel, mis nõuab aga kolhoosi partei-algorganisatsioonidelt sisukat ja konkreetsemat tööd nende hulgas.

Partei-algorganisatsiooni edukaks tööks on vaja oskuslikult ühendada partei organisatsiooniline ja poliitiline töö praktiliste majanduslike ja poliitiliste ülesannetega. Just nimelt oskuslikult. Võib ju palju rääkida eesseisvatest ülesannetest, kuid kui selgitustöö ei ole seotud olukorra sügava analüüsiga ja põhjendatud ettepanekutega vajalike abinõude rakendamiseks, ei veena selline selgitustöö töötajaid ning ka organisatsiooniline töö ei kanna selle juures tarvilikku vilja. Selleks et oskuslikult siduda organisatsioonilist ja poliitilist tööd praktiliste tootmisülesannetega, tuleb eelkõige sügavalt tundma õppida ökonoomika küsimusi. NLKP XX kongress pööras sellele vajadusele erilist tähelepanu. On vaja, et iga kommunist pidevalt täiendaks oma teadmisi ökonoomika küsimustes, kuna senini on sellele vähe tähelepanu pööratud. Samuti on tarvis hoolitseda ka selle eest, et partei-algorganisatsiooni lähematele abilistele — kommunistli-

kele noortele, parteitutele aktivistidele läbiviidavatel õppustel-instrueerimistel, seminaridel jne. leiaksid rohkem käsitlemist ökonomika küsimused. Mitmete kolhooside partei-algorganisatsioonide kogemused kõnelevad sellest, et tänu just ökonomika küsimuste paremale tundmaõppimisele on nad saavutanud paremaid tulemusi kitsaskohtade ületamisel kolhoositootmises.

Tõsiseks puuduseks mitmetes Tartu rajooni kolhooside partei-algorganisatsioonide töös on samuti see, et ei olda küllalt nõudlikud kommunistide teoreetilise enesetäiendamise suhtes. Arvestades kontrolli puudulikkust valivad mõned kommunistid iseõppimise vormi selleks, et üldse mitte õppida. On vaja, et partei-algorganisatsioonid kontrolliks pidevalt, kuidas õpivad algorganisatsiooni kommunistid, osutades neile seejuures vajalikku abi. Põllumajanduse ees seisvad ülesanded nõuavad, et iga kommunist kolhoosikülas oleks tõeline organisaator ja rahvahulkade kasvataja. Seda saab aga kommunist olla siis, kui ta pidevalt täiendab oma teadmisi marksismi-leninismi alal, õpib õigesti lahendama majanduslikke küsimusi.

Ka ei saa märkimata jätta sellist puudust, et reas kolhooside partei-algorganisatsioonides osa kommuniste ei osuta vajalikku aktiivsust kolhoosi tootmisülesannete lahendamisel. Näiteks „Külvaja“ kolhoosi partei-algorganisatsioonis on kolhoosi tootmistegevuse organiseerimine peamiselt kolhoosi esimehe kommunist sm. Kuiva õlgadel, samal ajal teised algorganisatsiooni kommunistid tegelevad vähe nende ülesannetega. Parem pole olukord ka Kirovi-nimelises, „Avangardi“ jt. kolhooside partei-algorganisatsioonides. Et kolhoosi tootmistegevuses saavutada paremaid tulemusi, peab kolhoosi partei-algorganisatsiooni iga kommunist olema aktiivne organisaator ja agitaator ning näitama seejuures isiklikku eeskujut oma tööga ühismajandis.

Tuleks märkida veel üht puudust partei-algorganisatsioonide töös külas ja nimelt kolhooside ning masina-traktorijaamade partei-algorganisatsioonide puudulikkust koostööd.

Masina-traktorijaamadel on täita vastutusrikkad ülesanded kolhooside tootmistegevuse arendamisel, kolhooside organisatsioonilis-majanduslikul tugevdamisel. Põllutööde perioodil töötavad kolhoosides masina-traktori-

jaamade traktoribrigaadid, masina-traktorijaamade töötajad peavad abistama kolhoose loomakasvatuse mehaniseerimisel jne. Sageli aga ei täida masina-traktorijaamade töötajad oma ülesandeid küllaldase püüdlikkusega, tehakse madalakvaliteedilist tööd jne. Kolhoosi partei-algorganisatsioon peab tundma huvi selle vastu, kuidas masina-traktorijaama töötajad täidavad oma ülesandeid, peab nende hulgas läbi viima selgitustööd, otsustavalt võitlema nende töös esinevate väärnähtuste kõrvaldamise eest. Kolhooside partei-algorganisatsioonide poolt on mitmetes kolhoosides selles osas ka mõndagi tehtud. Praagitegijaid ja töödistsipliini rikkujaid kritiseeritakse seina- ja välklehtedes, tootmisnõupidamistel põllundus- ja loomakasvatusebrigaadides jne. Vähe aga esineb veel seda, et kolhooside partei-algorganisatsioonide sekretärid viivitamatult informeeriksid masina-traktorijaama partei-algorganisatsiooni sekretäri masina-traktorijaama töötajate töös esinevatest puudustest ja väärnähtustest. Vähe praktiseeritakse ka seda, et kolhooside partei-algorganisatsioonide koosolekutest kutsutakse osa võtma masina-traktorijaama tööga kolhoosis seotud küsimuste arutamisele masina-traktorijaama partei-algorganisatsiooni sekretäri. Samuti ei kutsuta masina-traktorijaama partei-algorganisatsiooni koosolekuile kolhooside partei-algorganisatsioonide sekretäre, kui arutatakse masina-traktorijaama tööga kolhooside abistamisel otseselt seotud küsimusi. Selline tihe koostöö oleks aga vajalik esinevate puuduste ja väärnähtuste otsustavaks ja kiireks kõrvaldamiseks.

Need on peamised puudused mitmete Tartu rajooni kolhooside partei-algorganisatsioonide töös. Nende puuduste põhjuseks on osalt see, et enamik kolhooside partei-algorganisatsioonide on loodud alles viimastel aastatel ja nad on oma koosseisult veel väikesearvulised — 3—6 inimest. Mitmetel kolhooside partei-algorganisatsioonide sekretäridel on veel vähe kogemusi partei-algorganisatsiooni töö juhtimisel. Samuti esineb veel tõsiseid puudusi partei rajoonikomitee töös kolhooside partei-algorganisatsioonide sekretäride abistamisel. Selleks et kolhooside partei-algorganisatsioonid kujuneksid kõikjal tõelisteks kolhoositootmise organiseerijateks, võimelisteks NLKP XX kongressi ajaloolisi otsuseid ellu viima, tuleb partei rajoonikomiteel pidevalt hoolitseda kolhooside

partei-algorganisatsioonide töö taseme tõstmise eest, nende organisatsioonide tugevdamise eest, hoolikalt õpetada ja abistada algorganisatsioonide sekretäre, laialdaselt levitada ja juurutada parimate kolhooside partei-algorganisatsioonide töökogemusi kolhooside organisatsioonilis-majanduslikul tugevdamisel.

MASSILISEST POLIITILISEST TÖÖST TURI RAJOOINI „EDU“ KOLHOOSIS

U. ERDMANN,

„EDU“ KOLHOOSI PARTEI-ALGORGANISATSIOONI SEKRETÄR

Turi rajooni „Edu“ kolhoos kuulub majanduslike näitajate poolest keskmiste kolhooside hulka. Põllumajanduslikku maad on kolhoosil umbes 2000 hektarit. Kolhoosi juhib 1951. aastast alates suurte kogemustega põllumees Oskar Tamm. Kolhoosis on 5-liikmeline partei-algorganisatsioon.

Looduslikud tingimused kolhoosi arendamiseks on soodsad. Kuid viimastel aastatel ei olnud kolhoosis märgata majanduslikku tõusu, kolhoos tammus paigal ning mõnes osas esines isegi tagasiminekut. Kui 1953. aastal saadi ühe aastalehma kohta piima 1859 kg, siis 1954. aastal saadi 1493 kg ja 1955. aastal ainult 1196 kg piima. See oli tingitud ebaõigest planeerimissüsteemist, nõrgast söödabaasist, tõsistest puudustest töödistsipliini ja tööorganiseerimise alal.

NLKP Keskkomitee jaanuaripleenumi ja NLKP XX kongressi otsused püstitasid kolhoosi ette uued, veelgi suuremad ülesanded. „Kui me 1955. aastal tootsime 100 ha tulundusmaa kohta ainult 121,3 ts piima, siis juba 1956. aastal peame piima tootmist suurendama 1,5 korda ja saavutama ühe lehma kohta 2000 kg piimatoodangu. 1960. aastaks tuleb piimatoodangut suurendada 3,6 korda, võrreldes 1955. aastaga,“ rääkis oma ettekandes NLKP XX kongressi otsuste kohta kolhoosi esimees sm. Tamm. „NLKP XX kongressi poolt püstitatud ülesanne — saada 100 ha põllumajandusliku maa kohta 355 ts piima — tuleb meil täita juba 1958. aastaks. Selleks tuleb suurendada kolhoosis piimatoodangut lehma

kohta 1960. aastaks 3400 kg ja lehmade arvu 190-lt 250-ni. Sealiha tootsime 1955. aastal 100 ha põllumaa kohta 11,3 ts, 1960. aastaks aga peab sealiha tootmine suurenema 3,8 korda. Kanamunade kogutoodang peab suurenema kuuendal viisaastakul kahekordseks. Et neid ülesandeid loomakasvatussaaduste tootmise suurendamisel täita, selleks on vaja teravilja kogutoodangut suurendada kaks korda, põldheina külvipindala suurendada 170 hektarile, kultuurheinamaade pindala 140 hektarile ja kultuurkarjamaade pindala 100 hektarile."

Nii mõnedki kolhoosnikud vangutasid seda ettekannet kuulates umbusklikult pead ja arvasid, et neid ülesandeid ei suudeta küll täita. Sellepärast on kolhoosi partei-algorganisatsioon seadnud üheks oma peamiseks ülesandeks massilise poliitilise töö tõhustamise partei XX kongressi otsuste ning kolhoosi ees seisvate ülesannete selgitamisel kolhoosnikute hulgas, kontrolli tugevdamise kolhoosi juhatuse majandusliku tegevuse üle, seni kasutamata reservide avastamise ja tootmisse rakendamise ning laiaulatusliku sotsialistliku võistluse organiseerimise.

Kokkuvõte „Edu“ kolhoosi töötulemustest 1956. aastal näitab, et kolhoos sammub tõusuteed ja et tal on kõik võimalused 1960. aastaks planeeritud ülesanded täita.

1. Kuidas kolhoosi partei-algorganisatsioon juhib agitkollektiivi

Et agitkollektiiv oleks suuteline hästi läbi viima massilist poliitilist tööd, tuleb agitaatoriteks valida inimesed, kellel on poliitilisi teadmisi ja ka muid eeldusi selgitustöö tegemiseks kolhoosnikute hulgas. Sellepärast vaatas partei-algorganisatsioon uuesti läbi agitaatorite nimekirja ja kinnitas kõik agitaatorid personaalselt parteikoosolekul. Agitaatorite kollektiivi kuulub nüüd 22 agitaatorit, neist 4 kommunisti ja 5 kommunistlikku noort. Agitaatoriteks on valitud kolhoosi esimees, agronoom, brigadirid, farmijuhatajad, rahvamaja ja raamatukogu juhataja, kolhoosi raamatupidaja ja õpetajad. Hariduse järgi on agitaatoreist 4 lõpetamata kõrgema haridusega, 10 keskharidusega ja 8 mittetäieliku keskharidusega. Oma igapäevaseid tööülesandeid täidavad nad hästi. Agitatsioonitöö läbiviimiseks on agitaatoritele:

ülesandeid antud nii kolhoosnikute elukoha kui ka töökoha järgi.

Agitaatorite õpetamiseks ja kasvatamiseks korraldab partei-algorganisatsioon 1—2 korda kuus agitaatorite seminare ja nõupidamisi, kus on toimunud ettekanded järgmistel teemadel: töötajate materiaalse heaolu tõus Eesti NSV-s ja materiaalse huvitatuse printsiip kolhoosis, tähelepanekuid üleliiduliselt põllumajandusnäituselt, teaduse saavutused ja eesrindlaste töövõtete juurutamine loomakasvatuses, põllumajandusliku artelli põhikiri, kolhoosi ülesanded 1956. aastal, sotsialistlik võistlus ja selle organiseerimine, omahinna alandamise teed kolhoosis, kolhoosi arenguperspektiivid kuuendal viis-aastakul jne. Kord kuus on agitaatoritele organiseeritud ettekanne rahvusvahelisest olukorrast. Nõupidamistel on kolhoosi esimees ja agronoom pidevalt informeerinud agitaatoreid sotsialistliku võistluse käigust ja esseisvatest ülesannetest. Samuti on agitaatoritele peetud meetodilisi ettekandeid, nagu agitatsioonitöö vormid ja meetodid, vestluste ettevalmistamine ja läbiviimine, töö kolhoosnikute kodudes, kuidas selgitada NLKP XX kongressi materjale jne.

NLKP XX kongressi materjale õppisid agitaatorid tundma partei-algorganisatsiooni juurde moodustatud poliitringis.

Vestluste kvaliteedi tõstmise eesmärgil on partei-algorganisatsioon praktiseerinud agitaatorite vestluste kollektiivset läbiarutamist agitaatorite nõupidamistel. Nii arutati läbi agitaator Renke vestlus „Eri maades sotsialismile ülemineku teedest“, agitaator Vihvelini vestlus „Rahuliku kooseksisteerimise printsiip rahvusvahelistes suhetes“ jne. Agitaatorid õpivad ka jooksva poliitika ja põllumajandusökonomika küsimusi. Vestluste ettevalmistamiseks anname agitaatoritele vestluste põhiküsimused, kohalikud faktid ja vajaliku kirjanduse. Et kontrollida vestluste kvaliteeti, oleme praktiseerinud nende pealtkuulamist. Agitaatorite vastustunde tõstmisele ja puuduste väljaselgitamisele agitatsioonitöös on palju kaasa aidanud lahtised parteikoosolekud. Kuna lahtistel parteikoosolekutel on arutatud peamiselt kolhoosi majanduslikke küsimusi, siis on neist kutsutud osa võtma ka agitaatorid. 1956. aasta jaanuarikuus toimunud lahtisel parteikoosolekul arutasime küsimust „Massilisest po-

liitlisest tööst „Edu“ kolhoosis“. Selle küsimuse arutamisest võtsid osa kõik agitaatorid. Koosolekul juhtisid nii kommunistid kui ka parteitud seltsimehed tähelepanu tõsistele puudustele massilise poliitilise töö läbiviimisel. Märgiti, et üksikud agitaatorid on ainult formaalselt agitaatorid, kuid mingisugust tööd nad ei tee. Tehti ettepanek kustutada agitaatorite nimekirjast inimesed, kelle isiklik töö ja käitumine jätavad soovida. Kommunistid juhtisid tähelepanu puudustele agitatsioonitöös, mida viiakse läbi kolhoosnikute kodudes, ja poliitilise selgitustöö elust irdumisele. Kuna parteikoosolekust võtsid osa kõik agitaatorid, siis pärast partei koosolekut hakkas massiline poliitiline töö kolhoosis elavnema. Agitaatorite põhiülesanded ühel või teisel hoogtööperioodil määrab kindlaks parteikoosolek. Nii näiteks arutati 28. juulil lahtisel parteikoosolekul küsimust „Heinakoristustööde käigust ja ettevalmistustöödest vilja koristamiseks“. Vastuvõetud otsuses kohustas lahtine parteikoosolek brigadire korraldama 1.—3. augustini brigadides tootmisnõupidamised, kus brigadiridel tuli kõnelda heinatööde lõpetamise ja koristustööde läbiviimisega seotud ülesannetest ning organiseerida sotsialistliku võistluse kohustuste vastuvõtmine. Kolhoosi agronomile tehti ülesandeks valmistada sotsialistliku võistluse graafikud koristustööde perioodiks kuni 5. augustini. Rahvamaja ja raamatukogu juhatajale tegi koosolek ülesandeks anda välja 1—2 korda nädalas välklehte, milles valgustada tööde käiku kolhoosis, näidata eesrindlike kolhoosnikute töösaavutusi ning paljastada esinevaid puudusi. Seinalehe toimetajale kommunist Lõhmusele tehti ülesandeks välja anda seinalehte 2—3 korda kuus. Ühtlasi tegi koosolek rahvamaja ja raamatukogu juhatajale kohustuseks esineda vestlustega kolhoosnikute ees, seada korda näitlik agitatsioon ja organiseerida kolhoosnikute kultuurilist teenindamist. Parteikoosolek nõudis agitaatoritelt, et nad selgitaksid kõigile oma agitatsioonitöö piirkonnas elunevatele kolhoosnikutele nende ülesandeid koristustööde perioodil, lisatasu maksmise korda ja sotsialistliku võistluse käiku.

Nende ülesannete täitmisele agitaatorid ka asusid.

2. Kolhoosi agitkollektiiv massilise poliitilise töö organiseerijana

Varem pöörasime massilise poliitilise töö läbiviimisel peamise tähelepanu grupivestlustele ja ettekannetele kolhoosnikute kogunemiskohtades. Kuid praktika näitas, et niisugune agitatsioonitöö vorm ei õigustanud ennast, sest koosolekutele tulid tavaliselt inimesed, kes töötasid hästi ja olid poliitiliselt rohkem arenenud. Neid kolhoosnikuid, kes halvasti töötasid, olid poliitiliselt vähemarenenud ja suurt osa naiskolhoosnikuid selgitustöö seega ei hõlmanud. Sellepärast otsustas partei-algorganisatsioon agitatsioonitöö ümber korraldada nii, et see toimuks peamiselt kolhoosnikute kodudes. Kahele agitaatorile, kellest üks on õpetaja ja teine kolhoosnik, kinnitasime 6—7 majapidamist, kus nad viivad läbi selgitustööd. Muidugi on see töövorm tunduvalt raskem kui grupivestluste läbiviimine.

Esialsed tulemused näitavad, et see töövorm end õigustab. Me oleme püüdnud anda agitaatoritele võimalikult konkreetseid ülesandeid. Nii on agitaatorid tutvustanud kolhoosnikuid kolhoosi juhatuse ja lahtiste parteikoosolekute otsustega, lisatasu maksmise korraga, on kõnelnud töödistsipliinist nende kolhoosnikutega, kes halvasti tööl käivad. Korduvalt on nii kolhoosi juhatuse kui ka üldkoosolekul juttu olnud sellest, et kolhoosnik Ellen Jakkimainen halvasti töötab. Agitaator Lõhmus kõneles isiklikult Jakkimaineniga töödistsipliinist mitu korda. Tulemuseks on see, et Jakkimainen 1956. aastal töötas paremini. Kolhoosnikud agitaatorite Reimanni, Pärna, H. Tamme, Ranne, Peebu jt. agitatsioonipiirkondadest töötavad kõik hästi ja ausalt kolhoosis. See näitab, et need agitaatorid on tõsiselt suhtunud oma ülesannetesse. Töödistsipliini paranemisest kolhoosis tervikuna kõneleb ka see fakt, et 1956. aasta 1. septembriks oli kolhoosnikute poolt välja töötatud kokku üle 5000 normipäeva rohkem kui 1955. aastal samaks ajaks, peale selle olid 1955. aastal pikemat aega abiks ka šefid. 1956. aastal tuli kolhoos kõigi töödega toime oma tööjõuga. Kui 1955. aastal töötati ühe tööjõulise kolhoosniku kohta välja keskmiselt üle 400 normipäeva, siis 1956. aastal töötati ühe tööjõulise kolhoosniku kohta välja juba 494 normipäeva.

1955. aastal oli normipäevade miinimumiks iga tööjõulise kolhoosniku kohta 120 normipäeva ja seda ei täitnud 3 kolhoosnikut. 1956. aastal aga oli normipäevade miinimumiks meestel 300 ja naistel 200 normipäeva. Eespool toodud andmed näitavad, et normipäevade miinimum kolhoosis 1956. aastal tunduvalt ületati ning kogu kolhoosi kohta oli ainult 4 kolhoosnikut, kes normipäevade miinimumi ei täitnud. Kuid on ka vastupidiseid fakte. Näiteks agitaatorite Vihvelini ja Aasa agitatsioonipiirkonnas ei võta kolhoositööst osa kolhoosinoored Ago ja Anne Riga, Ago ja Jüri Kolkanen, kolhoosnik H. Riga hakkas isegi kolhoosivara laiali tassima. Kahtlemata on selles osa süüd ka agitaatoril, kes oma piirkonnas mingit selgitustööd läbi ei viinud.

Selle kõrval ei ole me unustanud ka grupivestluste läbiviimise võimalusi — vahetult töö juures, koosolekul, tootmisnõupidamistel, kinoetenduste eel jne. Neid võimalusi vestluste läbiviimiseks oleme püüdnud ka kasutada. Grupivestlusi on agitaatorid läbi viinud niisugustel teemadel, nagu tähelepanekuid üleliiduliselt põllumajandusnäituselt, materiaalse huvitatuse printsiip, karja söötmise organiseerimine talvisel perioodil, tänapäeva India, sm-te Bulganini ja Hruštšovi visiit Indiasse, tänapäeva Afganistan, tänapäeva Jugoslaavia ja NSV Liidu suhted Jugoslaaviaga, Eesti NSV 1956. a. riigieelarve, ülesanded teravilja ja loomakasvatussaaduste tootmise suurendamise alal kuuendal viisaastakul, ülesanded rahva ainelise heaolu ja kultuurilise taseme tõstmisel kuuendal viisaastakul, kartulite ja köögivilja tootmise suurendamine, sõdade vältimise võimalused tänapäeval, tööviljakuse tõstmise teed, töödistsipliin jne.

Vestlustega esinevad poliitiliselt teadlikumad agitaatorid, kolhoosi juhtivad töötajad ja õpetajad. Huvitava vestluse viis läbi agitaator A. Pärn toodangu omahinnast ja selle alandamise teedest. Agitaator selgitas, mida kujutab endast toodangu omahind, kuidas seda välja arvestatakse, milline seos on toodangu omahinnal töödistsipliiniga, töö organiseerimisega ja normipäevatasuga. Agitaator tõi näiteid selle kohta, kuidas omahind näitab normipäevade raiskamist ja halba tööd. Nii näiteks tuli 1955. aastal ühe tsentneri teravilja omahind I brigaadis 47 rubla, II brigaadis aga 54 rubla. II brigaadi brigadir organiseeris tööd halvemini, esines normipäevade rais-

kamise fakte, lubati teha liiga väikesed rõugud ja koor-
mad. Liiga kõrge, s. o. 56 kopikat, oli kanamuna oma-
hind, kuna kanatalitaja Salumaa hooldas ja söötis kanu
halvasti. Kolhoosnikud kuulasid vestlust suure huviga
ja esitasid agitaatorile rohkesti küsimusi. Huviga kuula-
sid kolhoosnikud kolhoosi esimehe agitaator Tamme vest-
lust kolhoosi arendamise perspektiividest kuuendal viis-
aastakul. Agitaator oma vestluses näitas, kui palju peab
kolhoosi toodang tõusma ja mida on vaja selleks teha.
Eeskätt tuleb läbi viia ulatuslikult maaparandustöid, et
rajada kultuurheinamaid ja karjamaid vastavalt vajadu-
sele. Reaalsed võimalused on kuuenda viisaastaku üles-
anded täita mitte 1960. aastaks, vaid juba 1958. aast-
taks — rääkis agitaator.

Tähtis on ka partei ja valitsuse otsuste selgitamine.
Oleme püüdnud läbi viia vestlusi ja ettekandeid kohe
peale vastava materjali avaldamist ajakirjanduses. Nii vii-
sime kohe läbi ülevaatliku vestluse NLKP XX kongressi
materjalidest, NLKP Keskkomitee otsusest „Isikukultu-
rest ja selle tagajärgedest ülesaamise kohta“. Samal
päeval, kui ilmus Nõukogude valitsuse avaldus Suessi
kanali küsimuses, viisime läbi vestluse Suessi kanali
konfliktist.

Grupivestluste läbiviimisel oleme taotlenud seda, et
agitaator ei loeks oma vestlust maha kirjutatud tekstilt,
vaid räägiks peast, kasutades plaani, kuhu on märgitud
tähtsamad põhiküsimused ja andmed. Praktika on näi-
danud seda, et inimesed kuulavad palju suurema huviga
vabalt ettekantud jutustust kui mahalugemist.

3. Kolhoosi agitkollektiivi tööst farmitöötajate hulgas

Et selgitada kolhoosnikutele eesiseivaid ülesandeid
ja näidata võimalusi nende täitmiseks, selleks on vaja
põhjalikult kontrollida ja analüüsida kolhoosi majandus-
likku olukorda, juhatuse majanduslikku tegevust, avas-
tada kolhoosi arengut takistavad tegurid ja kasutamata
sisemised reservid. Kuna kolhoosis on juhtivaks maja-
pidamisharuks loomakasvatus, siis asus partei-algorga-
nisatsioon lahendama loomakasvatuse arendamise küsi-
musi. Partei-algorganisatsiooni sekretär andis konkreet-
sed ülesanded kommunistidele ja ka parteitutele agitaat-

toritele olukorra kontrollimiseks loomakasvatuses. Pärast seda toimus lahtine parteikoosolek, kus arutati läbi küsimus „Loomakasvatuse olukorrast ja selle parandamise abinõudest“. Põhiliseks puuduseks, mis takistas loomakasvatuse arengut, oli nõrk söödabaas. Kuid kontrollimine ja lahtine parteikoosolek näitasid ka teisi takistavaid asjaolusid ja kasutamata reserve loomakasvatuse arendamisel. Agitaatorid ja loomakasvatavad Reimann, Maasing, Lõhmus jt. juhtisid tähelepanu suurtele puudustele loomade hooldamisel. Selgus, et söödaratsioonid polnud õigesti välja töötatud, suuri puudusi esines loomade söötmisel ja jootmisel, karjatalitajad ise hoolitsetid halvasti söödavarude suurendamise eest ega hooldanud neile kasvatada antud söödajuurvilja; karjatalitajatele polnud selgitatud lisatasu maksmise korda ega eesrindlaste töökogemusi, sotsialistlik võistlus oli organiseeritud formaalselt.

Partei-algorganisatsioon asus ümber korraldama tööd loomakasvatajatega. Selgitustöö läbiviimiseks loomakasvatajate hulgas määras partei-algorganisatsioon rea agitaatoreid: veisefarmi juhataja H. Reimanni, karjabrigadiri J. Maasingi, kolhoosi laborandi E. Lõhmuse, segafarmi juhataja A. Päri. Agitaatorid jälgivad pidevalt olukorda farmides ja selgitavad eesseisvaid ülesandeid loomakasvatuses. Agitaator Lõhmus selgitas loomakasvatajatele, et piimatoodangu suurendamise ülesannet on võimalik täita mitte 1960. aastaks, vaid juba 1958. aastaks. Ta tõi näiteid selle kohta, et juba 1951. aastal, enne väikeste kolhooside ühinemist, oli piimatoodang lehma kohta 2800 kg aastas. Agitaator selgitas, kui suure tähtsusega on söödajuurvilja kasvatamine karjatalitajate poolt, loomade söötmisel ja hooldamisel söödaratsioonidest ja päevarežiimist kinnipidamine, loomade korralik puhastamine ja jootmine. Agitaator väitis, et toodangu suurendamisest peab vahetult huvitatud olema karjatalitaja ise, kuna sellest oleneb ka tema töötasu suurenemine vastavalt juhatuse poolt vastuvõetud lisatasu maksmise korrale. Agitaator Päri on loomakasvatajaile andnud praktilisi näpunäiteid, kuidas hooldada noorloomi, mida teha loomade haigestumiste puhul jne. Selle tulemusena on loomade surevus peaaegu likvideeritud.

Et kõik loomakasvatavad saaksid põhjalikult tutvuda loomakasvatuses kehtestatud lisatasu maksmise korraga,

selleks valmistas raamatukogu juhataja agitaator Tahker tabeli, mis näitab, missugusel juhul ja kui palju maksakse lisatasu toodanguplaanide täitmise ja ületamise eest. See tabel pandi välja nähtavale kohale kolhoosi kontorisse ja lautadesse nii, et sellega võisid tutvuda kõik loomakasvatajad.

Praktikas on end täiesti õigustanud loomakasvatajate tootmisnõupidamised, mis toimuvad vastavalt partei-algorganisatsiooni otsusele alates 1955. a. novembrikuust kord kuus. Nendel tootmisnõupidamistel tehakse kokkuvõtteid eelmise kuu karjatalitajate-vahelise sotsialistliku võistluse käigust, arutatakse läbi järgmise kuu ülesanded ja abinõud nende täitmiseks. Praktiliselt toimub tootmisnõupidamiste läbiviimine järgmiselt: kõigepealt kuulatakse ära farmijuhatajate ettekanded sotsialistliku võistluse käigust ja eelseisvatest ülesannetest, edasi viiakse läbi lühike vestlus erialasel või poliitilisel teemal, siis räägivad karjakasvatajad oma töökogemustest ja tööd pidurdavatest asjaoludest. Tootmisnõupidamistel on läbi viidud vestlusi eesrindlaste töövõtetest ja nende juurutamisest, kolhoosi ülesannetest loomakasvatuse arendamisel kuuendal viisaastakul, loomade hooldamisest jne. Vestlustega esinevad kolhoosi ja masina-traktorijaama spetsialistid, kolhoosi juhtivad töötajad ja kommunistid. Peab märkima, et nendel nõupidamistel on kolhoosnikute poolt esile toodud terve rida puudusi, mille operatiivne kõrvaldamine on kahtlemata kaasa aidanud töö parandamisele. Nii näiteks veebruaris toimunud tootmisnõupidamisel tõstsid karjatalitajad üles küsimuse, et mõned söödavedajad võtavad omavoliliselt veisefarmile määratud heina hobustele ja isegi viivad koju. Partei-algorganisatsioon tegi agitaatorile kommunist Peebule ülesandeks kontrollida seda signaali. Kontrollimisel selgus, et niisugused faktid leidsid tõepoolest aset. Agitaator selgitas kolhoosnikutele niisuguse tegevuse kahjulikkust ja kandis olukorrast ette kolhoosi juhatusale, kes omakorda rakendas abinõud niisuguste väärnähetate likvideerimiseks. Nõupidamistel kritiseeriti karjatalitajaid Tombergi ja Viili selle eest, et nad halvasti hooldasid loomi. Karjatalitajate Tombergi ja Viili vigadest kõnelemine kollektiivi ees andis häid tulemusi — karjatalitajad hakkasid töötama paremini. Nõupidamistel kõneldi ka noorkarjakasvataja Rebase töö puudustest noorloomade

hooldamisel. Selle asemel et oma vigu tunnistada ja neid parandada, hakkas Rebane süüdistama kolhoosi juhatust ja farmijuhatajat, et teda lihtsalt tahetakse töölt lahti lasta halva töö ettekäändel. Siis kõnelesime koos farmijuhatajaga temaga töö juures ning Rebane sai aru vigadest ja puudustest oma töös ning hakkas loomi korralikult hooldama.

Agitaatorite ülesanne seisab selles, et avastada puudused ja võidelda nende kõrvaldamise eest. On inimesi, kellele mitte mingisugune selgitamine ega kõnelemine ei mõju. Siin tuleb lihtsalt nõuda puuduse kõrvaldamist ja kui see ei aita, nõuda inimese paigutamist teisele tööle. Meil oli näiteks korduvalt signaale lüpsja H. Riga kohta, et ta varastab kolhoosi piima. Agitaator Peebu teatas sellest kolhoosi juhatusele ja partei-algorganisatsioonile. Nende poolt tarvitusele võetud abinõude tulemusena õnnestus hommikul kurjategija teolt tabada. Paar päeva hiljem sai agitaator uuesti andmeid, et karjatalitaja jätkab kolhoosi piima varastamist. Ja jällegi tabati karjatalitaja piimavarguselt. Kuna inimene ei saanud aru oma vigadest ega parandanud neid, kõrvaldas kolhoosi juhatas kolhoosniku sellelt töölt. Et meie kolhoosnike hulgas on veel üksikuid inimesi, kes püüavad laiali tassida kolhoosi vara ja rikastuda kolhoosi arvel, on agitaatorid korduvalt kõnelnud kolhoosi ühisvara hoidmise vajalikkusest ja näidanud, kuidas kolhoosivara laialitassimine mõjub kahjulikult ausate kolhoosnike töötasule. See töö on andnud ka tulemusi. Viimasel ajal informeeritakse partei-algorganisatsiooni ja juhatust niisugustest faktidest mitte ainult agitaatorite poolt, vaid ka teiste kolhoosnike poolt.

Agitkolektiivi ülesandeks on selgitada eesrindlaste töövõtteid ja organiseerida nende juurutamist loomakasvatuses. Kolhoosi agronoom Tammpuu esines ettekandega karjakasvatavate nõupidamisel, kus ta tutvustas Stalini-nimelise kolhoosi eesrindlike karjatalitavate, eeskätt E. Mihkelsoni töövõtteid kõrge piimatoodangu saavutamisel, Rapla rajooni „Tee Kommunismile“ kolhoosi seatalitaja Laanemetsa töökogemusi sigade hooldamisel ja suure arvu pörsaste saamisel emise kohta, Harju rajooni „Tuleviku“ kolhoosi kanakasvatava Helmi Seermanni töökogemusi kõrge munatoodangu saamisel jne. Ettekandega eesrindlaste töövõtetest ja teaduse saavu-

tuste juurutamisest loomakasvatuses esines karjakasvatajatele ka Kullamaa masina-traktorijaama peazootehnik Kees. Selle tulemusena hakkasid kolhoosi loomakasvatajad praktikas rakendama eesrindlaste töövõtteid. Kolhoosi eesrindlikud lüpsjad-karjatalitajad E. Tabur, A. Tõke ja L. Ragis juhivad loomade söötmisel ja hooldamisel vabariigi eesrindliku karjatalitaja E. Mihkelsoni töövõtetest ja nagu tulemused näitavad, on nende töönäitajad hakanud tunduvalt tõusma, võrreldes teiste karjatalitajatega. Nii lüpsis E. Tabur 1956. aastal 2547 kg piima lehma kohta, A. Tõke 2651 kg ja L. Ragis 2089 kg piima. Kuigi need näitajad ei ole veel head, on need 1955. aastaga võrreldes tunduvalt kõrgemad.

Eesrindlaste töövõtete rakendamise tulemusena on saavutanud häid tagajärgi põrsaste kasvatamisel kolhoosi seatalitaja E. Siimussaar, kes sai 1956. aastal keskmiselt 23,5 põrsast emise kohta, ja tema tütar kommunistlik noor Helmi Siimussaar, kes sama aja jooksul sai 25,5 põrsast emise kohta. Partei-algorganisatsioon, õppides tundma eesrindlaste töökogemusi kolhoosis, märkas, et häid tulemusi saavutavad just need inimesed, kes püüavad rakendada uusi paremaid töövõtteid. Nii on ka seatalitajate Elsa ja Helmi Siimussaarega. E. Siimussaar töötab kolhoosis seatalitajana juba 6 aastat. Kui agitatorid rääkisid eesrindlaste töövõtetest, hakkas ta uurima meie maa tuntud seakasvataja Ljuskova ja Rapla rajooni „Tee Kommunismile“ kolhoosi seatalitaja Laanemetsa töökogemusi. Seatalitaja Siimussaar pöörab suurt tähelepanu sigade söötmisele ja hooldamisele. Suguemiste õige söötmise kindlustamiseks annab ta neile valgurikkaid, samuti vitamiine sisaldavaid söötasid, mis suvel saadakse ristiku ja segatise söötmisega, talvel söodajuurvilja ja heinajahuga. Tiinete ja imetavate emiste söödaratsioonid on tal peaaegu ühesugused. See on vajalik sellepärast, et tiined emised koguksid toitainete varusid, sest imetavad emised võtavad kaalust maha. Suurt tähelepanu pöörab seatalitaja söötade ettevalmistamisele. Ristiku ning vikikaera segatis peenendatakse enne söötmist heksli-masinaga ja valatakse lõssiga üle. Heinajahu valatakse kuuma veega üle ja jäetakse mõneks ajaks seisma. Kunagi ei unusta talitaja andmast sigadele ka mineraal-söötasid. Täpselt peab ta kinni ka söötmisaegadest. Tiined

emised on tal paigutatud eraldi sulgudesse, mille kõrval on väike sulg põrsaste jaoks. Oma hoolealuseid kohtleb ta rahulikult ja lahkelt. Kui suurt hoolt nõuab seatalitaja töö, seda näitab kas või seegi, et poegimise perioodil peab ta sageli ka öösiti viibima sigalas. Selleks on sigalas ka ruum, kus seatalitaja saab puhata. Vajalike sanitaarabinõude rakendamise ja põrsaste eeskujuliku hooldamisega on seatalitaja viinud põrsaste surevuse miinimumini. Eesrindlik seatalitaja jagab oma kogemusi oma tütrele Helmi Siimussaarele. Elsa ja Helmi Siimussaarest ei jää maha ka kolhoosi kolmas seatalitaja Rank, kes tema hooldada olevatelt sigadelt sai 1956. aastal keskmiselt 23,5 põrsast emise kohta. Need faktid räägivad küllaltki veenvalt sellest, millise tootmisalase reservi moodustab eesrindlaste kogemuste ja teaduse saavutuste tundmaõppimine ja tootmisse juurutamine.

Näiteks selle kohta on ka munatoodangu tõus kanafarmis. 1955. aastal oli kanafarmi olukord halb. Munatoodang kana kohta oli ainult 99 muna aastas ja ühe muna omahind oli 56 kopikat. See oli tingitud eeskätt sellest, et kanatalitaja Salumaa hooldas kanu halvasti. Kolhoosi juhatus määras uueks kanatalitajaks Jaan Teiviku. Teivikul on agronoomiline haridus ja ta hakkas ka kohe oma teadmisi täiendama uuel erialal, õppis põhjalikult tundma Harju rajooni „Tuleviku“ kolhoosi eesrindliku kanatalitaja Helmi Seermani töökogemusi. Tulemuseks oli see, et olukord kanafarmis hakkas tunduvalt paranema. Kui ettenähtud ülesanne oli saada kana kohta 110 muna aastas, siis tegelikult sai ta 145 muna iga kana kohta, kuigi söödaratsioon jäi samaks, mis 1955. aastal. Kanade söödaratsioon talvel koosneb 50 g jahust, 40 g teradest, 70 g kartulitest, 45 g lõssist. Peale selle antakse tarviduse järgi veel heinajahu, mineraal-söötasid ja võimaluse korral tapajäätmeid. Suvine söödaratsioon erineb talvisest haljassööda suurema hulga poolest, kusjuures kartulite osa väheneb. Selle tulemusena munade omahind alanes 1956. aastal ligi 2 korda. Munatoodangu tõusu kindlustas kanatalitaja Teivik eeskätt munejate kanade küllaldase ja mitmekülgse söötmise, hea hooldamise ning madala toodanguga lindude pideva väljaprakeerimisega.

Agitaatorite ülesanne seisab siin selles, et veel põhja-

likumalt tundma õppida eesrindlaste töökogemusi ja teaduse saavutusi, selgitada neid töötajatele ja rakendada neid tootmisse.

4. Kolhoosi agitkollektiiv sotsialistliku võistluse organiseerijana

NLKP XX kongress pööras suurt tähelepanu sotsialistliku võistluse juhtimise parandamisele.

Peab märkima, et ka „Edu“ kolhoosis ei olnud sotsialistliku võistluse organiseerimise ja juhtimisega asjad korras. Kuna kolhoosis halvasti rakendati materiaalse huvitatuse printsiipi ja normipäevatasu oli madal, siis paljud kolhoosnikud võtsid loiuult osa kolhoosi ühistööst, mõned kolhoosnikud asusid omavoliliselt tööle välja poole kolhoosi. Kõik see raskendas sotsialistliku võistluse juhtimist kolhoosnikute hulgas.

Kuid partei ja valitsuse poolt tarvituselevõetud abinõud — planeerimiskorra muutmine, varumis- ja kokkustuhindade tõstmine, kolhoosidele antud võimalused kolhoosi põhikirja muutmiseks, kolhoosnikute igakaiseks avansseerimiseks ja kolhoosnikute initsiatiivi suurendamiseks — lõid kolhoosidele senisest paremad tingimused tootmise arendamiseks. Tootmise suurenemisele aga kaasneb kolhooside sissetulekute ja kolhoosnikute normipäevatasu pidev tõus. Selle tulemusena on välja kujunenud hoopis soodsamad tingimused sotsialistliku võistluse organiseerimiseks ja juhtimiseks.

Kuidas siis „Edu“ kolhoosi partei-algorganisatsioon on suutnud seda ülesannet lahendada?

Sotsialistliku võistluse organiseerimiseks karjafarmi töötajate vahel töötati välja konkreetseid tootmisülesanded farmitöötajatele. Nii näiteks piima väljalüpsi ülesannete kindlaksmääramisel võeti arvesse lehmade vanust, toitumust, eelmise aasta toodangut jne. Need tootmisülesanded arutati läbi karjafarmi töötajate nõupidamisel, kus karjatalitajad, arvestades konkreetseid võimalusi, tegid ettepanekuid nende ülesannete suurendamise või vähendamise kohta. Nii kujuneski iga karjatalitaja tootmisülesannest ka tema sotsialistlik kohustus. Hiljem jaotati aastaülesanne kuuülesanneteks. Et võistlust veelgi konkreetsemaks muuta, on kavatsus edaspidi karjatalitajatele tootmisülesanded anda iga kümne päeva kohta.

Mõningal määral keerulisem on sotsialistliku võistluse organiseerimine põllutöölise vahel, kuna siin saadud toodang ei iseloomusta konkreetset iga töötaja, vaid kogu kollektiivi tööd tervikuna. Siin me võtsime aluseks teatava töö läbiviimiseks vajaliku normipäevade hulga. Võttes arvesse selle töö teostamiseks vajaliku aja, arvestasime töönormide hinnete alusel välja, palju iga üksik kolhoosnik peaks välja töötama normipäevi antud töö läbiviimiseks. Nii kujunes välja tootmisülesanne igale brigaadiliikmele. Need ülesanded arutati läbi brigaadi koosolekul, kusjuures nüüd võeti arvesse juba iga kolhoosniku töövõimet, s. o. tema vanust, tervislikku seisundit, tööskest ja füüsilist jõudu. Nii kujunes välja põllutöölise sotsialistlik kohustus.

Et kõigil kolhoosnikutel oleks selge ülevaade võistluse käigust, selleks koostasid agitaatorid diagrammid. Nii on diagrammid tehtud lüpsjate, põllutöölise ja brigaadide vahelise sotsialistliku võistluse käigu valgustamiseks. Sotsialistliku võistluse käigust kogu kolhoosi ulatuses informeeritakse pidevalt agitaatoreid, kes oma vestlustes informeerivad sellest kolhoosnikuid.

Suure huviga jälgivad kolhoosnikud kord kuus väljaantavat karjatalitajate vahelise sotsialistliku võistluse bulletääni. Selles on ära näidatud üksikute farmitöötajate töö tulemused tootmisaasta algusest ja eelmisel kuul, on näidatud kogutoodangu hulk ja toodang 100 ha põllumajandusliku maa kohta. Lühikestes artiklites märgitakse eesrindlaste saavutusi ja näidatakse, milliseid kasutamata reserve on olemas. Tähtis koht sotsialistliku võistluse juhtimisel on brigaadide tootmisnõupidamistel, mida oleme läbi viinud vastavalt vajadusele. Nendel nõupidamistel arutatakse läbi ja võetakse vastu sotsialistliku võistluse kohustused, arutatakse eesseisvaid ülesandeid, tehakse omapoolseid ettepanekuid, tehakse kokkuvõtteid tööde käigust. Nii näiteks enne kevadkülvil algust toimunud II brigaadi tootmisnõupidamisel kritiseerisid kolhoosnikud teravalt kolhoosi seppa, kes halvasti remontis põllutööriistu. Juhatusel tehti ettepanek suurendada lina külvipinda ja kavandati konkreetsed ülesanded kevadkülvil perioodiks. Enne viljakoristustööde algust toimunud I brigaadi nõupidamisel, mis toimus töö juures lõunavaheajal, selgitas brigadir konkreetset, millised ülesanded on igal kolhoosnikul koristustööde perioodil,

milline on lisatasu maksmise kord. Kolhoosnikud omalt poolt nõudsid, et kolhoosi esimees ja agronoom rohkem viibiks töö juures, et kolhoosi sepad kindlustaksid masinate häireteta remondi koristustööde perioodil, et kolhoosi juhatus kindlustaks viljatranspordööri õigeaegse valmishitamise.

Sotsialistliku võistluse innustavaks teguriks on materiaalse huvitatuse printsiibi õige rakendamine. Vastavalt kolhoosi juhatuse otsusele määrati kevadkülvil perioodil rahalised preemiad nendele kolhoosnikutele, kes kõige rohkem töötasid välja normipäevi. Heinatööde perioodil anti lisatasuks 7% põldheinast ja 50% käsitsi niidetud looduslikust heinast, mis on kuhjadesse ja küünidesse pandud. Viljakoristustööde perioodil antakse lisatasuks 2 kg teravilja normipäeva kohta koristustöödeks ettenähtud aja jooksul. Nendele kolhoosnikutele, kes pole välja töötanud normipäevade miinimumi, antakse lisatasuks 1 kg teravilja. Agitaatorid selgitasid lisatasu maksmise korda kõigile kolhoosnikutele. Et kindlustada koolinoorte osavõttu kolhoositööst, selleks otsustas juhatus maksta koolinoortele normipäevatasu rahas ja anda rahaline preemia nendele, kes on kuni 14 aastat vanad ja töötavad välja vähemalt 60 normipäeva, ning neile, kes on üle 14 aasta vanad ning töötavad välja vähemalt 100 normipäeva. Kolhoosnikute huvi ühistöö vastu on tunduvalt tõstnud normipäevatasu suurenemine. Kui 1955. aastal maksti normipäeva kohta 5,50 rubla raha, 1,5 kg toiduteravilja ja 1 kg kartuleid, siis 1956. aastal maksti normipäeva kohta 8 rubla raha ja 1,3 kg toiduteravilja.

Massilise poliitilise töö tõhustamine ja materiaalse huvitatuse printsiibi rakendamine on kaasa aidanud kolhoosnikute tööalase aktiivsuse suurenemisele ning töödistsipliini tugevnemisele. Kui varematel aastatel brigadir oli sunnitud hommikuti käima kolhoosnikute kodudes neid tööle kutsumas, siis 1956. aastal olid kolhoosnikud ise varakult tööle, tunduvalt vähenesid omavoliliselt töölt puudumise juhtumid. Kujukaks näiteks sotsialistlikust võistlusest tegelikkuses oli kolhoosnikute tööalane aktiivsus heinatööl. Kui varematel aastatel püüdsid paljud kolhoosnikud teha võimalikult väikesi rõuke ja koormaid, et saada rohkem normipäevi, siis 1956. aastal oli asi vastupidine — kolhoosnikud püüdsid kasutada iga kuiva tundi, et saada kvaliteetset heina.

Selle tulemusena, vaatamata vihmastele ilmadele, koristati hein lühikese ajaga ning saadi kvaliteetne hein. Samasugust tööalast aktiivsust võis tähele panna ka rukkilõikusel. Niitjad J. Kuldkepp ja A. Rass alustasid tööd hommikul varakult ja lõpetasid õhtul hilja, täites ja ületades päevanorme ning saades keskmiselt 3 normipäeva päevas. Rahalises ümberarvestuses ulatus nende päevane töötasu üle 50 rubla. Sidujad M. Kukk, A. Jürgen, M. Hendrikson, V. Pall, A. Oks jt. tegid keskmiselt tööpäeva jooksul 2 normipäeva ning nende päevane töötasu rahalises ümberarvestuses oli üle 35 rubla. Aktiivselt võtsid koristustöödest osa elatanud kolhoosnikud Juuli ja Ida Raba ning õpilased Arno ja Jaan Tahk, O. Kuldkepp, Enn ja Peeter Tomberg, L. Kukk, J. Tiiraja, R. Kuusk jt. Brigaadide-vahelises sotsialistlikus võistluses rukkilõikusel tuli võitjaks II brigaad, kus rukis koristati hobumasinatega 8 päeva jooksul.

Vastavalt partei-algorganisatsiooni otsusele teeb kolhoosi juhatus kokkuvõtte ja autasustab iga kuu sotsialistliku võistluse võitjaid kas parima lüpsja, seatalitaja, kanatalitaja või põllutöölise aunimetusega. Nii oli 1956. aasta juulikuus parim lüpsja — E. Tabur, parim seatalitaja — H. Siimussaar, parim kanatalitaja — J. Teivik, parim põllutööline I brigaadis S. Jaanhold, II brigaadis A. Rass.

5. Näitlik agitatsioon

Tegelik elu on näidanud, et üheks paremaid tulemusi andvaks massilise poliitilise töö vormiks on välklehtede väljaandmine. Välkleht peab olema konkreetne ja võitlev. Siinjuures on ära toodud kahe üksteise järel ilmunud välklehe sisu.

VALKLEHT 13. AUGUSTIST 1956

Koristagem vili kiiresti ja kadudeta!

Massiline viljakoristamine vabariigi kolhoosides algas juba möödunud nädala lõpul, kuid „Edu“ kolhoosis ei võtnud see veel vajalikku hoogu. Laupäeva õhtuks lõigati kõigest 3 ha rukist.

Miks see nii on?

Esiteks sellepärast, et kolhoosi sepp Rebane ei remontinud õigeaegselt viljalõikusmasinaid. Rukkilõikus oleks võinud alata

juba reedel, 10. augustil, kuid osa masinaid polnud veel korras esmaspäevaks, 13. augustiks. Teiseks sellepärast, et kolhoosnik Kuldkepp selle asemel, et hakata rukist niitma, hakkas hoopis pummeldama. Juba varem puudus Kuldkepp terve nädala põhjuse-ta töölt. Peaaegu nädala puudusid töölt ka kolhoosnikud Hilda Viilo ja Marie Kukk.

Niisugune suhtumine kolhoosi töösse on kuritegu. Pidage meeles, et iga päev hilinemist koristamisel tähendab saagikadu 30—50 kg ha kohta!

II brigaadi brigadiril sm. Rannel on aeg hakata paremini organiseerima tööd brigaadis!

Kolhoosnikud soovivad, et sm. Ranne:

- 1) pidevalt viibiks töö juures;
- 2) rohkem huvi tunneks tööde käigu vastu Rassis;
- 3) ei kaitseks loodreid ja töödistsipliini rikkujaid.

Kõrvaldagem „mädapaise“ ausate kolhoosnikute hulgast!

Kolhoosnik Aleksander Moslenkin joob, ei tee tööd ega hoolitse oma laste eest, vaid on ära müünud ja maha joonud isegi oma laste ema riided, oma riided ning on asunud kolhoosi vara kallale.

Hooldagem paremini loomi!

Karjane Maria Salumaa hooldab loomi halvasti, on selle töö oma alaealistele lastele usaldanud.

Hoidkem kolhoosi vara, see on püha ja puutumatu!

Kolhoosnik Valk sirutas käe kolhoosi viljaseemne järele ja sai teenitud karistuse.

12. augustil tabati kolhoosnik Riga katselt varastada kolhoosi piima.

Kolhoosnikud H. Kägu ja M. Juro, ärge karjatage oma isiklike loomi koos kolhoosi karjaga!

Kolhoosnikud, pidage meeles, et neil, kes ei anna kogu tehtud heina üle, ühistatakse kogu hein ilma lisatasu maksmata.

Välklehe toimetus

Milliseid tulemusi see välkleht andis, seda näitab järgmine välkleht.

VALKLEHT 22. AUGUSTIST 1956

Joondugem sotsialistliku võistluse eesrindlaste järgi!

Täna õhtuks lõpetas rukkilõikuse II brigaad, viies koristustööd läbi 9 päevaga. Seda saavutas brigadir sm. Ranne töö hea organiseerimisega.

Niitjad J. Kuldkepp ja A. Rass täitsid ja ületasid iga päev päevanorme, saades keskmiselt 3 normipäeva päevas, s. o. rahalises ümberarvestuses üle 50 rubla.

Sidujad M. Kukk, M. Hendrikson, A. Jürgen jt. ületasid päevanorme, saades keskmiselt üle 2 normipäeva päevas, s. o. rahaliselt 35 rubla.

Hoogu juurde sotsialistlikule võistlusele I brigaadis!

Rukkilõikus toimub aeglaselt, siin ei kasutata iga kuiva tundi koristuseks, nagu see juhtus 21. augustil, mil kolhoosnikud läksid varakult õhtule, kuigi oli kuiv ilm. Osa rukkihakke on jäetud ilma peadeta. Iga kuiva tunni kaotamine toob kolhoosile suurt kahju. Seda näitab fakt, et Saarjõel jäi 10 saadu kuivi heinu vee alla.

Mida mõtlete, perekond Riga?

Ema Helene Riga tabati teistkordselt piimavarguselt ja ta vabastati karjatalitaja kohalt.

Poeg Ago ja tütar Anne häbenevad kolhoositööd ja häbistavad nõukogude noorsugu.

Mõtelite järele!

Kolhoosnikud H. Viilo ja Kont, ärge karjatage oma loomi kolhoosi ristikuädalal! Trahv 50 rubla.

Välklehe toimetus

Need kaks välklehte näitavad, kuidas välkleht aitas puudusi kõrvaldada. Kui esimeses välklehes kritiseeriti kolhoosnikuid Rannet ja Kuldkeppa, siis teises välklehes tuli neid juba esile tõsta kui tublisid töötajaid.

Välklehe mõju iseloomustab ka see, et ehkki kolhoosi esimees ja farmijuhataja olid korduvalt nõudnud karjatalitajatelt, et nad ei karjataks oma isiklike loomi koos kolhoosi karjaga, ei paranenud olukord. Niipea kui sellele oli tähelepanu juhtinud välkleht, oli küsimus lahendatud ühe päeva jooksul.

Farmijuhataja nõudis korduvalt karjaselt Salumaalt, et ta loomi paremini karjataks, kuid asi ei paranenud enne, kui karjast oli kritiseeritud välklehes.

Tegelik elu näitab aga ka seda, et mõnele inimesele ei mõju ei selgitamine ega kritiseerimine. Nende suhtes tuleb paratamatult rakendada administratiivseid karistusvahendeid. Nii tuli juhatusel talitada ka kolhoosnikute Riga ja Moslenkiniga.

Muidugi ei saa alahinnata ka seinalehe tähtsust massilises poliitilises töös. Seinaleht „Külvaja“ ilmub meil 2 korda kuus. Seinaleht on „Edu“ kolhoosi juhatuse ja partei-algorganisatsiooni häälekandja. Toimetajaks on määratud kommunist Lõhmus. Seinalehes avaldame tavaliselt 3—4 artiklit, millest üks on juhtkiri, milles on juttu

kolhoosi ja kolhoosnikute ülesannetest antud perioodil ning milles analüüsitakse esinevaid puudusi. Teistes artiklites avaldame eesrindlaste töökogemusi, vestlusi ja satiirilisi artikleid. Nii on korduvalt kritiseeritud seinalehes kolhoosnikuid Rebast, Rigat, Kolkaneni, Moslenkinit jt., on kirjutatud eesrindlaste Jaanholdi, Männiku, Teiviku, Siimussaare jt. töökogemustest.

Loosungite kasutamisel oli meil varem üldiseks puuduseks see, et loosungid olid liiga üldsõnalised ja sageli oli neid liiga palju. Viimasel ajal oleme teinud nii, et kolhoosi kontoris oleks üks põhiline, kõige olulisem loosung, mis kajastaks kolhoosnikute ja kogu rahva ees seisvat põhilist ülesannet, ja 1—2 konkreetsemat loosungit, mis väljendaksid kolhoosnikute ees seisvat ülesannet antud perioodil. Põhilist ülesannet väljendas kevadkülviperioodil loosung: „Täidame ennetähtaegselt kuuenda viisaastaku ülesanded põllumajanduse arendamise alal“. Konkreetset ülesannet väljendas kevadkülviperioodil loosung: „Viime läbi kevadkülvihiljemalt 5. juuniks“, koristustööde perioodil: „Koristame teravilja 7—9 päeva jooksul pärast vilja valmimist“ jne. Teistest näitliku agitatsiooni vahenditest oleme kasutanud stende. Nii on välja pandud stendid „„Edu“ kolhoosi ülesanded kuuendal viisaastakul“, „Mille eest võitleb meie kolhoos 1956. aastal“. Diagrammid on koostatud sotsialistliku võistluse käigu valgustamiseks, toodangu omahinna kohta ja kolhoosi tulude plaani täitmise kohta.

Kokkuvõttes võib märkida, et massilise poliitilise töö elavnemise, töö parema organiseerimise, materiaalse huvitatuse printsiibi rakendamise tulemusena on kasvanud kolhoosnikute tööalane aktiivsus ja kolhoos on saavutanud mõningaid edusamme NLKP Keskkomitee jaanuaripleenumi ja NLKP XX kongressi otsuste täitmisel. 1956. aastal oli kolhoosi piimatoodang 399 991 kg, 1955. aastal aga 269 872 kg. Kui 1955. aastal saadi 1196 kg piima lehma kohta, siis 1956. aastal saadi juba 2142 kg piima lehma kohta. Sealiha toodeti 100 ha põllumaa kohta (tapakaalus arvestatult) 1956. aastal 27 tsentnerit. Kevadkülv viidi läbi argotehniliselt paremini kui 1955. aastal. Kolhoos sai 1956. aastal 11 tsentnerit rukist hektarilt. Kolhoosi rahaline tulu oli 1956. aastal 1 200 000 rubla — 424 000 rubla võrra suurem kui 1955. aastal.

Kuid edusammude kõrval on kolhoosis ka rida puudusi. Nii näiteks eelmise aasta 17. augustil toimunud parteikoosolekul, kus arutati NLKP XX kongressi otsuste täitmise käiku, märkisid kommunistid, et kolhoosi majanduslikud edusammud oleksid võinud olla palju suuremad, kui kolhoosi juhatus ja partei-algorganisatsioon oleksid paremini tundma õppinud kasutamata tootmisreserve ja need ära kasutanud. Kommunistid märkisid, et piimatoodang 100 ha põllumajandusliku maa kohta oleks võinud olla palju suurem, kui kolhoosi juhatus oleks kindlustanud lehmade arvulise plaani täitmise; halvasti on korraldatud maisi ja söödajuurvilja kasvatamine, kolhoos ei suuda täita silovalmistamise plaani. Osa kevadisi maaharimistöid viidi läbi madalakvaliteediliselt, selle tõttu osa kultuure on hõredad ja umbrohtunud jne.

Need puudused räägivad sellest, et massiline poliitiline töö kolhoosis pole veel vajalikul tasemel. Esineb ka fakte, et kolhoosi juhtivad töötajad alahindavad agitatsioonitöö ja sotsialistliku võistluse tähtsust. Vajalikul tasemel ei ole veel komsomoli- ja kultuurmassiline töö kolhoosis. Soovida jätab veel agitaatorite ja kolhoosi juhtivate töötajate töö kolhoosnikutega vahetult nende kodudes.

Kolhoosi partei-algorganisatsioon rakendab kõik abi nõud selleks, et olemasolevad puudused massilises poliitilises töös kõrvaldada ja saavutada NLKP XX kongressi otsuste ennetähtaegne täitmine põllumajanduse arendamise alal.

MASSILINE POLIITILINE TÖÖ KANEPI MASINA-TRAKTORIJAAMAS

V. PÖLDER,

KANEPI MASINA-TRAKTORIJAAMA
PARTEI-ALGORGANISATSIOONI SEKRETÄR

Iga aastaga on Põlva rajooni Kanepi masina-traktori-jaam saavutanud oma töös üha paremaid tulemusi, püsi-des aastaid vabariigi parimate masina-traktori-jaamade hulgas. Seda on võimaldanud masinapargi pidev täiendamine uue, eesrindliku tehnikaga. Näiteks oli masina-traktori-jaamas selle asutamise ajal, 1950. aastal, 14 trak-torit, 1 teraviljakombain, 1 linakombain jne.; nüüd on traktorite arv tõusnud 59-ni, teraviljakombaine on 16, linakombaine 7 ja terve rida muid põllutöomasinaid.

Teame aga, et tehnika ilma inimesteta ei tööta. Peamine osa Kanepi masina-traktori-jaama saavutustest langeb just inimestele, mehhanisaatoritele, kes on õppinud seda teh-nikat õigesti tundma ja kasutama. Paljud mehhanisaato-rid, kes masina-traktori-jaama asutamise ajal töötasid traktoristidena, on oma töös väärinud edutamist. Praegu töötavad meil endised traktoristid Karl Ader peainsene-rina, Eduard Koorm insener-mehaanikuna põllutööriis-tade alal, Ferdinand Aarma vanemmehaanikuna looma-kasvatuse mehhaniseerimise alal, Eduard Ploom kontroll-mehaanikuna jne. Edutamine toimub pidevalt. Näiteks töötas 1955. a. traktoristina Eduard Pärn, kes aga juba 1956. a. edutati traktoribrigaadi brigadiriks. Kui veel 1955. aastal oli see brigaad meil üks halvemaid, puudus töödistsipliin ja tootmisnäitajad olid madalad, siis 1956. a. tõusis see brigaad E. Pärna juhtimisel üheks parimaks brigaadiks, püsidis aasta lõpuni põllutöodes teisel kohal.

Lühikese ajaga on kerkinud esile veel teisigi silmapaist-vaid üle vabariigi tuntud mehhanisaatoreid, nagu lina-kombainerid Eduard Ploom ja Evald Sisask.

Evald Sisask tuli masina-traktorijaama tööle 1951. aastal vahetustraktoristina. Järgmisel aastal soovitati tal katsetada töötamist linakombainil. Kuna masin oli uudne ja töötamine sellel oskust nõudev, ei usaldanud mõnedki mehhanisaatorid linakombainil tööle hakata.

Evald Sisask aga otsustas põhjalikult tundma õppida linakombaini keerulisi mehhanisme ning selgeks õppida töötamise sellel masinal. Töötulemused esimesel koristushooajal ei olnud E. Sisaskil eriti silmapaistvad, kuid järgnevatel koristushooaegadel, vastavalt praktika ja töökogemuste suurenemisele, kasvas ka koristatud linapõllu hektarite arv. 1953. a. oli see 91 ning 1955. a. 101 ha.

Tubli töö eest saadi ka väärikas tasu. Nii sai Evald Sisask 1955. a. linakoristustöödel 12 tööpäeva eest 3200 rubla ja lisatasuna 400 kg teravilja.

1956. a. olid tulemused veelgi paremad.

Samasugune arengutee nagu Evald Sisaskil on ka paljudel teistel mehhanisaatoritel.

Üle kogu vabariigi tuntud linakombaineri Eduard Ploomi mehhanisaatoritee algas traktoristina. Tänu püsivusele ja pidevale enesetäiendamisele on ta saavutanud selliseid tulemusi, mis ta nime on tuntuks teinud.

„Linakombain on tark ja töökas masin,“ ütles Ploom 1956. aasta suvel ajalehe „Rahva Hääle“ korrespondendile, „kuid nõuab enese eest pidevat hoolitsemist.“

Et Ploom ise masina eest hoolt kannab, näitab see, et linakoristushooaegadel ei ole tema kombain kunagi tööd katkestanud, päevanormid aga täidab Ploom 2—4-kordselt. Selleks et paremini ülesandeid täita, on Ploom oma linakombaini juures rea täiendusi teinud. Näiteks 1956. a. ulatus lina pikkus kohati üle meetri. Sellist lina on kombainiga raske koristada. Ploom aga suurendas kombaini seinas olevaid avasid ja takistus oli kõrvaldatud.

Või teine näide. 1956. a. oli maapind alaliste vihmasadude tõttu niivõrd pehme, et kohati osutus kombainiga koristamine võimatuks. Ploom aga konstrueeris kombainile alla lisaratta ja plekist suusa, millega kindlustas kombaini töö pehmel maapinnal.

Tubli mehhanisaator töötab hästi ka agitaatorina. Pidevalt annab ta oma teadmisi edasi teistele linakombainritele nii oma masina-traktorijaamas kui ka mujal. Mitu korda on ta oma töökogemusi edasi andnud ka ajalehtede veergudel.

E. Ploom on võtnud osa nii üleliidulisest kui ka vabariiklikust põllumajandusnäitusest, kus teda on premeeritud hinnaliste esemetega, nagu mootorratas, jahipüss, raadioaparaat jms.

1956. a. aastaplaani täitis kuue kuuga Johannes Haavalo, kellele omistati „Vabariigi parima traktoristi“ aunimetus. Seitsme kuuga täitsid aastaplaani traktoristid Harri Rosenberg, Vidrik Männistu, Karl Ideon, Johannes Käis jt.

Tänu mehhanisaatorite tublile tööle on kolhoosides teostatavate mehhaniseeritud tööde maht pidevalt suurenenud. Kui 1952. a. teostati kolhoosides, võrreldes plaaniga, mehhaniseeritud külvi 48,5%, mehhaniseeritud kündi 38,7% ja mehhaniseeritud koristustöid 17,2%, siis 1956. a. teostati mehhaniseeritud kündi 94% ja mehhaniseeritud külvi 88,1%. Aastast aastasse on täidetud tunduva ületamisega ka pehmekünni plaan.

Süstemaatilisel võitlevad mehhanisaatorid omahinna alandamise eest. Nii alandati omahinda 1953. a. 3%, 1954. a. 1,2% ja 1955. a. 5,7% võrra. Sellise omahinna alandamise tempo juures on võimalik täita kuuenda viisaastaku plaanis ettenähtud omahinna alandamine 16% võrra.

Omahinna alandamine saavutati peamiselt remonttööde arvel. Näiteks oli 1955. a. plaanis ette nähtud kulutada remonttöödeks 546 887 rubla, tegelikult kulutati aga 444 298 rubla, kusjuures remont oli kvaliteetne ja lõpetati 20 päeva enne tähtaega. Hästi läbiviidud remondi tulemusena ei esinenud 1956. a. kevadiste põllutööde ajal ühtegi avariid.

Kõigile neile saavutustele on aidanud kaasa ka massiline poliitiline töö mehhanisaatorite hulgas. Mehhanisaatorite poliitiline teadlikkus on kasvanud ja nad on muutunud aktiivseteks võitlejateks masina-traktorijaama ees seisvate ülesannete lahendamisel.

Kuidas on siis korraldatud massiline poliitiline töö Kanepi masina-traktorijaama mehhanisaatorite hulgas?

Massilise poliitilise töö läbiviimise üheks tähtsamaks vormiks on agitatsioonitöö. Kanepi masina-traktorijaamas on sellele tööle pööratud erilist tähelepanu, sest mehhanisaatorid viibivad suurema osa ajast laiali kolhoosides. Seepärast on agitaatorid kujunenud lahutamatuks sidemeks masina-traktorijaama partei-algorganisatsiooni ja mehhanisaatorite vahel.

Masina-traktorijaamas on 17 agitaatorit. Agitaatorite grupi tööd juhib masina-traktorijaama partei-algorganisatsiooni sekretär. Agitaatoriteks on sellise elukutsega inimesed, kes võivad ilma tootmistööd katkestamata liikuda ühe mehhanisaatori juurest teise juurde. Sellepärast on agitaatorite grupp põllutööde perioodil moodustatud traktoribrigaadide brigadiridest ja arvestajatest. Puutudes iga päev kokku põldudel töötavate mehhanisaatoritega, täidavad nad koos oma tööülesannetega ka agitaatori kohustusi.

Peale selle on sellise elukutsega agitaatoritel põllutööde perioodil kerge agitaatorite seminaridest osa võtta, sest brigadirid ja arvestajad käivad iga kümne päeva tagant masina-traktorijaama keskuses. Agitaatorite seminaride läbiviimine on planeeritud nendele päevadele, mil brigadirid ja arvestajad viibivad keskuses. Kui mõni agitaator ei saa seminarist töö tõttu osa võtta, siis sõidab agitaatorite grupi juhataja brigaadi ja instrueerib seal agitaatorit individuaalselt.

Agitaatorite seminaridel oleme arutanud nii sise- kui ka välispoliitilisi sündmusi ja töö organiseerimise küsimusi. Näiteks 1956. a. kevadel, enne põllutööde algust toimunud agitaatorite seminaridel arutasime esimese küsimusena NLKP XX kongressi materjale, teise küsimusena agitaatorite ülesandeid kevadtööde perioodil. Enne koristustöid läbiviidud agitaatorite seminaril toimus vestlus rahvusvahelisest olukorrast ning selgitati agitaatoritele nende kohustusi koristustööde perioodil sotsialistliku võistluse organiseerimisel.

Agitaatorite seminaridel on läbi viidud ka agitaatorite töökogemuste vahetamisi. Viimastel seminaridel rääkis oma agitaatoritöö kogemustest traktoribrigaadi brigadir Pärn, sest kõik olid huvitatud sellest, kuidas ta viis mahaäänud brigaadi parimate traktoribrigaadide hulka.

E. Pärn oskab igale mehhanisaatorile individuaalselt läheneda. Tal on mehhanisaatorite hulgas suur autoriteet ja ta on võitnud nende usalduse.

Seda kõike on ta saavutanud sellega, et olles brigaadi liikmete suhtes nõudlik, on ta ka neile vastutulelik, tunneb põhjalikult iga brigaadiliikme elutingimusi, nende rõõme ja muresid.

Põllutööde perioodil kasutavad agitaatorid tavaliselt individuaalseid vestlusi. Remonttööde perioodil aga on

tavaliseks vestluse vormiks kollektiivse vestluse vorm. Agitaatorid vestlevad mehhanisaatoritega kas töö vaheajal remonditöökojas või siis pärast töö lõppu ühiselamus.

Kui küsida, kes on meil parim agitaator, siis on sellele raske vastata, kuna oma agitaatori ülesandeid täidavad nad kõik hästi. Parimate agitaatoritena võiks siiski nimetada traktoribrigaadi brigadire Pärna, Sultsi, Tamme, Kalki, linakombainerit Ploomi, arvestajat Lepvaltsi jt.

Agitaatorite vestlused on tavaliselt väga mitmekesised, sest mehhanisaatoreid huvitavad paljud küsimused. Eriti suurt huvi tuntakse alati selle vastu, kuidas töötavad teiste masina-traktorijaamade mehhanisaatorid, milliseid töövõtteid kasutatakse mujal paremate töötulemuste saavutamiseks jne. Oma vestlustes kasutavad agitaatorid rohkesti näitlikku materjali, nagu sotsialistliku võistluse bulletaane, väljavõtteid ajalehtedest jms.

Talvel, remonttööde perioodil viisid agitaatorid läbi vestlusi kuuenda viisaastaku plaani direktiivide ja NLKP XX kongressi materjalide selgitamiseks mehhanisaatoritele.

See toimus peamiselt ajalehtede materjalide alusel, kusjuures partei-algorganisatsiooni sekretär viis enne läbi agitaatorite seminari, selgitades seal, mida agitaatorid peavad rääkima.

1955. a. detsembris võtsid mehhanisaatorid endile sotsialistliku kohustuse — teostada kvaliteetne traktorite ja põllutöömasinate remont ja lõpetada see 20 päeva enne tähtaega. NLKP XX kongressi auks otsustati täita kongressi avamise päevaks 70% remonttööde plaanist. Mõlemad vastuvõetud kohustused täideti.

Pärast remonttööde lõppu ei vaibunud sotsialistliku võistluse pinge, vaid tõusis veelgi. Mehhanisaatorid võtsid endile uusi kohustusi: teostada kevadised põllutööd kvaliteetselt, hoiduda avariidest ja asjatutest tööseisakutest, hoida kokku kütteaineid jne.

Ei saa märkimata jätta ka agitaatorite suurt tööd sotsialistliku võistluse organiseerimisel kevadiste põllutööde ajal.

Võtame näitena Akadeemik Lõssenko nimelises kolhoosis töötava II traktoribrigaadi, kus agitaatoriks on brigadir Edgar Sults. Selgitades pidevalt oma brigadiliikmetele sotsialistliku võistluse tähtsust, saavutas tema bri-

gaad kevadtööde algul silmapaistvaid tulemusi. Brigaad kujunes masina-traktorijaama parimaks brigaadiks, saades neli rändvimplit. Kui masina-traktorijaama keskmine pehmekünnihektarite väljatöötlus oli 46,9, siis II traktori-brigaadil oli see 69,5.

Sotsialistliku võistluse bülletäänide kaudu levitasid agitaatorid II traktoribrigaadi töötulemusi edasi teistele traktoribrigaadidele ja nendest tehti tõsised järeldused. Tuli järele jõuda II brigaadile.

Ja jõutigi järele. Kasutades oskuslikumalt masinate võimsust ja ka mehhanisaatorite töökogemusi, möödus II traktoribrigaadist X brigaad (brigadir V. Tamm).

Raskem olukord oli VIII traktoribrigaadis, kus brigadirina töötab E. Pärn. Traktoristide seas esines töödistsipliini rikkumisi, samuti mõned traktoristid, nagu K. Soodla jt., tegid madalakvaliteedilist tööd. Tuli teha pidevat selgitustööd brigaadiliikmete hulgas, et vähemalt sammu pidada teiste brigaadidega. Tänu E. Pärna agitaatorivõimetele hakkas brigaad päev-päevalt teistest brigaadidest ette jõudma ja 1956. aasta lõpul oli VII traktoribrigaad X traktoribrigaadi järel teisel kohal.

1956. aasta lõpuks aga tõusis II traktoribrigaad jälle teisele kohale. Põhjuseks, miks VIII traktoribrigaad kolmandale kohale jäi, olid just halvemad töötingimused Lauristini-nimelises kolhoosis, millist VIII traktoribrigaad teenindab. Ülalnimetatud kolhoosil on palju madalat vesist maad, kus vihmaperioodidel on võimatu töötada.

Paremate töötulemuste saavutamiseks aitab palju kaasa näitlik agitatsioon. Selle hulka kuuluvad seinaja välkleht, sotsialistliku võistluse bülletäänid ja graafikud, loosungid ja plakatid, autahvel ja rändvimplid.

Kuidas me korraldame näitlikku agitatsiooni?

Graafikuid ja bülletääne anname välja igas dekaadis. Nende õigeaegse väljaandmise eest vastutab masina-traktorijaama dispetšer Leis. Värsked sotsialistliku võistluse bülletäänid saadame kohe ilmumise päeval brigaadidesse, kus agitaatorid need mehhanisaatoritele teatavaks teevad.

H. Leisi ülesandeks on ka traktoristide ja mehhanisaatorite töötulemuste märkimine tahvlile, mis asub masina-traktorijaama keskses. Sealt võivad mehhanisaatorid ise jälgida üksteise töösaavutusi. Samas on ka autahvel, mida uuendame tavaliselt enne suuremaid riiklikke pühi

ja tähtpäevi, aga vajaduse korral ka kiiretel tööperioodidel.

Masina-traktorijaama peasissekäigu kõrval on nähtaval kohal seinaleht „Traktorist“, mis ilmub kaks korda kuus ning mida antakse välja viieliikmelise toimetuse kolleegiumi poolt. Seinalehe toimetajaks on masina-traktorijaama peaaegronoom T. Nõges, kes vastutab seinalehe õigeaegse ilmumise ja sisu eest. Põhiline töö, nagu artiklite redigeerimine, seinalehe kunstiline kujundamine jms., langeb toimetuse kolleegiumi liikme Vaike Pärna õlgadele. Ülejäänud kolm liiget tegelevad tavaliselt artiklite kogumisega töötajatelt.

Enne seinalehe uue numbri ilmumist koostab toimetus seinalehe järgmise numbri plaani ja arutab selle läbi.

Seinalehe kunstilisele kujundamisele on pööratud toimetus alati suurt tähelepanu. Rohkesti kasutatakse tavaliselt fotomaterjale eesrindlikest mehhanisaatoritest, sealjuures kirjeldatakse ka nende töösaavutusi, kuid ei puudu ka kriitilised artiklid ja karikatuurid.

Kui analüüsida seinalehte, siis kõige rohkem on olnud materjale traktoristide tööküsimuste kohta kolhoosides. Neid kirjutavad brigadirid või mehhanisaatorid, tõstes esile paremaid töötajaid või kritiseerides mahajääjaid. Seinalehe veergudel on vahetanud oma töökogemusi ka agitaatorid, on kirjutatud partei-, komsomoli- ja ametiühinguorganisatsioonide tööst. Peaaegu igas seinalehe numbris valgustatakse ka sotsialistliku võistluse küsimusi.

Ei saa märkimata jätta ka rändvimplite osatähtsust mehhanisaatorite innustamisel parematele töösaavutustele. Kes ei tahaks olla parim traktorist või parim kombainer, kes ei tahaks, et tema masina külge oleks kinnitatud selle tõenduseks punane kolmnurkne rändvimpel. 1956. aasta kevadel vahetasid rändvimplid tihti „pere-meest“, kuid viimasel ajal on nad jäänud püsima traktoristidele Johannes Haavalole, Vidrik Männistule jt.

Halvem on olukord väiklehtede väljaandmisega. Neid andis välja komsomoli-algorganisatsioon remonttööde perioodil, kuid kevadiste põllutööde alguses nende väljaandmine katkes. Edaspidi püüame väiklehtede väljaandmist korraldada aasta ringi.

Palju aitab kaasa mehhanisaatorite poliitilise teadlikkuse tõstmisele loengute korraldamine. Mehhanisaatorite töö iseloomu tõttu toimuvad meil loengud ainult tal-

vel. Kaks korda kuus viiakse loenguid läbi Poliitiliste ja Teadusalaste Teadmiste Levitamise Uingu liinis, peale selle veel loengud mehhanisaatorite kvalifikatsiooni tõstmise kursustel.

Loengute teemad on olnud mitmesugused. Nii on viidud läbi loenguid rahvusvahelisest olukorrast, üleliidulisest põllumajandusnäitusest, NLKP XX kongressi materjalidest jne.

Loenguid on viinud läbi masina-traktorijaama juhtivad töötajad, aga ka väljastpoolt masina-traktorijaama on esinenud lektorid loengutega. Kvalifikatsiooni tõstmise kursustel on viinud loenguid läbi masina-traktorijaama töötajad, nagu direktor N. Pilv, peaaagronoom T. Nõges, peazootehnik E. Lehis, peainsener K. Ader jt.

Edaspidi tuleb rohkem tähelepanu pöörata loengute korraldamisele talveperioodil. Seejuures tuleb muidugi silmas pidada, et loenguid viiksid läbi vilunud lektorid. Loengute korraldamise suhtes on masina-traktorijaamale vajalikku abi osutanud partei rajoonikomitee propaganda- ja agitatsiooniosakond, aidates aegsasti planeerida, milliseid loenguid läbi viia ja keda lektoriks kutsuda.

Mehhanisaatorite poliitiliste teadmiste tõstmiseks töötas meil 1955. aastal maailma majandusliku ja poliitilise kaardi õppering, mis moodustati partei-algorganisatsiooni poolt seitsme kuulajaga. Juba õpperingi organiseerimise ajal oli endise partei-algorganisatsiooni sekretäri Hämarsalu poolt tehtud viga õpperingi komplekteerimisel, mis end pärast valusalt tunda andis. Nimelt võtsid õpperingi tööst osa ainult kommunistid, ja kui õppetöö ajal masina-traktorijaamast lahkus kolm kommunisti, võttis õppetööst osa ainult neli kommunisti. Vahepeal õppetöö isegi katkes lühikeseks ajaks, kuna propagandist Koduvere valiti kolhoosi esimeheks.

Hiljem võttis propagandisti ülesanded endale partei-algorganisatsiooni sekretär, kes töötas propagandistina kuni õppeaasta lõpuni.

1956/57. õppeaastaks õppetöö organiseerimise küsimus tõsteti partei-algorganisatsiooni koosolekul juba aegsasti üles. Otsustati jätkata maailma majandusliku ja poliitilise kaardi õpperingi tööd. Et mitte korrata möödunud õppeaasta vigu kuulajate arvu suhtes, otsustas partei-koosolek 1956/57. õppeaastal tõmmata õpperingi tööst osa võtma ka kommunistlikud noored.

Käesoleval aastal töötabki õppering 16 kuulajaga, kusjuures õppustest osavõtt on aktiivne. Õppetöö toimub meil kaks korda kuus.

Möödunud aastal töötas komsomoli-algorganisatsiooni juures jooksva poliitika õppering, kuid võrdlemisi halvasti. Algul seisis peamine viga propagandistis, kes oli väljastpoolt masina-traktorijaama ja ei ilmunud sageli õigeks ajaks kohale. Hiljem jäi ta aga üldse tulemata. Nii lagunes peagi jooksva poliitika õppering, mille elustamisele aga ei pööratud keegi tähelepanu. Selle vea kõrvaldasime järgmiselt.

Kaks korda nädalas toimusid meil mehhanisaatorite kvalifikatsiooni tõstmise kursused, millest võttis osa enamik jooksva poliitika õpperingi kuulajaid. Seepärast ühendasime kvalifikatsiooni tõstmise kursustega jooksva poliitika õpperingi töö. Kuulajate arv tõusis nüüd 63-le. Mehhanisaatorid omandasid niiviisi poliitilisi teadmisi rohkem, kui nad oleksid omandanud õpperingi piirides.

Mehhanisaatorite poliitilise teadlikkuse kasvust kõneleb seegi tõsiasi, et eesrindlike mehhanisaatorite arvel on kasvanud partei-algorganisatsiooni read. Nii võeti 1956. aastal NLKP liikmeks tubli traktoribrigaadi brigadir Pärn. Partei liikmekandidaatideks võeti vastu traktoribrigaadi brigadir Uibo, naftamajandi juhataja Kasesalu ja traktorist Kiilo.

Vaatamata partei ridade kasvule on aga partei-algorganisatsioon siiski veel väike. Seepärast pöörame massilise poliitilise töö läbiviimisel suuremat tähelepanu ka komsomoli- ja ametiühinguorganisatsioonide kaasatõmbamisele sellest tööst.

1956. aasta veebruaris kuulas partei-algorganisatsiooni lahtine koosolek ära komsomoli-algorganisatsiooni sekretäri Kattai aruande komsomolitöö kohta; selle töö parandamiseks võeti vastu üksikasjaline otsus. Otsuse üks punkt nägi ette ka kommunistlike noorte aktiivset kaasatõmbamist massilise poliitilise töö läbiviimisele. Seda ka tehti. Hästi töötavad kommunistlikud noored agitaatoritena. Võib märkida, et 17 agitaatorist on 7 kommunistlikud noored. Aktiivselt võtavad kommunistlikud noored osa ka seinalehe tööst, kirjutades ise ja hankides ka teistelt kaastööd. Peale selle on kavatsusel välklehtede väljaandmine teha ülesandeks ainuüksi kommunistlikele noortele.

Ametiühinguorganisatsioon on meil 135 liikmeline, mis moodustab 75 protsenti töötajatest. Et paremini läbi viia ametiühingu tööd, on ametiühingu liikmed jagatud rühmadesse. Igal rühmal on oma rühmaorganisaator, kelle ülesandeks on rühma töö juhtimine ja liikmemaksude kogumine.

Milliseid tulemusi on siis saavutatud massilises poliitilises töös?

Peale töösaavutuste, millest kogu aeg juttu oli, võib märkida ka seda, et tunduvalt on paranenud iga aastaga mehhanisaatorite töödistsipliin.

Koos massilise poliitilise tööga ei ole me unustanud ka teisi mehhanisaatorite kasvatamise vahendeid, nagu seda on kultuuritöö. Ametiühinguorganisatsiooni poolt on organiseeritud masina-traktorijaama raamatukogu, samuti töötavad isetegevuslikud ringid. Hiljuti hakati läbi viima ka kehakultuuri- ja sporditööd.

Sporditöös mingisuguseid saavutusi veel märkida ei ole, kuid isetegevuslikus töös küll. Nii esinesid edukalt rajooni laulupeol masina-traktorijaama rahvatantsijad. Rahvatantsijad on mitmeid kordi esinenud ka kohalikus rahvamajas.

Kõik need isetegevuslikud ja spordiringid koos massilise poliitilise tööga aitavad kasvatada mehhanisaatoreid ja teha neist aktiivsed võitlejad NLKP XX kongressi poolt püstitatud ülesannete kiirema täitmise eest.

KOLHOOSINOORTE KOMMUNISTLIKUST KASVATUSEST TAPA RAJONIS

Ü. NÕMM,

ELKNÜ TAPA RAJONIKOMITEE SEKRETÄR

Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei XX kongressi ajaloolised otsused kohustavad meie vabariigi põllumajanduse alal töötajaid suurendama 1960. aastal 1955. aastaga võrreldes põllumajandussaaduste tootmist: liha — umbes 1,8 korda, piima — 2,3 korda, teravilja — 2,5 korda ja kartulit — 1,9 korda. Nagu kogu vabariigi maanoorsugu, nii on ka Tapa rajooni noored põlluharijad, loomakasvatajad ja mehhanisaatorid asunud võitlusse nende ülesannete täitmise eest. Kõik rajooni noored põllumajanduse alal töötajad on lülitunud ülevabariiklikku maanoorte sotsialistlikku võistlusse. Kõigi noorte eesmärgiks on omandada õigus olla valitud Eesti NSV noorte põllumajanduse eesrindlaste II kokkutuleku delegaadiks.

Maanoorte ees seisvad vastutusrikkad ülesanded nõuavad kolhooside komsomoli-algorganisatsioonides tehtava poliitilise töö ümberkorraldamist, selle muutmist konkreetsemaks, paindlikumaks, mitmekülgsemaks. Varem piirdus see tähtis töö tihtipeale ainult igavate koosolekute läbiviimise, juhuslikult väljaantavate välk- ja seinalehe numbritega, üksikute üldist laadi loengutega. Oma kogemuste põhjal me veendusime, et sellest on vähe maanoorte mobiliseerimiseks konkreetsete majanduslike ja poliitiliste ülesannete lahendamisele. Hakkasime otsima uusi teid ja võimalusi kolhoosinoorte kommunistliku kasvatuses tõhustamiseks, pidades seejuures silmas kommunistliku kasvatuses kõiki külgi — tööalast, poliitilist, esteetilist ja füüsilist kasvatust.

Rajooni kolhooside komsomoli-algorganisatsioonid on noorsoo kasvatamises uusi teid otsides saavutanud kom-

somolitöö tunduva elavnemise, tema muutumise enam noortepäraseks ja huvitavaks. Me võime jutustada esimestest sellel alal omandatud kogemustest.

Tapa komsomoli rajoonikomitee liikmed, kolhooside komsomoli-algorganisatsioonide sekretärid, kommunistlikud noored põldudel ja karjafarmidest ei ole seadnud endale eesmärgiks kõigi organisatsiooni elus esilekerkivate küsimuste lahendamiseks käepäraste retseptide leidmist, kuna see oleks üleaarne, vaid nad hoolitsevad selliste tingimuste loomise eest algorganisatsioonides, kus iga kommunistlik noor ja noor kolhoosnik hakkaks mõtlema noorsooühingu poolt tehtava kommunistliku kasvatustöö parandamise abinõude üle, ilmutades selles oma initsiatiivi. Kõne all on kõigi küsimuste sügav ja asjalik arutelu kommunistlike noorte koosolekutel, tulised vaidlused, vastuvõetavate otsuste ühine väljatöötamine jm.

Iga kommunistliku noore kasvatamine toimub organisatsiooni kogu mitmepalgelises tegevuses, tema liikmete kollektiivsete jõupingutuste teel. Kuid kahjuks alati ei toimu see töö nii, nagu ta peaks toimuma. Ühingu isetegevuslike printsiipide sagedased rikkumised on üheks peapõhjuseks selles, et paljude organisatsioonide töö ei huvita noori.

Tõepoolest, millist huvi pakub noorele olla organisatsioonis, kus kõik tehakse kommunistlike noorte eest ära, mistõttu neile jääb ainult pealtvaatajate osa. Ka meie rajoonis esines hiljuti veel küllalt juhtumeid, kus komsomoli-algorganisatsiooni sekretär jagas ise ülesanded, ise kontrollis nende täitmist, ühe sõnaga, seadis ennast kollektiivist kõrgemale, selle asemel, et ülesandeid igakülgset arutada, anda kommunistlikele noortele võimalus teha endale kõnesoleva ülesande mõte ja tähtsus selgeks, esitada oma ettepanekud, anda kollektiivile võimalus jaotada oma jõud ja määrata kindlaks igapäevase ühise töös. On arusaadav, et sellistel juhtudel noortekollektiivi elu muutus üksluiseks ja igavaks.

Tihti peale me ei pööra vajalikku tähelepanu sellele, et kogu noorsoo kasvatamine peab toimuma praktilises igapäevases töös kolhoosipõldudel ja farmides. Seetõttu ei ole me alati suutnud oma põhilist ülesannet — kõigi noorte kaasatõmbamist põllumajandussaaduste tootmisele — küllaldaselt määralt täita. Et seda ei juhtuks, on meie arvates vajalik koondada kogu maanoorte seas teh-

tav poliitiline töö sotsialistliku võistluse arendamise ülesande ümber, hoolitseda selle eest, et tootvast tööst ja arenevast võistlusest võtaksid osa kõik noored põllutöölised, karjatalitajad ja mehhanisaatorid, ka need noored, kes varem ei töötanud kuskil. See on põhiline.

Asudes lugejaid lähemalt tutvustama meie rajooni „Ühisjõu“, Lenini-nimelise ja „Kaardiväelase“ kolhooside komsomoli-algorganisatsioonide töökogemustega, peab märkima, et nende organisatsioonide saavutused on kommunistlike noorte loova suhtumise tulemuseks oma organisatsiooni ees seisvate küsimuste lahendamisse. Nad ei kujuta endast mingeid kaanoneid, millede alusel võiks ühel hoobil ümber korraldada algorganisatsiooni töö ja saavutada kolhoosinoorte kasvatamisel kiiret edu. Seda mitte. Kui nendega tutvumine suudab komsomoli aktiviste, kolhooside komsomoli-algorganisatsioonide sekretäre, kommunistlikke noori põldudelt ja farmidest ergutada uutele mõtetele, töö parandamise abinõude otsingule, siis on nad autori arvates oma ülesande täitnud.

„Ühisjõu“ kolhoosi komsomoli-algorganisatsioon võitluses NLKP XX kongressi otsuste elluviimise eest

„Ühisjõu“ kolhoos on meie rajoonis üheks selliseks ühismajandiks, kus pärast NLKP septembripleenumi ajaloolisi otsuseid on ära tehtud suur töö kolhoosi majanduslikul kindlustamisel. Kui veel paar aastat tagasi kolhoos kuulus mahajääjate hulka, siis nüüd on ta tõusnud eesrindlike majandite ridadesse.

Kolhoosi majandusliku tõusu saavutamiseks on andnud omapoolse panuse ka kolhoosi komsomoli-algorganisatsioon, mis loodi alles 1955. aastal ja on nüüd kasvanud elujõuliseks, 16-liikmeliseks kollektiiviks. Enamik kommunistlikest noortest töötab kolhoositootmise otsustavates lõikudes. Nii on kolhoosi komsomoli-algorganisatsiooni sekretär Uno Neem II põllundusbrigaadi brigadiriks, kommunistlik noor Milvi Tahk veisefarmi juhatajaks, viis kommunistlikku noort töötavad põllundusbrigaadides, kaks on traktoristideks, kaks on tööl farmis. Kõik kommunistlikud noored täidavad oma tööülesandeid hästi ja on oma ausa töösse suhtumisega eeskujuks kommunistlikku noorsooühingusse mittekuuluvatele noortele.

Kolhoosi komsomoli-algorganisatsioon arutas NLKP XX kongressi otsuste täitmise küsimust oma koosolekul ja võttis endale terve rea konkreetseid kohustusi noorte seas tehtava poliitilise töö parandamise, maanoorte sotsialistliku võistluse organiseerimise ja noorte vaba aja veetmise alal.

Kommunistlike noorte ülesandeks jäi läbi viia vestlusi partei XX kongressi materjalide kohta kolhoosiperedes ja otse põllul, töö juures, kutsuda kolhoosiklubisse rajoonikeskusest lektoreid ja loodavas noorte sotsialistliku võistluse nurgakeses üles seada stendid, mis peegeldavad „Ühisjõu“ kolhoosi ülesandeid eeloleval viisaastakul, Nõukogude Liidu noorsoo võitlust rahu eest jne.

Pärast nimetatud kommunistlike noorte koosolekut, kus kõigi organisatsiooni liikmete vahel jaotati ülesanded, algas kavandatud ürituste elluviimine.

Kõigepealt mõeldi läbi partei XX kongressi ajalooliste otsuste kolhoosinoortele tutvustamise küsimus. Tekkis lahkarvamusi. Algorganisatsioonis leidis seltsimehi, kes arvasid, et kolhoosiklubis on vaja läbi viia paar loengut ja sellest aitab. Nagu teada, ei kannu aga loengud alati soovitud vilja. Ikka leidub neid, kes jäävad loengule tulemata, neid, kes tulevad küll loengule, kuid neile selgusetuks jäänud küsimuste kohta ei julge suure rahvahulga ees lektorilt lähemat selgitust nõuda. Just sellepärast ei nõustunudki Uno Neem, Valve Kanter ja Milvi Kase nende seltsimeestega. Nemad olid selle poolt, et kommunistlikud noored õpiksid ise hästi tundma partei XX kongressi materjale ja külastaksid õhtuti kolhoosiperesid kongressi otsustest vestlemise eesmärgil. Selliselt otsustatigi toimida.

Individaalseid vestlusi viisid kommunistlikud noored läbi peaaegu kõigis kolhoosiperedes. Eriti populaarseks sai külas oma võitleva agitaatorisõna poolest Seidla küla- raamatukogu juhataja kommunistlik noor Valve Kanter. Ta vestles mitmel korral I põllundusbrigaadi liikmete Hilda Kempo, Miina Laanepuu ja Iida Valgmaa perekonnas, selgitas põllumajanduse arendamise abinõusid kolhoosi tallimehele Helmi Veelmaale ja tema kahele pojale. Helmile tõi ta lugemiseks kaasa hobusekasvatuse kogemusi käsitleva brošüüri, Harri Veelmaale aga ÜLKNÜ põhikirja. Kanterile usaldati kõik perekonna mured ja rõõmud, temale kõneles esmakordselt oma südamesoo-

vist — kommunistliku noorsooühingu liikmeks astumisest — Harri Veelmaa, kes võeti ULKNU ridadesse vastu 1956. a. septembris algorganisatsiooni koosolekul.

Kolhoosi II põllundusbrigaadi peredes vestles partei XX kongressi otsustest brigadir kommunistlik noor Uno Neem, karjamajanduse alal töötajate kodudes — farmijuhataja kommunistlik noor Milvi Tahk, kolhoosikeskuse ümbruses elunevate kolhoosnike juures — Seidla 7-a. Kooli õpetaja kommunistlik noor Milvi Kase.

Kolhoosiklubis esines pikema vestlusega partei XX kongressi direktiividest NSV Liidu rahvamajanduse arendamise kuuenda viie aasta plaani kohta Valve Kanter. Vastu tulles kolhoosinoorte soovidele, keda huvitavad eriti populaarteaduslikud loengud, otsustas kolhoosi komсомoli-algorganisatsioon korraldada kolhoosiklubis populaarteaduslike loengute tsükli. Senini on toimunud juba järgmised selle tsükli loengud: „Elu tekkimine Maal“, „Päike ja Maa“, „Unenäod ja nende tekkimine“.

Üksteise järel valmisid kolhoosinoorte sotsialistliku võistluse nurgakese stendid. Juulis valmis sotsialistliku võistluse nurgake täielikult ja stendide ülesseadmiseks eraldas kolhoosi juhatus noortele nn. noortetoa.

Maanoorte sotsialistliku võistluse nurgakese moodustavad järgmised stendid:

1) „Ühisjõu“ kolhoosi noorte vastus vabariigi noorte põllumajanduse eesrindlaste I kokkutulekust osavõtnute üleskutsele;

2) „Ühisjõu“ kolhoosi arenguperspektiivid;

3) toodame ühiskarjale rikkalikult söötasid;

4) rahu võidab sõja;

5) lugege kirjandust;

6) kommunistlike noorte satiirileht „Meie Ohakas“;

7) seinaleht „Külvaja“.

Et saada sotsialistliku võistluse nurgakesest paremat ülevaadet, kirjeldame üksikuid stende, samuti ka komсомoli satiirilehe „Meie Ohakas“ ja seinalehe „Külvaja“ tööd.

Stend „„Ühisjõu“ kolhoosi noorte vastus vabariigi noorte põllumajanduse eesrindlaste I kokkutulekust osavõtnute üleskutsele“ tutvustab maanoorte sotsialistliku võistluse tingimusi. Sotsialistliku võistluse tingimused täitnud noor omandab õiguse olla valitud Eesti NSV

noorte põllumajanduse eesrindlaste II kokkutuleku delegaadiks. Stend teeb iga kuu kokkuvõtte kolhoosinoorte vahel toimuvast sotsialistlikust võistlusest.

Noorte töötulemused ja maanoorte sotsialistliku võistluse tingimused on paigutatud kõrvuti. Iga võistlusest osavõtja, heites pilgu sellele stendile, saab kohe teada, mitu piimaliitrit või normipäeva tal veel puudub võistlustingimuste täitmisest. Noor traktorist Edgar Tamlak täitis 1956. a. 1. septembriks traktoritööde aastaplaani 104-protsendiliselt. Stendilt näeb ta, et tal on võistlustingimuste täitmisest veel puudu 16 protsenti. Samuti on see ka lüpsjate, seatalitajate ja põllutöölistega.

Stend „Toodame ühiskarjale rikkalikult söötasid“, mis valmistati agronoomi näpunäidete järgi, toob huvitavaid andmeid mitmesuguste söödakultuuride kasvatamise ja loomatoiduna kasutamise efektiivsuse kohta.

Stendile on paigutatud lühiteated järgmiste pealkirjade all: „Lutsern annab väärtuslikku ja odavat sööta“, „Valge mesika kasvatamisega suurendame loomasööda kogust ja tõstame mullaviljakust“, „Põldheinakasvatus — ühiskarja söödabaasi alus“, „Mais — väärtuslik söödakultuur“. Toome alljärgnevalt ära mõnede lühiteadete sisu. Maisi kohta on kirjutatud:

„Maisi haljasmass on ligi 1,5 korda toitvam kui üheaastase heina haljasmass... 100 kg maisi haljasmassi sisaldab 15—18 söötühikut. 100 kg maisisilo asendab 133 kg päevalillesilo või 190 kg söödapeeti. Söötes lehmale 5 kg maisisilo, võib saada peaaegu 2 kg piima.“

Ja ristiku kohta:

„Meie oludes võib ristikust saada sigadele värskeks söödaks mitu lõikust. Keskmiselt saak hektarilt on 150—200 ts haljasmassi. Järelikult piisab 1 ha haljaristiku saagist 15—20 sea üleskasvatamiseks, kui pool söödatarbest katta haljassöödaga. Ka talvel saab ristikut edukalt kasutada sigadele söödaks, kui sellest valmistada heinajahu.“

Iga lühiteate juurde on paigutatud vastava kultuuri näidis.

Ka stend „Rahu võidab sõja“ on mõeldud partei XX kongressi materjalide tutvustamiseks. Stendil on leidnud koha hoolikalt valitud pildimaterjal, mis tutvustab piiritaguste progressiivsete noorsoo-organisatsioonide tegevust, koloniaal- ja sõltuvate maade noorsoo võitlust oma õiguste eest, Nõukogudemaa noorsoo ennastsalgavat tööd oma kodumaa võimsuse kindlustamisel.

Stend „Lugege kirjandust“ soovib kolhoosinoortel tutvuda kommunistliku partei ja Nõukogude valitsuse juhtide kõnede ja teiste NLKP XX kongressi materjalidega.

Kommunistlike noorte võitleva vaimuga satiirileht „Meie Ohakas“ on muutunud populaarseks kogu kolhoosis. Ta osutab kolhoosi komsomoli-algorganisatsioonile hindamatut abi võitluses töös esinevate puuduste, vigade, amoraalse käitumise juhtude ja kolhoositööst kõrvalehoidjate vastu.

1956. a. juulikuus ilmunud „Meie Ohaka“ numbris kirjeldasid karikaturistid päeva, kus kolhoosnikutele maksti järjekordselt avanssi. Esimesel karikatuuril näidatakse kolhoosikontori ees igavusest ringutavaid inimesi, kes küsivad: „Ei tea, kas rahaauto on juba Tapalt tagasi?“, teisel — kõrtsilaua taga istuvaid mehi, kes tõstavad klaase ja jorutavad laulda: „Kolhoositöö võib lõrri minna, kas sa seda ei tea“, kolmandal — kujutatakse sama päeva õhtut ja järgmise päeva hommikut, mil paljud eilsed pummeldajad puude all väsimust puhkavad. Allkiri: „Meil mehed kui männijuurikad“. Karikatuur avaldas mõju. Nüüd ei ole avansi maksmise päevadel enam midagi taolist juhtunud.

Samas numbris kritiseeriti teravalt kolhoosinoort Aino Liiva, kes kibekiirel tööajal korjas metsas seemnekäbisid ja ei võtnud kolhoositööst osa; kolhoosi karjast Jüri Feldmanni, kes jättis karja omapead ja tegi oma isiklikele loomadele sel ajal heina; šeffe, kes töötegemise asemel päevitasid kraavikaldal. Ja tulemused? Aino Liiva käbikorjamise tuhin vaibus, karjane Feldmann vabastati vastavalt kolhoosi juhatuse korraldusele töölt, linnast appirutanud šefid leidsid, et töö juures võib paremini pruuniks põleda kui kraavikaldal lebedes.

Teravaid probleeme tõstis „Meie Ohakas“ üles ka järgmistes numbrites. Teises numbris kritiseeriti II põllundus-

brigaadi lüpsjaid, kes lüpsikoplistse minekuks kasutasid tee asemel ristikupõldu, kolhoositööst kõrvalehoidvat ühismajandi liiget Hammerit, korralagedust, mis valitses kolhoosi vasikalaudas, halba hoolitsust kolhoosi hobuste eest jne.

„Noorte satiirileht,“ ütleb ühismajandi esimees Peeter Schmidt, „mõjub kiiremini ja paremini kui mõned juhatuse otsused.“

Kommunistlike noorte poolt kolhoosides väljaantavad satiirilehed on väga mõjuvaks vahendiks, mille abil me kasvatame noori, aga ka vanemaid artelliliikmeid põllumajandusliku artelli põhikirjast range kinnipidamise ning ühisvara hoolika hoidmise vaimus. Vastavalt komsomoli rajoonikomitee soovitusele on hakanud satiirilehti välja andma ka rajooni teiste kolhooside komsomoli-algorganisatsioonid. Väljaantavatest satiirilehtedest on üks populaarsemaid „Viisaastaku“ kolhoosi satiirileht „Mesilane“, mis on tõstnud üles ja lahendanud mitu tähtsat küsimust. Olgu siinjuures märgitud kas või seda, et ainult üks „Mesilase“ number aitas tunduvalt tõsta töödistsipliini selle ühismajandi IV põllundusbrigaadis, kutsus korrale lohaka kolhoosi sepa Metsa, aitas kaasa sellele, et piiritusevabrikust kolhoosikarjale veetav praak läks kolhoosi loomadele, aga mitte kolhoosnikute isiklikus majapidamises olevatele loomadele.

Mõndagi huvitavat võib leida ka „Ühisjõu“ kolhoosi komsomoli-algorganisatsiooni poolt väljaantava seinalehe „Külvaja“ töös. Seinalehe toimetaja Valve Kanter ja toimetuse liikmed — komsomoli-algorganisatsiooni sekretär Uno Neem, farmijuhataja Milvi Tahk ja arvepidaja Öie Alevi — on saavutanud seda, et kõik ühismajandi liikmed ootavad suure huviga iga järgneva seinalehenumbri ilmumist. „Külvaja“ ilmub alati regulaarselt, kaks korda kuus.

„Külvaja“ ümber on koondunud kõik kolhoosi eesrindlikud töötajad, lüpsjad, seatalitajad ja põllundusbrigadide liikmed, kellede töökogemused leiavad seinalehes valgustamist. Nii on oma töökogemustest kirjutanud kolhoosi parim kanatalitaja Salme Liiv, parim tibutalitaja Amalie Solts, noor seatalitaja Lembi Bennonen jt. L. Bennoneni kirjutisest on eriti palju õppida, sest selles on toodud ära nii söödaratsioonid kui ka tööpäeva täpne kirjeldus.

Pärast Lembi Bennoneni kogemustega tutvumist on läinud seatalitajatel Hilda Kajakal ja Aino Jamnesil korda tunduvalt parandada oma töönäitajaid, ja seda just laudas töö ratsionaalsema organiseerimise arvel. Antud juhul tuli seinalehes avaldatud kirjutis kasuks kogu kolhoosi seakasvatuse arengule. L. Bennoneni kogemuste rakendamise tulemusena saavutati kolhoosis nuumikute keskmiseks ööpäevaseks kaalujuurdekasvuks 550 g ja suurendati sel teel peekoni tootmist. Kolhoos on tänavu tootnud iga 100 ha põllumaa kohta juba 21 tsentnerit sea-liha ja tõusnud seega meie rajooni kolhooside vahelises sotsialistlikus võistluses teisele kohale.

„Külvajas“ on käsitletud ka mitmeid tähtsaid noorte kommunistliku kasvatuse küsimusi, nagu näiteks noorsoo kultuurset käitumist. Teravalt kritiseeriti ühes artiklis kahekümneaastast neitut Helle Karu, kes suhtus põlastusega kolhoositöösse, samuti Ambla Keskkooli õpilasi Lia Pokmanit ja Sirje Petersoni, kes kinoseansi ajal rikkusid korda. Kolhoosinoored Ulo Jädal ja Tiit Lääne ilmusid sageli noorteõhtutele ebakaines olekus. Kuid pärast kriitikat „Külvajas“, kus noored häbiposti naelutati, ei esine enam taolisi ebakultuurse käitumise juhtumeid.

Seinalehes on tõstetud üles ka Järva-Madises töötava jooksva poliitika ringi töö parandamise küsimus ja see komsomoli-algorganisatsiooni jõududega lahendatud, samuti noorsoo vaba aja sisustamise küsimus ja muud kõiki kolhoosinoori huvitavad päevaprobleemid.

Milvi Tahk ja Õie Alevi, kellele komsomoli-algorganisatsioon oli usaldanud loosungite valmistamise, tulid oma ülesandega hästi toime. Kolhoosiklubisse paigutasid nad punase kanga järgmise tekstiga: „Kolhoosnikud! Võideldge ühismajapidamise edasise kindlustamise ja igakülgse arendamise eest, kolhoosi ja kolhoosnikute sissetulekute suurendamise eest! Kõvendage töödistsipliini, pidage rangelt kinni põllumajandusliku artelli põhikirjast!“ ja kontoriruumi — tekstiga: „Kolhoosnikud! Võideldge NLKP XX kongressi ajalooliste otsuste kiirema elluviimise eest, järsu tõusu eest kõigis põllumajandusliku tootmise harudes.“ Ülesanne küll täideti, kuid mitmed kommunistlikud noored ei jäänud loosungitekstidega rahule, kinnitades, et valitud tekstid on pikad ning ei kõnele konkreetsetest kolhoosi ees seisvatest ülesannetest. Kriitika võeti arvesse ja kolhoosi karjafarmi seati üles järgmine loo-

sung: „Lüpsjad-karjatalitajad! Saavutame iga lehma kohta keskmiseks väljalüpsiks 1770 kg aastas!“

Kolhoosi komsomoli-algorganisatsioon näeb noorte seas tehtava poliitilise töö peaesmärki kogu kolhoosinoorsoo mobiliseerimises maanoorte sotsialistliku võistluse tingimuste täitmisele, noorte kasvatamisele igapäevases töös kolhoosipõldudel ja farmides. Ka sellel alal on edasimineku silmanähtav. Kolhoosi II põllundusbrigaadi brigadir Uno Neem on viinud oma brigaadi töö oskusliku organiseerimise teel kolhoosi põllundusbrigaadide vahelises võistluses esikohale, veisefarmi juhataja Milvi Tahk saavutas seda, et 1956. a. 1. oktoobriks lüpsiti iga lehma kohta välja 1741,3 kg piima, s. o. 472,3 kg võrra rohkem kui 1955. aastal; lüpsja-karjatalitaja Virve Hussu täitis maanoorte sotsialistliku võistluse tingimuse, lüpses 1955. aastaga võrreldes iga lehma kohta 500 kg piima rohkem, ja omandas õiguse olla valitud Eesti NSV noorte põllumajanduse eesrindlaste II kokkutuleku delegaadiks; põllutöölised Uno Jamnes, Ulo Liiva, Tiit Lääne, Harri Veelmaa ja Maret Õunapuu töötasid igaüks 1955/56. põllumajandusaasta jooksul välja üle 300 normipäeva.

Niisugused on arvulised näitajad. Inimeste kasvu ei saa aga mõõta ainult väljalüpsitud piimaliitrite ja tehtud tööpäevade arvuga, hoolimata sellest, et töönäitajad iseloomustavad noorte töösse suhtumist, nende kohusetundlikkust, teadlikkust jne.

Komsomoli-algorganisatsioonile tegi veel 1956. a. kevadel palju muret kolhoosinoore Tiit Lääne elu ja käitumine. Noormees ilmus peoõhtutele ebakaines olekus, ei võtnud osa kolhoositööst ja elas tühist, sisutut elu. Kommunistlikud noored Milvi Tahk, Õie Alevi ja algorganisatsiooni sekretär Uno Neem vestlesid temaga mitmel korral, selgitasid välja, et Tiit tunneb huvi näitekunsti vastu. Nad kutsusid ta kolhoosiklubi juures asuva näiteringi liikmeks ja usaldasid talle sulase osa A. Kitzbergi näidendis „Punga Mart ja Uba Kaarel“. Kommunistlikud noored tutvustasid talle ühingu põhikirja, rääkisid kolhoosi ees seisvatest ülesannetest, maanoorte võistlusest. Ja Tiit alustas uut, sisukat elu. Töös näitas ta üles suurt püüdlikkust, töötades nelja kuuga välja 178 normipäeva. 1956. a. augusti lõpul võttis kolhoosi komsomoli-algorganisatsioon ta vastu ULKNU ridadesse.

„Uhisjõu“ kolhoosi noored koonduvad tänu komsomoli-

algorganisatsioonid pulbitsevale huvitavale elule üha enam kommunistlike noorte ümber. 1955. aasta aprillis, kui kolhoosis loodi komsomoli-algorganisatsioon, oli kolhoosis arvel ainult 4 kommunistlikku noort. Aasta lõpuks võeti vastu veel 3 noort, 1956. aastal aga võttis algorganisatsioon vastu 5 kommunistlikku noort.

Komsomoli-algorganisatsiooni loomine kolhoosis aktiveeris tööd ka isetegevusringides, kolhoosiklubis.

Seni tegutses ainsa ringina näitering, ja seda ka rohkem nime poolest. Proovid toimusid juhuslikult ja sageli ei olnud kolhoosipidusid millegagi sisustada. Nüüd aga hakati regulaarselt näiteringi proove pidama. Ühiselt, üksteist parandades, abistades, sageli tuliselt vaieldes viimistleti näidendi kujusid. Tõusis näiteringi kunstiline tase.

1956. a. suvel otsustas kolhoosiklubi korraldada heinalistele kunstilist meelelahutust. „Punga Mart ja Uba Kaarel“ sai oma viimase lihvi. Klubi on aga väike, mahutab vaevalt sada inimest. Noortekollektiiv tuli mõttele anda etendus kolhoosi hiljuti valminud viljakuivatis, mis mahutab ligi 250 inimest. Siia ehtasid noored näitelava, töid kohale pingid ja peosaali küsimus oligi lahendatud.

„Ühisjõu“ kolhoosi komsomoli-algorganisatsioon täitis ka endale maisikasvatamise osas võetud kohustuse. Noorte jõududega külvati 1956. a. kevadel maha ja hoiti kogu suve jooksul umbrohupuhas 3 hektari suurune maisipõld. Et kavatsetud saak — 450 ts haljasmassi hektarilt — jäi saamata ja haljasmassi planeeritust poole vähem saadi, pole maisiharijate, vaid ebasobiva külviaja ja ilmastikuolude süü.

„Ühisjõu“ kolhoosi komsomoli-algorganisatsiooni töökogemustega on käinud tutvumas Väike-Maarja rajooni komsomoli-algorganisatsioonide sekretärid, Rakvere rajooni komsomolitöötajad ja Läti NSV noortedelegatsioon. Kõigile on jätnud sügava mulje algorganisatsiooni tööga tutvumisel just see, et algorganisatsioon on tugev eelkõige oma sõprusega tsementeeritud kollektiivi ja eesseisvate ülesannete lahendamisse loova suhtumise poolest.

Kolhoosinoorte hoogtööpäevakud ja noorteõhtud

Viimase aasta jooksul on rajooni komsomoliorganisatsiooni elus toimunud suured muudatused. Kui me varem püüdsime täpselt kopeerida parteiorganisatsiooni tööd, korraldades sageli ametliku päevakorraga koosolekuid, nõupidamisi, bürooistungeid jne., siis nüüd oleme suunanud kõik oma jõupingutused kommunistliku noorsooühingu poolt tehtava töö muutmisele elavamaks, noortepärasemaks. Me oleme jõudnud veendumusele, et kõik komsomoli poolt tehtavad tööd ja läbiviidavad üritused õnnestuvad siis, ja ainult siis, kui neid ei viida läbi käsu korras, vaid noored ise tunnevad nende vastu elavat huvi. Komsomoli aktivistid näevad meil oma peaülesannet mitte käsutamises-õpetamises, vaid noorte huvi tõstmises, abistamises.

Kommunistlike noorte koosolekut loetakse õigusega noorte kommunistliku kasvatuskooliks. Aga palju meil toimus ja toimub mõnel pool nüüdki veel koosolekuid, kus noortel ei olnud ja ei ole midagi õppida! Koosolekud toimusid enamasti rajoonikomitee ja komsomoli keskkomitee büroodel ja pleenumitel vastuvõetud otsuste läbiarutamiseks. Otsused olid sageli väga pikad, neis jagati nii palju igasuguseid õpetusi ja teoreetilisi tõdesid, et noortel kolhoosnikutel ja töölistel oli raske selgusele jõuda isegi peamises — järjekordse otsuse mõttes. Pärast sellise poole tunni pikkuse otsuse ettelugemist kõneles terve tunni otsuse selgitamiseks rajoonikomitee esindaja, siis algorganisatsiooni sekretär ja lõpuks loeti ette rajoonikomitee töötaja sulest tulnud verstapikkune algorganisatsiooni koosoleku otsus. Otsuseid oli häid, väga häid, palju oli neid, kuid kommunistlikud noored, kelledele kõik ette kirjutati, kellede eest kõik püüti ära teha (otsuse projekt, neile valmiskirjutatud sõnavõttud, valimised tagatoas koostatud nimekirja alusel jm.), jäid passiivseteks pealtvaatajateks, lihtsateks hääletajateks-käetõstjateks.

Mäletan sellist juhtumit. Uhe komsomoli-algorganisatsiooni sekretär, kelle aruannet me komsomoli rajoonikomitee bürooistungil kuulasime, kaebas selle üle, et väga raske on kolhoosis kokku kutsuda kommunistlike noorte koosolekut.

„Palju teil kommunistlikke noori arvel on?“ tundis huvi üks bürooliikmetest.

„Kolm,“ vastas algorganisatsiooni sekretär. „Kaks neist olid küll äsja kooperatiivi juures, kuid kolhoosikontorisse keeldusid koosolekule tulemast.“

„Mida te arutada tahtsite?“

„Kolhoosikeskuse korrastamise asja... Tahtsin neile ülesandeid anda.“

„Seda oleks võinud ju kooperatiivi juures ka teha,“ andis nõu teine bürooliige.

„Nalja teete või,“ imestas sekretär, „kus sa seal istud või kus otsuse kirjutad...“

Sellele sekretärile oli otsuse kirjutamise formaalne akt tähtsam kui kolhoosikeskuse korrastamine ise.

Oma töös taolise formalismi kõrvaldamise ja komsomolikoosoleku tõeliseks kommunistliku kasvatuse kooliks muutmise eesmärgil oleme otsinud uusi vorme noorte nõupidamiste läbiviimisel. Selles osas on kahtlemata huvitavad Lenini-nimelise ja „Viisaastaku“ kolhooside komsomoli-algorganisatsioonide töökogemused.

Kui lehitseda Lenini-nimelise kolhoosi komsomoli-algorganisatsiooni päevikut, siis näeme, et algorganisatsioon on aruandeperioodil pidanud kõigest kaks koosolekut. Ühe kevadel — partei XX kongressi otsuste ellurakendamise abinõude arutamiseks, teise septembris — uute liikmete vastuvõtmiseks. Kõrvaltvaatajale võib näida, et algorganisatsioon elab verevaest elu ja ei tõsta kolhoosinoorte ees lahendamiseks üles vajalikke küsimusi. Tegelikult pole see aga sugugi nii.

1956. a. juunis, kui koolides oli lõppenud õppetöö ja õpilased siirdusid suvepuhkusele, arutasid Lenini-nimelise kolhoosi aktiivsemad kommunistlikud noored nende kolhoositööle suunamise küsimust. Helle Rahumägi soovitas kutsuda küsimuse arutamiseks kokku kolhoosi komsomoli-algorganisatsiooni koosoleku, seafarmi juhataja Ilme Visser pani ette organiseerida koolinoorte vahel sotsialistlik võistlus, algorganisatsiooni sekretär Aino Kojus aga ei pooldanud koosoleku kokkukutsumise mõtet, vaid soovitas korraldada noorteõhtu. Autojuht Aleksander Tamm arvas, et kui korraldatakse sotsialistlik võistlus, siis tingimata koos võitjate premeerimisega.

Otsustati korraldada noorteõhtu, millest võtavad osa kõik kooliõpilased ja kolhoosinoored. Algorganisatsiooni

sekretärile tehti ülesandeks kõnelda koolinoorte sotsialistliku võistluse organiseerimisest ja võitjate premeerimise vajadusest ühismajandi esimehele Valdur Kasele.

Noorteõhtu ettevalmistamisel arvestati kõigi kommunistlike noorte ettepanekuid ja igauks sai endale ettevalmistustöös jõukohase ülesande, mille täitmise eest ta vastutas. Sellest, kuidas keegi tuleb toime talle usaldatud ülesandega, olenes õhtu hea kordaminek.

Sellele noorteõhtule kogunes enam kui 150 noort, ühe sõnaga — kohal olid kõik kooliõpilased ja kolhoosinoored.

Algorganisatsiooni sekretär Aino Kojus kõneles noorteõhtu avamisel sellest, et kodukolhoos ootab noorte abi põllutöödel ja karjafarmis. Ta teatas, et vastavalt kolhoosi juhatuse otsusele on koolinoorte kolhoositööst osavõtule mobiliseerimiseks otsustatud premeerida neid, kes töötavad välja kõige rohkem normipäevi. Koolinoorte sotsialistliku võistluse võitjatele jagatakse preemiadena kolhoosi juhatuse poolt välja 1 meeste jalgratas, 1 naiste jalgratas, 2 fotoaparaati „Ljubitel“, portfelle jne.

Noorte seas tekkis elav mõttevahetus, kus keegi võiks kõige paremini abistada kolhoosi kibekiirel põllutööde ajal. Jaak Kiipus ja Toivo Mikk otsustasid põllutööle minna, Tapa Keskkooli 10. klassi õpilane Helve Rist aga veisefarmis lüpsja-karjatalitajana tööle hakata jne.

Kommunistlikud noored said aru, et selliseid suuri küsimusi tuleb arutada ainult kõigi noorte osavõtul. Algorganisatsiooni koosolekule oleks kogunenud ainult 7 inimest, kuna ülejäänud noored, need, kellede kolhoositööle suunamise küsimust oleks arutatud, oleksid eemale jäänud.

Noorteõhtu lõppes tantsu ja seltskondlike mängudega. Kooli- ja kolhoosinoored lahkusid oma esimeselt noorteõhtult kindla sooviga lülituda sotsialistlikku võistlusse ja anda sellega omapoolne panus kodukolhoosi majanduslikuks kindlustamiseks.

1956. a. 16. juunil, rajooni I noorsoofestivali avapidustuste künnisel, kogunesid Lenini-nimelise kolhoosi noored jälle kokku. Nad korrastasid võrkpalliväljaku ja pidasid esimesed võistlused. Pärast võistlusi arutati Neli-järvel toimuvatele rajooni noorsoofestivali avapidustustele sõitmise küsimust ning koostati isetegevuslike ettekannete kava, millega esinetakse külanõukogu noorsoofestivalil. Vaatamata sellele, et ei olnud koosoleku

juhatajat, protokollijat ja veekaravini, võtsid kümned kolhoosinoored arutlusest elavalt osa, tegid omapoolseid ettepanekuid. Tantsiti ja mängiti seltskondlikke mänge.

Sellest ajast alates muutusid noorteõhtud kolhoosis traditsiooniks.

Tublid noored lõid tööle igal pool käed külge. Korraldati talgud maisipõllu puhastamiseks umbrohust jne.

Kolhoosi komsomoli-algorganisatsioon sai karjafarmis töötavatelt noortelt rea signaale, mis kõnelesid loomade halvast söötmisest, jõusööda kadumisest ja karjaste ebarahuldavast tööst. Selgus, et mõned lüpsjad-karjatalitajad ja seatalitajad kasutasid kolhoosikarjale määratud jõusööta oma isiklikus majapidamises olevate sigade söötmiseks.

Komsomoli-algorganisatsiooni aktiiv tõstis küsimuse üles noorteõhtul. Vestlusega „Partei XX kongressi otsused ja kolhoosi loomakasvatajate töö“ esines noorteõhtul kommunistlik noor Ilme Visser.

I. Visseri vestlus kutsus esile kolhoosirahva pahameele ühisvara laialitassijate vastu, pani kolhoosi lüpsjad-karjatalitajad järele mõtlema töö parandamise abinõude üle. Kolhoosi juhatuse otsuse alusel jäeti seatalitajad, kes kolhoosi söötasid isiklikel eesmärkidel kasutasid, ilma ettenähtud lisatasust, lüpsjaid-karjatalitajaid hoiatati ja tugevdati kontrolli söötade kulutamise üle.

Augusti lõpul tegi kolhoosi komsomoli-algorganisatsioon kokkuvõtteid koolinoorte kolhoositööst osavõtust. Selgus, et kooliõpilased olid pidanud esimesel noorteõhtul antud sõna. Nende töötulemused olid head. Nii näiteks Madis Tamm ja Herman Ivanov, kes olid karjaste abilisteks, töötasid välja vastavalt 160 ja 139 normipäeva, Ambla 7-aastase Kooli õpilased Toivo Mikk ja Tõini Kadakas töötasid põllutöödel välja vastavalt 69,8 ja 32 normipäeva, tublid olid Virve Kirsman ja Helve Rist, kes karjafarmis abistasid vanemaid jt. Koolinoorte töötulemuste teatavakstegemine ja sotsialistliku võistluse võitjate premeerimine toimus noorteõhtul.

Kolhoosi esimees Valdur Kask tänas kolhoosi juhatuse nimel kooliõpilasi kodukolhoosile osutatud abi eest ja teatas, et kooliõpilased töötasid kahe suvekuu jooksul Lenini-nimelises kolhoosis välja 995,16 normipäeva. Sotsialistliku võistluse võitjaile anti kätte preemiad. Toivo Mikk sai tubli töö eest meeste jalgratta, Tõini

Kadakas — naiste jalgratta, Herman Ivanov ja Jaak Kiiopus — fotoaparaadid „Ljubitel“, Helju Kadakas ja Madis Tamm — portfellid.

Koolinoored tänasid kolhoosi juhatust hinnaliste kingituste eest ja lubasid 1957. a. suvel veelgi agaramalt ühistööst osa võtta ning pärast 7-klassilise või keskkhariduse omandamist tulla tööle oma kodukolhoosi. Kolhoosi- ja koolinoorte ühine õhtu tegi kokkuvõtte ühisest tööst, tugevdas nende töös kasvanud sõprust.

Lenini-nimelise kolhoosi komsomoli-algorganisatsiooni kogemusi noorteõhtute organiseerimisel oleme me tutvustanud kõigile rajooni kommunistlikele noortele. Nüüd arutatakse meil kõiki tähtsaid küsimusi peamiselt noorteõhtutel.

„Viisaastaku“ kolhoosi komsomoli-algorganisatsioon, kes varem ei jõudnud kaugemale küsimuste arutamisest rohkearvulistel koosolekutel, on nüüd omandanud esimesed noorte hoogtööpäevakute organiseerimise kogemused. Selle kolhoosi kommunistlikud noored ja noored tulevad kokku ainult konkreetsete küsimuste lahendamiseks. Toome mõned näited.

Kevadel oli „Viisaastaku“ kolhoosil tõsiseid raskusi ühiskarja söötmisega. Noored korraldasid hoogtööpäevaku ja varusid farmile mitu tonni okassööta. Hoogtööpäevakute korras on selle kolhoosi noored teinud mitmeid töid; nad varusid näiteks kolhoosikarjale 15—16 t okassööta, vedasid heina- ja karjamaade pealtparandamiseks kohale 5 t mineraalväetisi, teritasid 16 ha karjakoplite rajamiseks vajaliku koguse taraposte, vedasid välja Vohnja rahvamajale aastaks tarviliku kütte, koristasid 6 ha vilja, korrastasid kolhoosi spordiväljaku jne.

„Kaardiväelase“ kolhoosi komsomoli-algorganisatsiooni kogemusi võitluses kolhoosi majandusliku tõusu eest

„Kaardiväelase“ kolhoos on Tapa rajooni üheks majanduslikult tugevamaks ühismajandjiks. Eriti kõrgel tasemel on selles kolhoosis loomakasvatus. Piisab sellest kui märkida, et 1956/57. loomakasvatusaastal toodeti siin iga 100 ha põllumajandusliku maa kohta 317 ts piima, kusjuures iga lehma kohta lüpssti välja keskmiselt 3481 kg

piima. Head näitajad iseloomustavad ka põlluharijate, sea- ja kanatalitajate tööd.

Kolhoosi majanduslikul kindlustamisel osutab kolhoosi juhatusele ja partei-algorganisatsioonile tõhusat abi komsomoli-algorganisatsioon, kes on muutunud kolhoosinoorte tunnustatud juhiks. Ja seda sellepärast, et kommunistlikud noored on ise kolhoositootmise eesrindlasteks, külas pulbitseva kultuuri- ja sporditöö hingeks.

Nagu kõigis teistes meie rajooni komsomoli-algorganisatsioonides, nii võeti ka „Kaardiväelases“ maanoorte sotsialistliku võistluse organiseerimisel, aluseks Eesti NSV noorte põllumajanduse eesrindlaste I kokkutulekul väljatöötatud sotsialistliku võistluse tingimused. 1956. a. kevadel toimunud komsomolikoosolekul võttis algorganisatsioon endale rea kohustusi. Lubati saavutada olukord, kus kõik kommunistlikud noored ja noored täidavad võistlustingimused, hoolitseda võistlusest osavõtjate töötulemuste operatiivse valgustamise ja kolhoosinoorte vaba aja kultuurse veetmise eest.

Kuidas algorganisatsioon nende kohustuste täitmisega on toime tulnud? Mis on olnud edu aluseks?

Kõigepealt sotsialistlikust võistlusest kolhoosinoorte vahel. Kui komsomoli-algorganisatsiooni koosolekul nimetatud küsimus üles tõsteti, tekkis kommunistlike noorte vahel rida lahkavusi. Kommunistlikud noored Mauno Põhjala ja Leida Einman tegid ettepaneku, et algorganisatsioon võtaks endale kohustuseks kasvatada oma jõududega vähemalt 3 ha suurusel põllul üles rikkalik maisisaak. Nad viitasid seejuures vabariigi noorte põllumajanduse eesrindlaste I kokkutuleku üleskutsele. Algorganisatsiooni sekretär Tuuve Tuherm ja zootehnik Silvi Sutt arvasid aga, et sellise kohustuse võtmine pole reaalne, sest palju vajalikum on saavutada võistlustingimuste täitmine iga noore poolt just sellel tööloigul, mis talle on usaldatud. Maisi võivad harida noored oma vabast ajast, pühapäeviti. Lõpuks võetigi vastu otsus, et peamine on iga noore hea töö talle usaldatud tööpostil, ja maisi otsustati kasvatada noorte jõududega ainult 1 hektaril. Maisilüli komplekteeriti põhiliselt nendest kommunistlikest noortest, kes ei võta otseselt kolhoosi põhitööst osa, nagu kolhoosi raamatupidaja Helgi Laissaar, autojuht Mauno Põhjala, traktorist Viktor Metso, Seidla 7-a. Kooli õpetaja Leili Tuherm, agronoom Einer Hiob ja Saima Metso.

Võitluses võetud kohustuste täitmise eest osutasid erilist aktiivsust karjamajanduse alal töötavad noored. Loo-
sungi all: „Karjafarmi töötajad! Tõstame piimatoodangu
1956. a. vähemalt 2970 kg lehma kohta ning 303,3 ts iga
100 ha põllumajandusliku maa kohta!“ saavutasid noored
piimatoodangu tõstmisel suurt edu. Loomakasvatuseaasta
lõpuks lüpsis Leida Vinkel iga tema hooldada oleva lehma
kohta välja keskmiselt 4319,5 kg piima, Eeni Metso —
3971 kg.

Lisaks sellele hoolitsesid lüpsjad-karjatalitajad kol-
hoosikarja söödavarude eest. Kommunistlike noorte ees-
kujul võttis iga karjatalitaja enda hooldada 0,2 ha sööda-
kapsast ja 0,3 ha kartulit.

Rajooni noorte lüpsjate vahelises sotsialistlikus võist-
luses saavutas Leida Vinkel esikoha. Vastavalt rajooni-
komitee büroo otsusele anti talle 1956. a. septembri lõpul
toimunud ülerajoonilisel noorteõhtul üle rajoonikomitee
rändvimpel „Rajooni parim noor lüpsja-karjatalitaja“ ja
isiklik auraamat. Mida kujutab endast viimane? See on
väikeseformaadiline nahkköites dokument, mille kaanel
on sõnad „Võistluse parimale“. Isikliku auraamatu
omanikul on õigus tasuta osa võtta kõigist meie rajoonis
toimuvatest kultuuriüritustest. Auraamat on kehtiv üks
kvartal. Isiklik auraamat on noorele suureks tunnustu-
seks. Neid saavad rajoonis ainult neli inimest: parim
noor lüpsja-karjatalitaja, põllutöeline, traktorist ja kom-
bainer.

Häid tulemusi saavutasid sotsialistlikus võistluses ka
kolhoosi noored põlluharijad. 1. septembri seisuga reas-
tusid nad vastavalt väljatöötatud normipäevade arvule
järgmiselt:

1. Heinrich Luur	— 744,65 normipäeva
2. Nikolai Dunajev	— 344 "
3. Heljo Rõse	— 333,74 "
4. Milvi Koovit	— 247 "
5. Helvi Koovit	— 204 "

Kõneldes „Kaardiväelase“ kolhoosi kommunistlike
noorte tööst, ei saa märkimata jätta nende hoolitsust
kolhoosinoorte vaba aja sisustamise eest.

Mitmetes meie rajooni kolhoosides töötab vähe noori.
Kolhoosnikute lapsed, omandanud 7-klassilise või kesk-
hariduse, ei jää kolhoositöele, vaid siirduvad linna nn.

„puhta ameti“ otsinguile. Mõnede komsomoli aktivistide arvates on see tingitud madalast normipäevatasust kolhoosides. Meie kogemused aga räägivad muust. Kui võrrelda kahte rajooni kolhoosi — „Kaardiväelast“ ja „Tähte“ — siis näeme, et viimase kolme aasta jooksul on nende ühismajandite liikmete sissetulekud olnud enam-vähem võrdsed. „Kaardiväelane“ tuleb kõigi hooajatöödega hästi toime, „Tähes“ ei jätku aga tööjõudu vajalikul hulgal isegi tööks farmides. „Kaardiväelases“ on enam kui 10-liikmeline komsomoli-algorganisatsioon ja kümneid noori, „Tähes“ ainult üksikud noored. Meile näib, et viga ei peitu normipäevatasus, vaid noorte vaba aja veetmise korraldamises, neile kultuurilise meelelahutuse pakkumises.

Kui „Tähe“ kolhoosis hingitseb kultuurielu vaevalt-vaevalt ja noored tunnevad tööst vabal ajal igavust, siis „Kaardiväelases“ on isetegevuslastel ja sportlastel tegevust palju. Selle eest hoolitseb kolhoosi komsomoli-algorganisatsioon. Viimaste aastate jooksul on kommunistlikud noored tõstnud kolhoosi juhatuse ees üles ja lahendanud mitmeid kultuuriellu puutuvaid küsimusi. Tänu sellele on „Kaardiväelases“ kolhoosinoorte käsutuses 250 istekoha ja lavaga klubiruum; klubil on klaver ja muud muusikariistad. Kolhoosil on oma raadiosõlm. Raadiosõlme ja klubi juhatajana töötab kogunud kultuuri-töötaja Ott Reinmaa.

Kolhoosiklubi juurde on loodud mitmed isetegevuslikud kollektiivid, kes valmistuvad praegu esinemiseks 1957. aasta märtsis toimuval rajooni I noorsoofestivali konkur-sil. Eriti suure populaarsuse kolhoosirahva hulgas on võitnud nais- ja meesansambel, instrumentaalkvartett ja draamaring.

Peale kunstilise isetegevuse on kolhoosi komsomoli-algorganisatsioon pööranud suurt tähelepanu ka noorte esteetilise kasvatuse probleemidele, nagu näiteks kultuurse käitumise ja kodukaunistamise küsimustele.

Veel hiljuti leidis kolhoosiklubis puhkeõhtutel noor-mehi, kes viinapudelid pidutuju tõtsid ja tantsuks julgust otsisid. Algorganisatsiooni sekretäri Tuuve Tuhermi ülesandel vestlesid kommunistlikud noored Leida Einman, Eeni Metso ja Hilvi Kempo selliste noormeestega. Selgus, et paljud noored ei oska tantsida. Seepärast otsustati klubis läbi viia seltskondlike tantsude kursused. Kursus-

test võeti rohkearvuliselt osa ja see tõstis tublisti puhkeõhtute kultuurilist taset.

1955. a. kevadel kerkis „Kaardiväelase“ kolhoosi komsomolikoosolekul üles kolhoosikeskuse heakorrastamise küsimus. Mitmed kommunistlikud noored, nagu autojuht Mauno Põhjala, lüpsja-karjatalitaja Eeni Metso jt., avaldasid rahulolematust, et kolhoosikeskuses on korratult laialipaisatud ehitusmaterjali ja karjafarmide ümbruses pole ühtegi puud-põõsast. Kolhoosi juhatus toetas noorte algatust. Eraldati summad õunapuude ja marjapõõsaste ostmiseks.

Kuulutati välja kolhoosikeskuse korrastamise nädal. Karjafarmide juurde istutati õunapuud ja marjapõõsad, õues laialipaisatud ehitusmaterjal laoti korralikesse virnadesse ja talve jooksul kogunenud praht põletati.

Eesti NSV 15. aastapäeva tähistamise raames korraldas komsomoli-algorganisatsioon kolhoosi põllundusbrigade vahelised spordivõistlused. Kolhoosi juhatus eraldas meeskondade premeerimiseks vastavad summad: I koht — 250 rubla, II koht — 150 rubla.

Noored korrastasid spordipidustusteks looduslikult kauni, III põllundusbrigaadi keskuses paikneva Ageri pargi. Ehitati jooksurajad ja hüppepaigad, võrkpalliväljak ja köieveoplats, kiige, kõlakoda ja lasketiir. Spordipeost võttis osa ligi 300 kolhoosnikut.

Võistluste kava oli mitmekesine. Iga brigaad pani välja oma mäletajad, kabetajad, laskurid (2 mees- ja 1 naislaskuri), köieveomeeskonnad, sangpommitõstjad, võrkpallimeeskonna jne.

Huvitavaks võistlusalaks kujunes humoristlik takistusjooks, mille distants oli järgmine: 20 m jooks, 20 m roomata, juua pudel piima, 20 m kotisjooks, läbi saagida paras puuroigas, kanda 4 kivi 20 m kaugusele, 20 m jooks, süüa kõvakskeedetud muna ja seejärel vilistada, 20 m jooks.

Et kolhoosinoortel on olemas kõik võimalused oma vaba aja kultuurseks veetmiseks ja komsomoli-algorganisatsioon elab huvitavat, täisverelist elu, siis enamik Ahula, Neitla ja Ageri külade noori jäävad pärast 7-aastase kooli lõpetamist või keskhariduse omandamist oma kodukolhoosi tööle. Seetõttu on „Kaardiväelase“ kolhoosis tööjõu küsimus lahendatud ja ühismajand suudab

alati õigeaegselt toime tulla kiireloomuliste hooajatöödega, ehitada samal ajal uusi tootmishooneid ja kindlustada kolhoosi ühiskondliku rikkuse pidevat kasvu.

*

„Ühisjõu“, Lenini-nimelise ja „Kaardiväelase“ kolhooside komsomoli-algorganisatsioonide kogemused kolhoosinoorte kommunistlikul kasvatamisel kõnelevad vajadusest võtta tarvitusele abinõud selleks, et luua kommunistlike noorte initsiatiivi arendamiseks kõige soodsamad tingimused. Ainult siis, kui iga kommunistlik noor, iga kolhoosinoor tunneb ennast oma algorganisatsiooni peremehena, saab aru, et organisatsiooni elu ja eesseisvate ülesannete lahendamine sõltub tema ja ta seltsimeeste tegevusest, ainult siis tekib noortes vastutustunne ja teotähe. See on aga peamine. Niikaua kui meie, komsomolitöötajad, tahame noorte eest kõik ära teha ja valime endale kergema vastupanu teed minnes lapsehoidjate osa, ei saavuta me oma töös edu.

Meie rajooni kolhooside komsomoli-algorganisatsioonidest elavad kuni viimase ajani mitmed igavat ja sisuvaest elu. Mitmetes meie kolhoosides on noorte vaba aja veetmise küsimus lahendamata, mistõttu noored lahkuvad linnadesse ja kolhoosides tuntakse puudust noorte töökatte järele. Meil on vaja veel palju ja kannatlikult töötada, et saada üle nendest töös peituvatest puudustest.

Millist teed me kavatseme minna? Millised on meie plaanid?

1956. a. septembrikuus toimunud komsomoli rajoonikomitee pleenumil me arutasime kolhoosinoorte elu aktuaalseid päevaprobleeme ja otsustasime pöörata oma peatähelepanu maanoorte sotsialistliku võistluse arendamise kõrval noorte kultuurse vaba aja veetmise korraldamisele. Pleenum seadis ülesande — sisustada igas rajooni kolhoosis 23. veebruariks 1957. a. kolhoosinoorte klubi või, kus see pole võimalik, noortetuba.

Tapa rajooni 26 kolhoosis on klubi 7 ühismajandil, kus on ka töö noortega korraldatud enam-vähem rahuldavalt. Ulejäänud kolhoosides me tahame noorte jõududega kohandada klubiruumideks olemasolevaid suuremaid hooneid, või siis sisustada noortetoad, kus on võimalik lugeda kirjandust, mängida malet, kultuursetl puhata.

Partei rajoonikomitee pleenum kohustas partei rajoonikomitee bürood, komsomoli rajoonikomiteed ja kolhooside esimehi looma poole aasta jooksul kõigis rajooni kolhoosides noorsoo majad, varustama nad vajaliku kultuuriinventari, sporditarvetega ja organiseerima nendes kultuurikeskustes igapäevast sisukat kultuuritööd.

Kolhoosinoorte seas tehtava poliitilise töö parandamiseks me kavatsame poliitringide organiseerimise ja loengute-vestluste läbiviimise kõrval hakata kasutama uusi poliitilise töö vorme. Me hakkame läbi viima küsimustevastuste õhtuid, vaidluskoosolekuid, kirjanduslikke viktoriine, praktiseerima loengute tsüklite korraldamist. Sellised noorte seas populaarsuse võitnud poliitilise töö vormid võimaldavad muuta agitatsioonitöö konkreetsemaks, sihikindlamaks, mõjuvamaks.

Me tahame tõsta komsomoli siseorganisatsioonilise töö taset, ja seda eeskätt komsomoli aktivistide initsiatiivi ja vastutustunde kasvatamise teel.

Sageli me alahindame veel komsomoli-algorganisatsiooni aktiivi jõudu ja võimalusi. Valdavas enamuses on nad andekad, energilised noormehed ja neid. Kui palju tööd ja jõudu annavad nad noore põlvkonna kasvatamiseks! Aga kui vähe teab nendest see kommunistlik noor, kes teeb alles esimesi samme ühiskondlikus elus. Tavaliselt õpetatakse teda Kortšagini, Koševoi, Kosmodemjanskaja eeskujude varal. Meie eakaaslastest, nendest, kes praegu kirjutavad kommunistliku noorsooühingu ajalukku uusi lehekülgi, me millegipärast vaikime.

Me peame kõigi vahenditega ergutama kommunistliku noorsooühingu aktiviste, kes teevad oskuslikult suurt ühiskondlikku tööd. Senini me oleme aga ergutusvahendeid väga nõrgalt kasutanud. Väga sageli büroo istungitel me hoiatame ja anname noomitusi aktivistidele ning unustame nende edu, kasvatustöös saavutatud võitude esiletõstmise.

Igapäevane töö aktiiviga, tema kasvatamine loomingulise töösse suhtumise vaimus, kivilinenud, vananenud töövormidesse ja traditsioonidesse kriitilise suhtumise vaimus võimaldab meie komsomoliorganisatsioonist välja juurida igavuse ja ükskõiksuse. Hoida kinni vanast — tähendab maha jääda. Otsingud ja looming peavad saama meie teekaaslasteks.

VÕITLUSES SOVHOOSIMAJANDUSE TÕUSU EEST

A. KLIMOV,

SAUE SOVHOOSI PARTEI-ALGORGANISATSIOONI SEKRETÄR

Partei ja valitsuse poolt põllumajanduse alal töötajate ette seatud ülesanne — anda riigile iga 100 ha põllumaa kohta rohkem loomakasvatussaadusi ja teravilja — on meie sovhoosi töötajate võitlusprogrammiks. Saue sovhoosi kollektiiv on selle ülesande täitmisel saavutanud küllaltki märkimisväärseid tulemusi.

Sovhoosi toodangunäitajad loomakasvatuse alal on tõusnud aasta-aastalt. Märkimisväärne on see, et viimase kahe aasta jooksul on märgatavalt alanenud loomakasvatussaaduste omahind. Toodangu omahinna alandamise küsimusega on viimasel ajal pidevalt tegelnud nii sovhoosi administratsioon kui ka partei-algorganisatsioon. Et veelgi alandada loomakasvatussaaduste toodangu omahinda, kasutame maksimaalselt kõiki majandisiseid reserve.

Kuuenda viisaastaku perspektiivplaanis on ette nähtud Saue sovhoosist kujundada tõukarja ja aianduse suunaga riiklik suurmajand, mis koos teiste Tallinna lähedaste sovhooside ja kolhoosidega kindlustaks pealinna elanikkonna varustamise põllumajandussaadustega.

Kommunistid tootmistöö tähtsamates lõikudes

Sovhoosi töötajate edusammud sovhoosimajandi kindlustamisel ja arendamisel on tihedalt seotud sovhoosi partei-algorganisatsiooni tööga. Sovhoosis on 10-liikmeline partei- ja 14-liikmeline komsomoli-algorganisatsioon. Kuna sovhoosi partei-algorganisatsioon on väikesearvuline, siis omab suurt tähtsust kommunistide õige paigutus

tootmises. Seda oleme ka arvestanud. Et tõsta kommunistide vastutustunnet põllunduse ja loomakasvatuse arendamisel, suunasime nad otsustavatesse töölõikudesse põllundusbrigaadides, farmides ja ehitusobjektidel. Neile abiks oleme suunanud kommunistlikke noori ja parteituid aktiviste. Seejuures oleme arvestanud individuaalselt iga kommunisti, kommunistliku noore, parteitu aktivisti töökogemusi ja organisaatorlikke võimeid. Iga kommunisti töölesuunamist oleme arutanud partei-algorganisatsiooni koosolekul, kusjuures oleme arvestanud, millisel kohal keegi soovib töötada. Nii näiteks suunati aiandusagronoom kommunist Ploom tööle põllundus-aiandusbrigaadi. Loomakasvatusbrigadirina suunati tööle kommunist Nahatakjan.

Partei-algorganisatsiooni koosolekul tuletasime talle meelde, et peamine tema töös on elav, sisukas töö inimestega. Sellest ta ka algas. Farmitöötajate nõupidamisel tõstis ta kõigepealt üles täpse päevakorra sisseviimise küsimuse farmides. Tuli välja, et päevakord oli paberil olemas küll igas farmis, kuid seda ei täidetud. Esines veel teisigi puudusi. Sm. Nahatakjan nõudis kõigilt farmitöötajailt, et loomad ka talvisel laudaperioodil, kui ilm seda vähegi võimaldab, viidaks välja jalutama. Nüüd on see saanud nagu tavaks. See aitab aga kaasa loomade produktiivsuse säilitamisele ja tõusule laudaperioodil. Suuresti paranes ka farmide veterinaarne teenindamine. Suurte kogemustega veterinaararst Artjomov külastab loomakasvatusfarme tihti, kusjuures ta annab alati kasulikke näpunäiteid lüpsjaile-karjatalitajaile loomade eeskujulikuks hooldamiseks. Pidev selgitustöö andis tulemusi. Loomakasvatavad hakkasid korralikult täitma oma tööülesandeid ja olukord paranes. Seatalitajana suunati tööle kommunist Oljunina. Viimane koos sovhoosi veterinaararsti kommunist Artjomovi ja sovhoosi direktori Albaga tõstiski ühel partei-algorganisatsiooni koosolekul üles tähtsa küsimuse pörsaste üleskasvatamise kohta. Sovhoosis ei olnud emiste talviseks poegimiseks kohaseid ruume. Pärast seda koosolekut koostas sovhoosi direktor Alba projekti olemasolevate sigalate ümberehitamiseks nõuetekohasteks poegimissigalateks. Uhte sigalasse tehti 26 ja teise 23 poegimissulgu. Iga emisesulu kõrvale rajati ruum pörsaste jaoks, mis varustati keskküttega. Neis sigalais on automaatjootja, söödaköök, hea kanalisat-

sioon ja ventilatsioon. Seatalitajate jaoks on sigalas kapp, pesemistarbed ja veterinaarapteek. Sovhooside Ministeeriumi spetsialistid tunnistasid meie sovhoosi 26 poegimisuluga sigala parimaks sellekohaseks ehituseks vabariigis.

Oma kauaaegseid kogemusi tervete elujõuliste põrsaste üleskasvatamisel andis kommunist Oljunina edasi teistele seatalitajatele.

Pärast söötmis- ja pidamistingimuste parandamist hakkas sovhoosi seakasvatus sammuma tõusuteed.

Partei-algorganisatsioon on suunanud kommuniste ka teistesse tähtsatesse töölõikudesse. Seoses sovhoosi tootmistegevuse laiendamisega toimub laialdane ehitustegevus. Suunasime sellesse tähtsasse töölõiku vana kommunisti Rahhovi, kellel on suuri kogemusi ehitustöö alal.

Partei-algorganisatsiooni koosolekutel oleme arutanud kõiki sovhoositootmisega seoses olevaid küsimusi, kusjuures enamik koosolekuid on olnud lahtised parteikoosolekud, millest on osa võtnud laialdane sovhoositöötajate aktiiv. Partei-algorganisatsiooni koosolekute päevakorras on olnud mitmesuguseid küsimusi. Enne hooajalisi põllutöid, nagu kevadkülv, viljakoristamine jm., on arutatud lahtistel partei-algorganisatsiooni koosolekutel nende tööde eduka läbiviimisega seoses olevaid küsimusi. Partei-algorganisatsiooni koosolekute päevakorras on olnud teisi küsimusi, nagu: „Loomade suvise karjatamise organiseerimisest“, „Ettevalmistustest laudaperioodiks“, „Peekoninuma rakendamisest seakasvatases“, „Ehitustööde käigust sovhoosis“ jne.

Rohkem toodangut väiksemate kulutustega

Erilist tähelepanu on sovhoosi partei-algorganisatsioon osutanud loomakasvatuse arendamisele ja loomakasvatustoodangu omahinna alandamise küsimustele. Enne 1953. aastat oli Saue sovhoos põhiliselt seakasvatussovhoos. 1954. aastal reorganiseeriti endise seakasvatussovhoosi baasil majand veisekasvatus- ja aiandussovhoosiks. Seejuures peab märkima, et tollaegne sovhoosi administratsioon ja partei-algorganisatsioon osutasid vähe tähelepanu põlluviljakuse tõstmisele ja loomakasvatuse arendamisele. Nii saadi 1954. aastal teravilja ainult keskmiselt 5 ts hektarilt ja kartulit kõigest 70 ts hektarilt.

Selliste madalate saakide juures ei saanud muidugi juttu olla loomakasvatuse produktiivsuse tõusust. Järelikult oli vaja rohkem hoolt kanda põldude ja kultuurrohumaade eest, anda neile rohkem väetisi ja kinni pidada iga kultuuri agrotehnikast.

See oli 1954. aasta sügisel. Ühel järjekordsel partei-algorganisatsiooni koosolekul arutasime põldude viljakuse tõstmise küsimust. Sovhoosi partei-algorganisatsioon koos administratsiooniga kavandas abinõud selle teostamiseks ning kohe seejärel asuti kavandatut praktiliselt ellu viima.

Põllunduse arendamist, külvikordade sisseviimist ja põllutööde mehhaniseerimist takistas peamiselt põldude tükeldatus. Esmajoones viisime palju põlde ühte massiivi, hakkasime üle minema kindlatele külvikordadele ning otsustasime madala saagikusega põllud võtta kultuurheinamaade alla. Olemasolevat põllupinda hakkasime laiendama aga uudismaade ülesharimise arvel.

Põldude saagikuse tõstmiseks oli vaja suuri koguseid väetisi. Varematel aastatel pöörati sovhoosis vähe tähelepanu sõnniku- ning virtsakoguste suurendamisele, allapanuks kasutati peaaesjalikult saepuru, mis ei andnud kõrgeväertuslikku orgaanilist väetist. Virtsa kogumisele aga ei osutatud üldse tähelepanu.

Kuidas suurendada orgaaniliste väetiste kogust, see küsimus huvitas sovhoosi iga töötajat ja kommunisti.

Ühel tootmisnõupidamisel tõstis loomakasvatusebrigadir Nahatakjan üles küsimuse alusturba varumisest loomadele allapanuks. 1955. aastal varuti üle 12 000 m³ alusturvast, 1956. aastal varuti aga 3000—4000 m³ rohkem kui eelmisel aastal. Iga lehma kohta tuleb seega kuni 10 m³ alusturvast. Alusturvast kasutame allapanuks ka sigadele ja kanadele.

Peale alusturba kasutab sovhoos põldude väetamiseks laialdaselt fekaale, mida komposteeritakse samuti turbamullaga. Kõigi nende tarvitusele võetud abinõude tulemusena oleme tunduvalt suurendanud kohalike orgaaniliste väetiste varusid, mistõttu väheneb tarvidus kallite mineraalväetiste järele.

Juba 1956. a. võisime anda kartulipõldudele kuni 35 tonni sõnnikut hektarile, aedviljadele aga 30—45 tonni hektarile. Kõige selle tagajärjel on tunduvalt tõusnud põldude viljakus.

Näiteks kartulit saime 1956. a. ligi 230 ts hektarilt, viki-
haljasmassi kuni 180 ts hektarilt, teraviljasaak ulatus
20—30 ts-ni hektarilt jne.

Koos põlluviljakuse tõstmisega on sovhoosi partei-
algorganisatsioon ja administratsioon viimastel aastatel
suurt tähelepanu pööranud kultuurheina- ja -karjamaade
rajamisele. Et toota head ja odavat sööta karjale suve-
kuudeks, rajati sovhoosis 1955. a. 45 hektarit kultuur-
karjamaid, 1956. a. rajati täiendavalt 10 ha. Seejuures
oleme tunduvalt laiendanud ka heinaseemnepõlde, kind-
lustades seega oma majandi vajaliku seemnematerjaliga.
Samuti rajasime kultuurkoplid loomade ööpäevaseks kar-
jatamiseks. Peale selle oleme otsinud ka teisi võimalusi
odavate söötade muretsemiseks. Kommunistid tõstsid
üles toiduainetetööstuse jäätmete ning elanikkonnalt
kogutud toidujäätmete varumise küsimuse.

Sovhoosi administratsioon kaalus tähelepanelikult par-
tei-algorganisatsiooni ettepaneku läbi ja moodustas jäät-
mete kogujate brigaadi. Tallinna Kalakombinaadist hak-
kasime saama kalajäätmeid. Kalajäätmed on võrdlemisi
toitvad ja neid on ühes söötühikus umbes 2—3 kg. Samuti
sõlmiti leping Saku Õlletehasega, kust hakkasime täien-
dava söödana saama õlleraba.

Tallinna suuremates elamutes organiseerisime aga
toidujäätmete kogumise punktid, kust oleme päevas saa-
nud kokku kuni 1 tonn jäätmeid. Muidugi eelnes sellele
teatud selgitustöö elanikkonna hulgas, millest kommunistid
ja kommunistlikud noored aktiivselt osa võtsid. Kala-
ja toidujäätmed on pärast vastavat ettevalmistust
läinud põhiliselt sigadele, kuid õlleraba osaliselt ka
karjale.

Veisekasvatus on Saue sovhoosis üheks tulukamaks
tootmisharuks. Pole siis ka midagi imestada, et partei-
algorganisatsioon ja sovhoosi töötajad on sellele tootmis-
harule pühendanud suurt tähelepanu. Vastavalt plaanile
on meil sovhoosis praegu 210 tõuveist, neist 100 lüpsi-
lehma. Lehmade arvu sovhoosis esialgu ei suurendata,
kuna söödabaas ei luba seda. Praegused plaanilised näi-
tajad jäävad püsima kuni 1960. aastani. Sovhoosi piima-
toodangu seniste näitajatega võib rahule jääda. Kui
1954/55. loomakasvatusaastal saadi lehma kohta keskmiselt
4256 kg piima, siis 1955/56. loomakasvatusaastal saadi
sovhoosis lehma kohta keskmiselt 4810 kg piima, mis

on 554 kg võrra rohkem kui eelmisel loomakasvatuse aastal. 1960. aastaks peab tõusma keskmine piima väljalüps lehma kohta meie sovhoosis 5000 kg-ni. Arvestades seniseid tulemusi võib loota, et see plaaniline näitaja ületatakse. Individuaalselt oli sovhoosis parimaks lüpsjaks-karjatalitajaks Nahatakjan, kes sai lehma kohta 5950 kg piima. Lüpsja-karjatalitaja Ivanova lüpsis iga lehma kohta välja keskmiselt 5644 kg, Aal 4580 kg ja Hevelson 4555 kg piima jne.

1956/57. a. laudaperioodiks varusime söötasid piisavalt. Heinakogus ületab 160 tonni võrra 1955. aasta heinakoguse. Silosööta valmistati 1300 tonni, s. o. üle 7 tonni lehma kohta. Maisi kasvasime silokultuurina, saades 300 ts haljasmassi hektarilt. Laudaperioodil anname lehmadele päevas keskmiselt 6 kg koresööta, sellest 4 kg heina ja 2 kg põhku. Peale selle jõusööta 320 g iga liitri piima kohta, juurvilja keskmiselt 20 kg. Sellise söötmisega suudame säilitada saavutatud produktiivsuse.

Maksimaalse toodangu saavutamiseks tegid lüpsjad-karjatalitajad ühel lahtisel partei-algorganisatsiooni koosolekul 1955. a. väga olulise ettepaneku, et noorloomi paaritatakse alates 20—22 kuu vanuselt ning et nende eluskaal oleks vähemalt 380—400 kg. Suurt tähelepanu hakati osutama noorloomade üleskasvatamisele. Hästi täidab oma ülesandeid noorkarja eest hoolitsemisel sm. Nurk. Sm. Nurk saavutas hea hooldamise ja söötmisega temale kinnistatud kuni 1 a. vanuste vasikate ööpäevaseks kaalu-iibeks 685 g. Selleks et lüpsjad-karjatalitajad saaksid osutada maksimaalset tähelepanu karja söötmisele ja hooldamisele, tehakse sellised farmisisesed tööd, nagu söötade kohalevedu, sõnniku äravedu jm., igasse farmi määratud karjamehe poolt.

Suurt tähelepanu on partei-algorganisatsioon ja sovhoosi administratsioon pühendanud sovhoosi aiandi väljarendamisele, sest aiandus peab kujunema meie sovhoosi üheks põhitootmisharuks. Aiandusega tegeleme alles kolmandat aastat. Aiandusbrigaad moodustati 1955. a. ning sellest ajast alates hakkasime kasvatama aedvilja ka suurematel pindaladel. 1956. a. kasvasime aedvilja juba 17 hektaril ja seda 11 eriliigis. Ei saa öelda, et aianduse arendamisel oleks meil kõik läinud libedasti ja sellepärast on sellega seoses olevad küsimused olnud pidevalt

partei-algorganisatsiooni tähelepanu keskpunktis. Aiandusbrigaadi oleme suunanud ainult neid töötajaid, kel on teadmisi ja tahtmist töötada aianduses. Aedvilja saagikuse tõstmiseks on aiandit pidevalt varustatud väetiste, eriti orgaanilise väetisega, samuti on aiandusbrigaadile muretsetud suurel hulgal tehnikat. Brigaadis tehakse juba ligi 40% töid masinatega, alates taimede istutamisest ja kastmisest ning lõpetades vaheltharimis- ja koristustöödega.

Et kastmine oli aianduses üheks kõige suuremaks tööjõukulu nõudvaks tööks, mehhaniseerisime selle. Sovhoosimaid läbib jõgi. Tammi alla seadsime üles vesioina, ja see lihtne seadeldis pumpab jõevett torustiku kaudu katmikalade ja peenarde juurde. Kastmine toimub voolikute ja vihmutusmasina abil.

Selleks et toota odavalt aiasaadusi, tuleb rajada suured istutusmaterjalide varud. See ongi olnud üheks meie kitsaskohaks. Nii 1955. kui ka 1956. aastal muretsesime enamiku istutusmaterjali — taimi — teistelt majanditelt, sest sovhoosis puuduvad vastavad kasvuhooned ja lavad. Praegu on sovhoosil ainult üks 28 m² kasvuhoone ja 400 lavaakent. Selle tõttu on ka toodetud aiasaaduste omahind kallis.

Sovhoosi partei-algorganisatsioon ja aiandusspetsialistid kaalusid aianduse arendamisega seoses olevad küsimused asjalikult läbi ja tõstsid sovhoosi direktsiooni ees üles kasvuhoonete ehitamise ja lavamajanduse laiendamise küsimuse. Direktsiooni ja Eesti NSV Sovhooside Ministeeriumi vahel saavutati selles küsimuses kokkulepe. 1956. aastal alustasime uue kasvuhoone ehitamist ja 1957. aastal tõuseb meil klaasialune pind juba 1 hektarini. See võimaldab meil järgmistel aastatel juba kogu istutusmaterjali kasvatada oma aiandis ning toota elanikkonnale suurtes kogustes väga nõutavat varajast aedvilja.

Lavamajanduse loomine, kasvuhoonete, eriti aga külmkasvuhoonete ehitamine võimaldab aiandil üle minna selliste kultuuride, nagu tomat ja kurk, laialdasele klaasialusele kasvatamisele. Külmkasvuhoonetes kasvatatav tomat ja lavakurk annavad varajasemat saaki, vaatamata ilmastikutingimustele.

Kuna sovhoos varustab aedviljaga peamiselt Tallinna toitlustevõtteid ning vähemal määral ka kaubandus-

võrku, siis oleme suurt tähelepanu pööranud maitseköögiviljade ja varajaste aedviljade sortimendi ja kasvu pinna suurendamisele. 1956. a. näiteks suurenes tunduvalt sibula, selleri, redise ja salati kasvatamine. Esimest aastat kasvasime aga lillkapsast.

1957. aastal kavatsime hakata kasvatama selliseid nõutavaid aedvilju, nagu porrot, peterselli ja mädarõigast.

Nende aedviljade järele on tootlusettevõtetes suur nõudmine ja nende kasvatamine annab sovhoosile väheste kulutuste juures head tulu.

Seakasvatus on Saue sovhoosis tulukaks tootmisharuks. Partei-algorganisatsioon ja sovhoosi töötajad on teinud palju selle tootmisharu edasiarendamiseks.

Seakasvatuse arengust annab kujuka pildi pörsaste sündimus viimaste aastate lõikes. 1953. a. saadi sovhoosis 437 pörsast ja 1954. a. 714 pörsast. 1956. a. aga juba 3500 pörsast. Valdavas enamuses on sovhoosis rakendatud peekoninuuma, mis väikeste kulutuste juures annab suuremat efekti. Nagu senised kogemused näitavad, on peekoninuumaal vaja kulutada 1 kg juurdekasvu saavutamiseks 4—5 söötühikut, kuna poolrasvanuumaal on vaja 1 kg juurdekasvuks vähemalt 6—7 söötühikut.

Praegu on sovhoosis peekoninuumaal 1087 pörsast. Sealiha omahinna alandamise küsimust arutasime lahtisel parteikoosolekul. Koosolekul tegid mitmed seatalitajad ettepaneku minna üle sigade kolmekordselt söötmiselt kahekordsele söötmisele. Insener Loigo aga soovitas sigade söötmiseks kasutusele võtta tema poolt konstrueeritud isesöötja. Isesöötja oli välja pandud ka vabariiklikul põllumajandusnäitusel, et kogemusi edasi anda vabariigi teistele sovhoosidele ja kolhoosidele isesöötja tarvituselevõtmiseks.

Üleminekuga sigade kahekordsele söötmisele ja isesöötjate kasutuselevõtmisega vabanes teistele töödele osa seatalitajaid, ka see aitas tunduvalt alandada sealiha omahinda.

Nii näiteks üleminek kahekordsele söötmisele alandas sealiha omahinda 47 rubla võrra, s. o. kui plaanitud 1 ts sealiha maksis varem 905 rubla, siis nüüd maksab 1 ts sealiha tootmine 858 rubla. Tunduvalt on tõusnud sigade ööpäevane kaaluiv. Nii saavutas seatalitaja Jefimov sigade ööpäevaseks juurdekasvuks 460 g plaanilise 400 g asemel, seatalitaja Bazarova 430 g jne.

Suur tähtsus sealiha omahinna alandamisel on odavate, kuid kõrgeväertuslike söötade — tööstusest ja elanikkonnalt kogutud jäätmete kasutamisel. 1955. aastal söötsime sigadele 1000 t Tallinnast saadud mitmesuguseid toidujäätmeid — kolm korda rohkem kui 1954. aastal. See asendas seakasvatuses umbes 300 t jõusööta.

Toidujäätmete kogumiseks on aga veel ammendamata võimalusi. Suurtesse elumajadesse asetatakse uusi ämbreid ja kontejnereid. 1956. aasta lõpuks suureneb ämbrite arv 2500-ni. Sel baasil saame veelgi suurendada sealiha tootmist.

Sigade nuumamiseks kasutame kartuli asemel linnaelanikkonnalt kogutud jäätmeid. Kui varem oleks läinud 2200 sea nuumamiseks vähemalt 750 tonni kartuleid, siis toidujäätmete kasutamise tulemusena, mis moodustavad rohkem kui poole söödaratsioonidest, suutsime möödunud aastal nuumata sama arvu sigu ainult 100 t kartulitega. Jäätmete transportimisel aidast söödakööki ja sealt edasi sigalatesse töötab kolm inimest. Jäätmed keedetakse aurutajas ning seejärel segatakse juurde jahu. Söödasegaja töötab meil elektrimootori jõul, mille tõttu see töö ei nõua erilist vaeva.

Vastavalt NLKP XX kongressi direktiividele laieneb seakasvatus meil veelgi. 1957. aastal on plaanis pidada läbi aasta 3500 siga. Selleks et saavutada seda arvu, tuleb meil veelgi suurendada põrsaste üleskasvatamist. Sellele on ka mõeldud. 1956. a. kevadel alustasime uue sigala ehitamist, mis valmib 1957. a. esimesel poolel. Uus sigala mahutab 64 emist põrsastega. Sigala on varustatud mehhaniseeritud söödaköögiga, rippraudteega sigalasiseseks transpordiks, keskküttega ja muude vajalike kõrvalruumidega.

Partei-algorganisatsiooni suunavat, abistavat kätt on tunda kõigis majandi tootmisharudes, seega ka kanakasvatuses. Kuni 1956. aastani ei kasvatatud meil tibusid. Kanakasvatuse arendamiseks soovitas kommunist Alba kasvatada tibud üles sovhoosis. Selleks ehitati nõuetekohane tibula võõrasemadega, mis kindlustas sovhoosi kanala täiendamise noorkanadega. Kuna kanakasvatust veelgi laiendatakse, ehitasime täiendavalt juurde veel teise tibula. Lisaks on ehitamisel veel üks suur ajakohane, täielikult mehhaniseeritud kanala.

Suurt tähelepanu on partei-algorganisatsioon osutanud

töõjõu kokkuhoiule ja selles osas kulutuste vähendamisele. Sovhoosi farmides ja suvelaagrites on tööd ulatuslikult mehhaniseeritud. Söötade ettevalmistustööd sigalates, karjalautades ja kanalates on mehhaniseeritud. Farmisisene transport, s. t. söötade etteandmine ja sõnniku äravedu toimub rippraudteega. Laialdaselt kasutatakse automaatjootjaid. Loomakasvatustefarmides on sisse seatud elekter, veevärk ja keskküte. Farmitööde mehhaniseerimisega on vabanenud muudele töödele kümneid töökäsi.

Edusammud tootmistöös on taganud finantsmajanduse tugevnemise. Oma ressursidest oleme hakanud laiendada ehitustöid, mis toimuvad või on lõpetamisel mitmel objektil.

Partei ja valitsuse poolt seatud kuuenda viisaastaku ülesanded oleme otsustanud täita ennetähtaegselt ja ületada. Ja et me seda teha suudame, seda näitavad juba 1956. a. töötulemused. 1956. a. me ületasime plaanilise kasumi, kusjuures loomakasvatussaadusi andsime riigile rohkem kui eelmisel aastal, ja seda kõike minimaalsete kulutuste juures.

Kasvatustöö inimestega peab olema elulähedane

Suurt osa sovhoositöötajate kommunistlikul kasvatamisel on etendanud partei-algorganisatsioon. Kommunistid on need, kes levitavad eesrindlike kogemusi, aitavad kindlustada töödistsipliini, viivad läbi poliitilist kasvatustööd. Partei-algorganisatsiooni töö suunamisel peame silmas seda, et iga kommunist oleks eeskujuks teistele töötajatele, aitaks kasvatada töötajaid teadlikeks, oma tööd hästi tundvateks ja teotahelisteks kommunistmehhitajateks.

Kommunistid viivad regulaarselt läbi vestlusi, mis on tihedalt seotud tootmistegevusega. Tihtipeale on nad initsiaatoreiks ühe või teise puuduse likvideerimisel, esitades küsimusi tootmisnõupidamisele või partei-algorganisatsiooni koosolekule arutamiseks.

Häid tulemusi on andnud eesrindlike töötajate kogemuste tutvustamine ja populariseerimine. Oma kogemustest loomade hooldamisel rääkis teistele karjakasvatajatele sovhoosi eesrindlik lüpsja-karjatalitaja Nahatakjan. Üksikasjaliselt jutustas ta, kuidas piimatoodangu tõusule

aitab kaasa õigeaegne lehmade lüpsmine ja söötmine ning söötade hea ettevalmistamine. Tema vestlust täiendas lüpsja-karjatalitaja Ivanova, kes on sotsialistlikus võistluses Nahatakjaniga.

Huvitavaks kujunes kogemuste vahetamine põrsaste suvelaagris kasvatamise küsimuses, mille partei-algorganisatsioon korraldas suvel.

Suurte kogemustega põrsakasvatajad Oljunina, Kondratjeva ja Platonova rääkisid oma kogemustest ja tööst põrsaste hooldamisel suvelaagrites. Eriti huvitatud oldi sm. Oljunina kogemustest.

Selle tagajärjel, et partei-algorganisatsioon osutas palju tähelepanu eesrindlike töömeetodite juurutamisele, süvenes järjekindlalt kõigi sovhoosi töötajate töösse, õppis tundma nende rõõmusid ja muresid, tõstis üles sotsialistliku võistluse hoogustamise küsimusi, on tõusnud ka töötajate teadlikkus.

Sovhoosi keskses asub punanurk, mis on sisustatud kõige vajalikuga. Siin võib lugeda ajalehti, ajakirju, mitmesugust kirjandust. Punanurgas asub ka radioaparaat ja televiisor. Ka farmides oleme loonud ruumi puhke-toa näol, kus loomakasvatajad võivad veeta oma vaba aega.

Palju tähelepanu on partei-algorganisatsioon osutanud agitaatorite kasvatamisele. Kasvatustöö pole piirdunud üksnes agitaatoritele seminaride läbiviimisega või ühe ja teise agitaatori tööaruande ärakuulamisega. Oleme selgitanud agitaatoreile, et nende töö peab olema võitlev, eluga tihedalt seotud.

Esimest aastat töötav agitaator Kuuseorg sai ülesande pidada oma esimene vestlus aiandusbrigaadi töölistega teemal: „Sovhoosi aiandi arenguperspektiivid“. Kuna see oli tema esimene vestlus, siis järelikult kuulas seda pealt kommunist Alba. Osutus, et agitaator Kuuseoru vestlus oli vähe huvitav, ta luges selle monotoonselt paberilt maha. Pärast vestlust keegi küsimusi ei esitanud ja sellega vestlus piirduski.

Partei-algorganisatsioon soovitas sm. Kuuseorul viia edaspidi vestlusi läbi ilma paberile kirjutamata, mitte tarvitada väheütlevaid üldisi sõnu, vaid siduda oma vestlus konkreetsete, antud momendil kollektiivi ees seisvate ülesannetega. Sõbralik abi, mida osutas partei-algorganisatsioon agitaatorile, andis peagi tulemusi. Kuuseorg on

nüüd parimaid agitaatoreid sovhoosis, kelle vestlusi kuulatakse huviga, sest ta õppis õigesti lähenema inimestele, nende tööle, tähelepanelikumalt kuulama iga brigaadiliikme häält. Kõik see aitas tal muuta oma vestlused huvitavamaks.

Poliitilise kasvatustöö parandamiseks loomakasvatajate hulgas otsustasime moodustada suuremates farmides agitaatorite grupid eesotsas kommunistide ja kommunistlike noortega.

Kui varematel aastatel toimusid loengud, vestlused ja muud üritused peamiselt sovhoosi keskses, siis nüüd on agitatsioonitöö tulipunkt viidud otseselt töötajate juurde. Igal agitgrupi juhatajal on märkmik, kuhu ta kannab sisse kõik kohtadel läbiviidud üritused — loengud, vestlused jm. Loengute ja vestluste temaatika on olnud mitmekesine. Sovhoositöötajaile on esinetud sellistel põllumajanduslikel teemadel, nagu: „Uusimad võtted väetiste kogumisel ja kasutamisel“, „Haljassööda konveier“, „Võitlus taimekahjurite ja haiguste vastu“, „Kuidas tõsta karja produktiivsust“ jne.

Peale põllumajanduslike loengute ja vestluste on esinetud ka populaarteaduslike, arstiteaduslike jt. loengutega.

Sovhoosi töötajate ees on esinenud sovhoosi direktor, spetsialistid, rajooni juhtivad töötajad.

Suure töö tegi ära sovhoosi partei-algorganisatsioon NLKP XX kongressi otsuste tutvustamisel töötajaile.

Loomakasvatusbrigaadi brigadir Nahatakjan vestles töötajaile NLKP XX kongressi otsustest loomakasvatuse edasiarendamise kohta. Sovhoosi direktor Alba tutvustas töötajaid kuuenda viisaastaku ülesannetega.

Sisukate vestlustega on esinenud ka sovhoosi spetsialistid, kommunistid Sirotkin ja Panfilova.

Tihti peale esitavad töötajad agitaatoritele küsimusi, mis on seotud tööga ja elu-olustikuliste tingimustega, sündmustega meie maa sise- ja välispoliitilises elus, partei ja valitsuse otsustega. Anda ammendavad vastused igale küsimusele — tähendab abistada töötajaid orienteeruda ühes või teises neile arusaamatus küsimuses, tõsta nende teadmiste taset.

Esineb ka juhtumeid, kus agitaatorid ei ole ise võimelised igale küsimusele vastama. Sel juhul oleme soovitanud neil konsulteerida kas sovhoosi direktori või spet-

sialistidega, kes võivad neid abistada küsimustele õigete vastuste leidmisel.

Oleme praktiseerinud ka küsimuste-vastuste õhtute läbiviimist. Küsimuste-vastuste õhtud on osutunud üheks elavamaks ja huvitavamaks poliitilise töö vormiks. Nii-sugused üritused aitavad partei-algorganisatsioonil, administratsioonil, samuti agitaatoritel tugevdada sidet töötajatega, aktiveerida kriitikat altpoolt, laiendada kõigi sovhoositöötajate silmaringi.

Ühel sellisel küsimuste-vastuste õhtul 1956. aasta algul tõsteti üles huvitavaid küsimusi ja tehti rida häid ettepanekuid loomakasvatajate poolt. Elav arutelu toimus sigade peekoninuuma organiseerimise küsimuses.

Sellel küsimuste-vastuste õhtul tegid seatalitajad mitmeid kasulikke ettepanekuid, mida on juba sovhoositootmisse rakendatud.

Agitatsioonitöö taseme tõstmiseks, parimate agitaatorite töökogemuste edasiandmiseks teistele agitaatoritele on partei-algorganisatsioon viinud läbi seminare ja nõupidamisi. Agitaatorite nõupidamistel esinevad sageli partei rajoonikomitee töötajad, sovhoosi spetsialistid, agitaatorid.

Suureks organiseerivaks ja mobiliseerivaks jõuks on sotsialistlik võistlus, kus iga ülesande täitmise edukus oleneb inimestest. Seepärast on sovhoosi partei-algorganisatsioon tõsiselt tähelepanu pööranud sotsialistliku võistluse organiseerimisele sovhoositöötajate hulgas.

Oleme kogenud, et mida rohkem on sotsialistlikust võistlusest osavõtjaid, seda suuremat edu saavutatakse nii sovhoosi majapidamises kui ka tööliste kasvatamise alal.

Kuidas on siis sovhoosi partei-algorganisatsioon juhtinud sotsialistlikku võistlust? Kõigepealt oleme pööranud suurt tähelepanu sotsialistlike kohustuste väljatöötamisele. Kommunistid aitavad brigadiridel ja farmitöötajatel koostada õiged arvestused ja tõendada töölistele ühe või teise kohustuse reaalsust, kusjuures oleme arvestanud kõigi tööliste märkusi ja ettepanekuid. Pärast sotsialistlike kohustuste väljatöötamist ja vastuvõtmist valgustame nende kohustuste täitmise käiku. Igaüks peab teadma mitte ainult oma töö tagajärgi, vaid ka teiste võistlevate tööliste omi. Sotsialistliku võistluse käigust kirjutame seinalehtedes, eesrindlaste nimed kanname

autahvlile, sotsialistliku võistluse küsimusi arutame süstemaatiliselt tootmisnõupidamistel. Seejuures oleme näidanud konkreetselt, mispärast ühed on töös esirinnas, teised aga jäävad maha. Võistlejate tööliste, brigaadide ja farmide vahel on korraldatud ka vastastikusi kontrollimisi, ja see on andnud häid tulemusi. Sellise kontrolli puhul ei jää ükski puudus kahe silma vahele. Sotsialistliku võistluse kontrollkomisjon tõstab pärast kokkuvõtete tegemist esile parimaid töötajaid ja kannab nad sovhoosi eesrindlaste autahvlile.

Tähtsat kohta töötajate kommunistlikul kasvatamisel meie sovhoosis omab näitlik agitatsioon. Sovhoosi keskus ja suuremates farmides on üles seatud mobiliseerivad loosungid, sotsialistliku võistluse näitajad, autahvel. Antakse välja seinalehti.

Saue sovhoosi partei-algorganisatsiooni töö võitluses sovhoosimajanduse tõusu ja töötajate ideelis-poliitilise taseme tõstmise eest on kandnud vilja. Sovhoos on kujunenud tulutoovaks majandiks. Põldude viljakuse ja loomakasvatuse produktiivsuse suurendamise tulemusena andis Saue sovhoos 1956. aastal ettenähtud 72 000 rubla asemel 200 000 rubla kasumit.

Partei XX kongress seadis sovhoosi ette loomakasvatussaaduste tootmise suurendamiseks vastutusrikkad ülesanded. Selleks et täita need ülesanded, peame veelgi paremini kasutama kõiki võimalusi, eriti majandiseseid reserve, et välja kujundada oma tugev söödabaas. Muuta Saue sovhoos lähemal ajal eeskujulikuks, suurt põllumajandussaaduste toodangut andvaks majandiks — see on meie partei-algorganisatsiooni ja kõigi töötajate ühine eesmärk.

MASSILISEST POLIITILISEST TÖÖST HAAPSALU RAJOONI ORU RAHVAMAJAS

E. NOTTON,

ORU RAHVAMAJA JUHATAJA

Sõites Haapsalust 15 kilomeetrit Keila poole, näete suvel viljaväljade vahel rohelusse uppuvat J. Lauristini nimelise kolhoosi keskust. Linnamäel — nii kutsutakse keskust — asub üsna tee ääres kahekorruselise koolimaja vastas teine ja vahest veel kõrgemgi hoone. See on Oru rahvamaja. Võõras, kes 2—3 aastat tagasi sealt mööda sõitis, imestab nüüd — rahvamaja on nagu vahepeal kasvanud. Seda ta on. Kitsaks jäi kolhoosiperele senine küllaltki avar hoone, mille saal mahutab 300 inimest. Ehitasime juurde tiibhoone, kus on nüüd harjutusruumid, väike saal televisioonisaadete jälgimiseks, raamatukogu jt. ruumid.

Meie rahvamaja teenindada on J. Lauristini nimeline kolhoos. Kuigi kolhoosi põllud on valdavas enamikus väheviljakad ja liivased, on nad hoolsa harimise juures nende peremeestele heldemaks muutunud. Põhilise tulu saab kolhoos aga loomakasvatusest. Piimatoodangu poolest ollakse Haapsalu rajoonis esimese kümne hulgas, sealiha tootmisel aga esimeste hulgas.

Kolhoos ja rahvamaja töötavad käsikäes. Ei ole ühtegi üritust, kus nad ei ulataks teineteisele abistavat kätt. Nii see peabki olema, sest on ju mõlemal ühine eesmärk — viia kolhoosirahva elu ülesmäge. Rahvamaja põhiline ülesanne on aidata kaasa kolhoositalurahva teadlikkuse kasvatamisele, nende huvialade viljelemisele mitmesugustes ringides. Tänu tublile aktiivile oleme isetegevustöös, eriti viimastel aastatel, astunud tubli sammu edasi. Rahvamaja juures töötavad 7 isetegevusringi enam

kui 120 osavõtjaga. Rajooni 1956. aasta klubiliste asustuste ja kolhoosiklubide kunstilise isetegevuse ülevaatuselt Haapsalust tõime koju rändpunalipu kui parim rahvamaja rajoonis.

Isetegevuse kõrval ei ole unustatud ka massilist poliitilist tööd kolhoositalurahva hulgas. See tööloik on alati seisnud rahvamaja tööplaanis esimesel kohal, ja laialdase aktiivi kaasabil oleme nii mõndagi suutnud sel alal ära teha. Rahvamaja juhatajal on selles tööloigus ainult organiseerija osa. Põhilise osa tööst teeb aktiiv, kelle kasvatamisele pöörame rohkesti tähelepanu. Tublideks abilis- teks on siin eelkõige rahvamaja nõukogu liikmed Oru 7-klassilise Kooli õpetajad Helma Veere, Helga Mällo, J. Lauristini nimelise kolhoosi komsomoli-algorganisatsiooni sekretär Heino Pais jt. Märkimata ei saa jätta ka aktiivi, õpetajaid kommunistlikke noori Aino Uibot ja Helve Koorti, EKP Haapsalu Rajoonikomitee instruktorit Endel Turska ja juba hallipäist üle vabariigi tuntud Noarootsi veterinaarjaoskonna juhatajat Jakob Saart. Massilise poliitilise töö juhtijateks kolhoositalurahva ja ümb- ruskonna elanike hulgas on J. Lauristini nimelise kolhoosi partei- ja komsomoli-algorganisatsioon.

Partei ja valitsuse otsuste selgitamine ja paljude muude küsimuste valgustamine on usaldatud rahvamaja juures töötava lektorite grupi hoolde, mis alustas tegevust 1952. aastal. Lektorite gruppi, kuhu praegu kuulub 15 liiget, juhib algusest peale Oru 7-klassilise Kooli õpetaja Helma Veere. Töökogemuste omandamiseks võttis ta osa mõni aasta tagasi lektorite seminarist Tallinnas.

Kes on siis meie lektorid? Need on töötajad mitmetelt elualadelt, nagu J. Lauristini nimelise kolhoosi esimees Joel Uus, Noarootsi veterinaarjaoskonna juhataja Jakob Saar, Oru arstijaoskonna juhataja Helgi Kostenok, Oru 7-klassilise Kooli õpetajad kommunistlikud noored Aino Uibo ja Helve Koort jt. Meie lektorite grupi selline koos- seis võimaldab pidada loenguid väga mitmesugustel tee- madel.

Tuleb märkida, et lektorite grupi töös on olnud ka oma mõõna- ja tõusuperioodid. Ei ole ülearune peatuda lek- torite grupi töö ja selles esinenud puudustel.

Algul kasutasime loenguteks peamiselt Loengute Kesk- büroost saadetavaid valmis loenguid, millised jagasime lektoritele välja sellise arvestusega, et nad vastavast tee-

mast juba varem midagi teavad. Mõni lektor, nagu Jakob Saar, ei pidanud küllaldaseks valmis loengut. Ta töötas selle materjali põhiliselt ümber, sidudes teema näidete-ga ümbritsevast elust. Loenguid, mis olid seotud kohalike faktidega, kuulati huviga, kuid need, mis lihtsalt valmis-tekstist maha loeti, ei äratanud erilist huvi. Muidugi koostasid ka lektorid ise loenguid, kuid nende juures esines samuti puudusi.

Esimesel tööperioodil polnud lektorite grupil plaani. Oeldi lihtsalt lektorile, et tal tuleb valmistada teatud ajaks loeng, aga kuidas ta sellega hakkama saab, see oli lektori enda mure.

Pahatihti esines juhtumeid, kus lektoril jäi loengu kirjutamiseks väga vähe aega. Loeng valmis sageli vahetult enne ettekandmist, mistõttu ei saadud küllalt sisukat ja huvitavat loengut.

Ühel lektorite grupi koosolekul otsustasime rajada grupi töö kindlale alusele. Arutanud kõiki seniseid töös esinenud puudusi, leidsime, et eeskätt tuleb korda seada organisatoorne töö.

Lektorite grupi juhatajaks jäi endiselt Helma Veere ja sekretäriks Helve Koort.

Samal koosolekul koostasime poole aasta tööplaani. Kõiki loengute valmimise tähtaegu ei saanud kuupäevaliselt kindlaks määrata. Hooajalisi töid, nagu külvi, lõikust jm., kajastavate loengute valmimise aja planeerisime kuu ja isegi kaks varem, kui tegelikud tööd algavad. Siis polnud karta, et loeng hilineb. Nii valmis J. Saare loeng „Kultuurkoplite rajamine“ juba veebruarikuus, hulk aega enne tegelike tööde algust. Tähtpäevadele pühendatud loengute valmimise aja planeerisime arvestusega, et loeng oleks pool kuud enne esitamist valmis. Nii sai Aino Uibo ülesande anda loeng „Naine nõukogude ühiskonnas“ retsensendi kätte 15. veebruariks. 8. märtsiks — ülemaailmseks naistepäevaks, mil see tuli esitamisele, oli loeng korralikult retsenseeritud ja läbi arutatud.

Lektorite grupi sekretär peab žurnaali, kuhu märgitakse loengute valmimise planeeritud tähtaeg, tegelik valmimise aeg, loengu esitamise koht ja kuulajate arv.

Suuri raskusi valmistas meile loengute retsenseerimine. Mitte kunagi ei saanud kõiki grupi liikmeid kokku, et ühiselt loeng läbi arutada. Hiljem nägime, et selleks ei olegi erilist vajadust. Moodustasime kaks sektsiooni: põlluma-

janduslik ja ühiskondlik-poliitiline. Esimeses on aktiivse-
mateks kolhoosi esimees Joel Uus, veterinaarjaoskonna
juhataja Jakob Saar ja õpetaja Eduard Kusma. Ühiskond-
lik-poliitilises sektsioonis on õpetajad Voldemar Mällo
ja Aino Uibo ning lektorite grupi juhataja Helma Veere.

Viimasel ajal on kogenenumad lektorid praktiseerinud
moodust, et nad ei kirjuta loengut nii-öelda sõna-sõnalt
valmis, vaid märgivad endale üles ainult põhiküsimused.
Kõigilt lektoreilt oleme püüdnud nõuda, et nad loengut
tekstist maha ei loeks. See eeldab aga lektorilt head
teema tundmist. Töökogemuste omandamise suhtes on
meie lektoritel palju õppida rajoonikeskuse lektoreilt,
nagu näiteks rahvusvahelise olukorra lektorilt Elmar
Vaiksoolt. Ka aitab näitlike vahendite kasutamine loeng-
gut huvitavamaks muuta. Siinjuures võib esile tõsta lek-
torit Jakob Saart, kes kasutab alati oma loengutel plaka-
teid, diagramme, demonstreerib valguspilte. Järgnevalt
toome näite, kuidas J. Saar valmistas loengu „Seakasvat-
tus — suurt tulu andev tootmisharu“.

Loengu alguses tutvustati kuulajaid vabariigi eesrind-
like majandite ja seakasvatavate töökogemustega. See-
järel analüüsiti J. Lauristini nim. kolhoosi saavutusi. Tõs-
teti esile kolhoosi seakasvatajat Ida Sildet, kes 1954. aas-
tal võttis osa üleliidulisest põllumajandusnäitusest. Ees-
rindlase kogemuste tutvustamine ei olnud pinnapealne.
Õppides ise põhjalikult tundma sm. Silde töökogemusi,
näitas sm. Saar neist kõige väärtuslikumad, nagu sigade
suvist laagriviisilist pidamist koplites. Võrdluseks de-
monstreeris lektor valguspilte, kuidas vennasvabariikide
eesrindlikes seakasvatamajandites on organiseeritud
sigade koplid, kuidas on valmistatud laagrionnid jne.

Suurt tähelepanu pööras sm. Saar loengus ka tööde
mehhaniseerimisele sigalas. Ta võrdles J. Lauristini nime-
lise kolhoosi Uugla sigalat ja ühte vennasvabariigi meh-
haniseeritud sigalat, mille kohta näidati valguspilte. Nagu
selgus, oli kolhoosis veel mitmeidki kasutamata võimalusi
seatalitajate töö kergendamiseks.

Mida andis see loeng?

Kolhoosi juhatus võttis südameasjaks mehhaniseerida
töid seafarmis. 1956. aasta sügisel ehitati Uugla sigalasse
rippraudtee sõnniku väljaveoks, muretseti lutserni purus-
tamiseks hekseldaja. Iga sigala juurde rajati sööda-
koplid.

Farmitöötajad õpivad pidevalt tundma eesrindlike kogemusi, rakendavad neid oma töös. Nii sai noor seatalitaja Mathilde Altmann 1955/56. loomakasvatusaastal 25 põrsast igalt emiselt, tulles seega rajoonis teisele kohale. Kolhoos sai 1955/56. loomakasvatusaastal seakasvatusest peaaegu 400 tuhat rubla tulu, seega ligi 100 tuhat rubla rohkem kui eelmisel aastal. Kahtlemata on siin suured teened lektor J. Saarel, kes näitas, kuidas veelgi enam tõsta seakasvatuse tulukust.

1956. aastal on toimunud loenguid mitmesugustel teemadel. Talveperioodil tutvustasime kolhoosnikuid põhjalikult partei XX kongressi materjalidega. Nii esinesid lektorid teemadel „Partei XX kongressi otsused rahvamajanduse kohta“, „NSV Liidu rahvaste heaolu kasv“, „Kuuenda viisaastaku direktiivid loomakasvatuse alal“, „Lisatasu maksmise kord põllumajanduses“ jt.

Põhiliselt on loengud peetud rahvamajas. Kuid nagu elu ise näitas, ei ole kaugemal elavatel kolhoosnikutel, eriti vanematel inimestel, kerge tulla talvel sügava lumega 5—6 kilomeetrit eemal asuvasse rahvamajja.

Valimiseelse selgitustöö ajal on kujunenud tavaks, et 4—5 peret ja mõnel pool kogu küla rahvas koguneb ühte perre agitaatori vestlust kuulama. Otsustasime seda moodust kasutada ka igasuguste muude loengute korraldamisel. Mõte oli hea ja tagajärjed veelgi paremad. Nii on kogunenud lektorite J. Saare, J. Uusi jt. loenguid kuulama IV brigaadis asuvasse Tõnu tallu arvukalt kolhoosnikuid. Sama moodust kasutame ka 7 km keskusest eemal asuvas V brigaadis, kus viisime loenguid läbi suvel ka vabas looduses.

Karjafarmi töötajatele on suuremates lautades, kus on 6—7 talitajat, puhkehetkedel korraldatud mitmeid loenguid ja vestlusi.

Lektorite grupi töö elavnemist näitavad kujukalt ka statistilised andmed. Kui 1954. aastal peeti 32 loengut 2484 kuulajale, siis 1955. aastal kasvas loengute arv 43-ni ja kuulajate arv 3253-ni. 1956. a. kuue kuuga peeti juba 31 loengut enam kui 2500 kuulajale.

Valdav enamik loenguid on peetud oma jõududega. Näiteks 1956. aasta I poolel külastas meid ainult 3 välislektorit. Kahtlemata on vaja, et välislektorite külaskäigud tiheneksid. Eriti suurt huvi tuntakse teaduslik-ateistlike loengute vastu.

Vajalikuks kasvatustöö vahendiks on kujunenud ka vestlused kolhoosipõllul, farmides, rändkinoetenduste eel ja teiste ürituste puhul. Kui lektorite arv on meil teatud mõttes ikkagi piiratud, siis vestlejatena võime ühe või teise ürituse puhul rakendada kogu rahvamaja aktiivi. Kuna vestluste korraldamine toimub koostöös kolhoosi partei-algorganisatsiooniga, siis olemegi kasutanud kommunistide J. Uusi, E. Tursa jt. abi vestlejate instrueerimiseks.

Mitmed vestlejad, nagu J. Lauristini nimelise kolhoosi liige kommunistlik noor I. Oövel, Noarootsi veterinaarjaoskonna velsker E. Vinglas, on loonud kolhoosnikutega hea kontakti ja neil tuleb ajalehe ettelugemise käigus vastata mitmetele kolhoosnikuid huvitavatele küsimustele.

Et heast vestlusest on palju kasu, seda näitab kas või järgmine näide. 1954. aastal oli kolhoosil raskusi loomaisoöadaga. Tuli kasutada ära kõik võimalused, et loomad ületalve pidada. Mõned karjatalitajad ei tahtnud aga anda lehmadele vitamiinisööta, sest see ei mõjuvat hästi tiinetele lehmadele. Organiseerisime mitmes laudas vestlused vitamiinisööda tähtsusest. Meid abistasid ka kolhoosi eesrindlikud lüpsjad-karjatalitajad, kes rääkisid oma kogemustest vitamiinisööda kasutamisel. Nädal hiljem võisime teha kokkuvõtte vestluste tagajärgedest. Kõik karjatalitajad hakkasid loomadele andma vitamiinisööta.

Rahvamaja aktiivi ideelis-poliitiline kasvatamine on samuti küsimus, mis seisab kogu aeg tähelepanu keskpunktis. Siin on jällegi oma abistava käe ulatanud kolhoosi partei- ja komsomoli-algorganisatsioonid. Nii võttis 1955/56. aasta sügistalvisel perioodil komsomoli jooksva poliitika õpperingi tööst osa üle 10 rahvamaja aktivisti. Õpperingi juhatas rahvamaja aktivist Oru 7-klassilise Kooli vanem-pioneerijuht H. Koort.

Partei ja valitsuse otsustest kui ka muudest huvitavatest küsimustest on rahvamaja koos raamatukoguga kogunud ajalehe väljalõikeid. Nii on koostatud kogumikud „Partei XX kongress“, „Tehnika rahva teenistuses“ jne.

Rahvahulkade tähtsaks kasvatusvahendiks on kino. Rändkino külastab meie rahvamaja regulaarselt 4 korda kuus, peale selle veel õpilasetendused ja põllumajanduslike filmide demonstreerimine. Veel aastat 4—5 tagasi oli raskusi etenduste plaani täitmise, sest rahvas ei tund-

nud küllaldast huvi kino vastu. Nüüd on aga alati kinoseansi ajal saal rahvast täis. Kahtlemata on kolhoosnikute huvi kino vastu tõstnud viimastel aastatel meie kinostuudiate poolt väljalastavad heakvaliteedilised ja huvitavad filmid.

Mõni sõna kinoseansside eel korraldatavatest loengutest ja vestlustest. Varem oli meil tavaks peaaegu iga kinoseansi eel pidada loeng. Välislektoritel oli muidugi hea, sest polnud vaeva rahva kohalekutsumisega. See võte ei õigustanud end. Inimesed tulid eeskätt kinosse, ja loeng oli nii-öelda juurdepoogitud asjaks. Viimasel ajal oleme loobunud sellest, sest head loengut tullakse kuu-lama ka muul ajal. Küll on aga end õigustanud 10—15-minutilised lühivestlused enne kinoseansi valimiste eel ja muude ürituste puhul.

Kuna J. Lauristini nimelises kolhoosis ei tööta veel oma põllumajanduslikku kultuurimaja, siis on rahvamaja jäänud endiselt põllumajandusliku propaganda keskpunktiks. Aastate jooksul on selle töövormides toimunud mitmeid muudatusi. Kuni kolhooside asutamiseni oli rahvamajale eraldatud 1 ha põllumaad katsete tegemiseks. Rahvamaja juures töötas põllumajandusring 20—30 asjahuvilisega. Tegime mitmeid katseid teraviljade kasvatamisel, korraldasime loenguid eesrindlike kogemuste levitamiseks. Et meie töö oli tulemusrikas, seda näitavad põllumajandusnäitustelt saadud auhinnad. Kolhooside asutamisel võeti rahvamajalt maa ja meil tuli leida muid teid põllumajandusliku propaganda viljelemiseks.

Et kolhoosis alustasid tööd 3-aastased agro-zootehnilised kursused, siis suunasime enda tähelepanu nende abistamisele. Kokkuleppel kolhoosi juhatusega otsustasime, et kursused toimuvad rahvamajas, kus on avaramad ruumid ja rohkem võimalusi kasutada näitlikke vahendeid.

Agro-zootehnilise õppegrupi tööd juhatab suurte kogemustega spetsialist J. Saar. Kord nädalas igal neljapäeva pärastlõunal kogunevad farmitöötajad, arvult 30—33, rahvamaja väikesesse saali, kus asub ka põllumajandusnurk.

Seadsime ruumi lauad ja toolid. Milleks? — küsiti esialgu. „Ei meie, vanad inimesed, siin kirjutama hakka,“ ütles juba aastates karjatalitaja Maria Ivask. Kuid järkjärgult hakkasid kõik õppegrupist osavõtjad kuulnud üles

märkima, sest J. Saar kontrollis alati, kuidas läbivõetud materjal on omandatud.

Kuid ilma näitlike materjalideta ei anna suusõnaline selgitamine kõige paremaid tulemusi. Aja jooksul on kogunenud õppegrupile ligi poolsada loomakasvatus- ja põllumajandusalast plakati. Heaks abimaterjaliks on ka valguspildid ja põllumajanduslikud lühifilmid. Tavaliselt toimub enne filmi demonstreerimist vestlus. Nii näiteks vestles filmi „Kultuurkarjamaad“ eel kolhoosi esimees J. Uus sellest, kuidas J. Lauristini nimelises kolhoosis asutakse rajama kultuurkopleid. Rahvamajast kaugemal elavate kolhoosnike kohaletoometamiseks kasutatakse kolhoosi autosid. Kolhoosi autod sõidavad kindlaksmääratud ajaks brigaadikeskustesse ja toovad sealt kolhoosnikud rahvamajja. Pärast seansi lõppu viiakse nad samuti autoga tagasi.

Suurt tähelepanu oleme pööranud eesrindlaste kogemuste populariseerimisele. Mitmeid kordi on üleliidulisest põllumajandusnäitusest osavõtjad J. Saar, kolhoosi eesrindlik seatalitaja Ida Silde jt. jaganud rahvamajas oma töökogemusi.

1955. aastal viidi J. Lauristini nimelises kolhoosis ja Oru rahvamajas läbi rajooni loomakasvatuspäev. Kolhoosi saavutusi loomakasvatuse arendamisel demonstree risid paljud diagrammid ja tabelid.

Kõige õnnestunumaks ürituseks kolhoosis tuleb kahtlemata pidada 1956. aasta kevadel toimunud temaatilist õhtut „Mille eest võitleb J. Lauristini nimeline kolhoos 1956. aastal“.

Niisugune üritus oli rajoonis esmakordne ja seepärast tuli kõik nii-öelda omal käel teha, kuskilt eeskujut võt mata. Raskusi oli sellega, et eesrindlasi oma töökogemustest rääkima panna.

„Ei minul ole midagi rääkida. Lüksan niisamuti kui teised. Et rohkem piima välja lüksan kui teised lüksjad, siis seda sellepärast, et lehmad on vast paremad,“ ütles eesrindlik lüksja Helene Pilves, kui palusin teda valmistada sõnavõtu oma töökogemustest.

Kaks kuud kestsid ettevalmistustööd, millest võtsid osa ka kõik isetegevuslased.

Rahvamaja saal vaevu mahutas temaatilisest õhtust osavõtjad.

Pärast avasõna tegi J. Lauristini nimelise kolhoosi esimees J. Uus kokkuvõtte kolhoosi senistest töösaavutustest ja andis ülevaate edasistest arenguperspektiividest. Seejärel võtsid sõna seafarmi juhataja A. Allkivi, kanalitaja kommunistlik noor L. Pais ja lüpsja-karjatalitaja H. Pilves. Kõik nad rääkisid lühidalt, kuid asjalikult oma tööst, saavutustest ja ka muredest.

Sõnavõttudele järgnesid isetegevuslaste ettekanded. Need olid valitud vastavalt päevale — kolhoositeemalised. Nii esitati Mai Talvesti lühinäidend „Meest sõnast, härga sarvest“. Elavalt võeti vastu Heino Paisi esituses G. Podelski laul „Kaarel Kesvake“, naiskoori laul „Kodumaa kutsub“, dueti poolt esitatud U. Veenre „Lõikuspäevil“ jt. Ka sõnakunstipalad olid valitud huvitavalt. Nii esitasid deklamaatorid Šehtmanni „Spetsialisti“, Jürna „See pole meie“ jt.

Temaatiline õhtu meeldis kõigile. Ettevalmistusel on uus temaatiline õhtu „Meie kolhoosi eesrindlased“. Seal anname sõna nii loomakasvatajaile, põlluharijaile kui ka isetegevuslastele.

Heaks traditsiooniks on meil kujunenud korraldada igal aastal kolhoosi eesrindlastele tootmisalaseid ekskursioone nii oma vabariigi kui ka vennasvabariigi Läti eesrindlikesse majandesse. Ekskursioonid toimuvad tavaliselt enne heinatööde algust, mil tööpinge on kolhoosis kõige väiksem.

Ekskursioonile hakkame mõtlema juba talvel. Kolhoosi esimees Joel Uus, Noarootsi veterinaarjaoskonna juhataja Jakob Saar jt. koguvad andmeid peamiselt just ajakirjandusest eesrindlike majandite töö kohta. Marsruudi koostamine ei ole sugugi kerge ülesanne. Karjakasvatajad tahavad näha eesrindlikke farme, põlluharijad jälle oma ala meistrite saavutusi.

Alates 1951. aastast on ekskursioonidest osavõtjad külastanud Tapa rajooni „Kaardiväelase“ kolhoosi loomakasvatajaid, Tartu rajooni „Tuleviku“ kolhoosi, tutvunud Ulenurme sovhoosi kogemustega, viibinud Tori kuulsate hobusekasvatajate juures, vaadanud, kuidas vennasvabariigi Läti kolhoosnikud ehitavad üles oma elu.

Kõikjalt on olnud midagi õppida. Tähelepanekute põhjal on kolhoosnikud püüdnud oma töö eesrindlaste järgi ümber korraldada. Nii ehitati J. Lauristini nimelises kolhoosis Ulenurme sovhoosi eeskujul sigade suvelaagrid,

Tapa rajooni „Kaardiväelase“ kolhoosi kogemuste põhjal silohoidlad. Ka lüpsjad Adeele Kruus, Helene Pilves, seatalitaja Ida Silde, kanatalitaja Luule Pais ja teised on nähtut-kuuldut asunud oma töös rakendama.

Alahinnata ei saa ka põllumajandusnurga osatähtsust rahvamajas. Põllumajandusnurga sisustamine on aga olnud probleemiks, sest see ei ole suutnud rahuldada nii rahvamaja töötajate kui ka kolhoosnike soove.

Põllumajandusnurk asub eraldi ruumis, mille seintele on välja pandud mitmesuguseid näitlikke materjale, peamiselt J. Lauristini nimelise kolhoosi saavutusi ja perspektiive kajastavad graafikud ja tabelid. Nii on üles pandud kolhoosi perspektiivplaani põhilised näitajad, diagrammid, mis näitavad piima-, liha- ja kanamunade toodangu suurenemist aastate lõikes kolhoosi algpäevist peale.

Juba aastaid on rahvamaja võtnud oma õlule kolhoosi sotsialistliku võistluse valgustamise. Loomakasvatajate vahelise sotsialistliku võistluse käigu näitajaid uuendame kord kuus kolhoosikontorist saadud andmete põhjal. Hooajaliste tööde, nagu kevadkülvi, heinatööde, viljakoristuse graafikuid uuendame viispäevakute järgi. Samasugused graafikud on üleval ka kolhoosikontoris. Sotsialistlik võistlus on organiseeritud kõigi põllundusbrigadide vahel. Aasta lõpul tehakse kokkuvõte, milline brigaad on kõige parem, ja sellele antakse üle kolhoosi rändvimpel.

Varem, kui rahvamaja juures töötas põllumajandusring, olid põllumajandusnurgas välja pandud saakide võrdluskatsed. Nii võis kohe näha, millise harimise ja väetamise juures saab suuremaid saake, millised seemnesordid on kõige sobivamad meie maadel. Ka praegu oleme püüdnud üht kui teist näitlikku vahendit kasutada põllumajandusnurga sisustamiseks. Kogume näidiseid suurtest saakidest, anname lühikesi ülevaateid sellest, kuidas neid saadi jne. Kirjanduslikke väljapanekuid uuendame põllumajandusnurgas pidevalt.

Eesrindlaste autahvel, mis on paigutatud massiivsele alusele, asub fuajees kõige nähtavamal kohal. Autahvliit uuendame põhiliselt kord kvartalis.

Seinalehte anneme välja kord kuus. Materjalide saamisega ei ole raskusi, sest aktiiv on meil küllalt suur. Aktiivsemateks kirjasaatjateks on kooliõpetaja Helma Veere, kolhoosinoor Ilmar Oövel, arvestaja Johannes

Randlo jt. Erilist tähelepanu pöörame seinalehes peale rahvamaja sisemise töö valgustamise eesrindlaste kogemuste levitamisele. Nii oleme avaldanud eesrindliku lüpsja-karjatalitaja Hilda Heilu, seatalitaja Ida Silde ja Mathilde Altmanni töökogemusi. 1956. aasta kevadel lõpetas III põllundusbrigaad külvi 5 päevaga. Avaldasime kohe selle brigaadi kogemusi külvitööde organiseerimisel.

Pingeliste tööde perioodil ei suuda nii rahvamaja kui ka kolhoosi seinaleht sündmustega sammu pidada. Sel ajal oleme edukalt kasutanud väiklehte. Väiklehe väljaandjaks on rahvamaja aktivist Ilmar Oövel. Tavaliselt on väiklehe suuruseks pool ajalehe leheküljest ja see ilmub masinakirjas 5—6 eksemplaris.

Tavaliseks materjaliks väiklehes on informatsioon eesrindlaste saavutustest, satiiripalake ja karikatuur.

Eriti meeldib kolhoosnikutele satiir,

Aeg-ajalt, vastavalt vajadusele, anname välja ka väiklehe eriväljaandeid. Aasta tagasi võis näha kolhoosikeskuses asuva kaupluse juures alati purjutajaid, nende hulgas ka noori.

Andsime välja väiklehe loosungi all „Tervete eluviiside eest“. Kritiseerisime seal asja algatajaid, näitasime, milliseid tagajärgi toob liigne alkoholi tarvitamine. Pärast seda kadusid laaberdajad.

Kibekiiretel tööperioodidel tunnevad kolhoosnikud samuti huvi kultuuriürituste vastu. Ka sellele oleme mõelnud. Rahvamaja vahetus läheduses elavad kolhoosnikud saavad hästi rahuldada oma kultuurilisi vajadusi rahvamajas tihti toimuvatel kultuurilistel üritustel. Viimaseil aastail on meid hakanud paremini teenindama ka vabariigi teatrid ja Riiklik Filharmoonia.

Kaugemal elavate kolhoosnikute teenindamine lasub aga hooajaliste tööde perioodiks moodustatud agitatsiooni-kontserdibrigaadil, kes külastab brigaadikeskusi. Agitatsiooni-kontserdibrigaadi esinemised brigaadikeskustes toimuvad tavaliselt õhtuti. Enne isetegevuslikke ettekandeid vestleb agitaator 10—15 minutit kas viljakoristusest, rahvusvahelisest olukorrast või loomakasvatusest.

Isetegevuslaste koosseis on olnud piiratud. 5—6 inimesega, kes on mitmekülgsed isetegevuslased, anname $\frac{1}{2}$ —1-tunnilise kava. Nii on agitatsiooni-kontserdibrigaad esitanud Mai Talvesti lühinäidendi „Meest sõnast, härگا sarvest“, omaloomingulisi intermeedime, estraadipalasisid.

Kõige rohkem meeldivad kolhoosnikutele omaloomingulised, nende vahetust elust ja tööst võetud näidetega intermeediumid ja estraadipalad. Kuid nende koostamine on kõige vaevanõudvam.

Kahtlemata peaks meid selles töös abistama rajooni kultuurimaja. Kuid senini ei ole Haapsalu rajooni kultuurimaja suutnud maarahvamaju abistada. Rajooni kultuurimaja poolt väljasaadetud agitatsiooni-kontserdibrigaadid on pahatihti ühekülgsed, koosnedes agitaatorist ja puhkpilliorkestrist või agitaatorist ja estraadiorkestrist.

Järjest suurenevat huvi kolhoosnikute hulgas äratab televiisor.

1956. aasta kevadel muretses rahvamaja endale televiisori. Väike saal, kuhu paigutasime televiisori, on igal televisioonisaadete õhtul vaatajatest tulvil.

Asjahuvilised nimetavad seda „televisiooniharrastajate ringiks“. „Ringi“ parimate aktivistide, traktorist Endel Viilma, traktoribrigaadi brigadiri Endel Priki jt. initsiatiivil viisime läbi isegi raadiopäeva, kus ettekandega „Raadio areng Nõukogude Liidus“ esines lektorite grupi liige Aino Uibo. Pärast vaatasime ühiselt televisioonisaadet ja tutvusime televiisori käsitsemisega.

*

Käesolev artikkel annab lühikese ülevaate Oru rahvamaja tööst. Me pole muidugi oma tööga täiel määral rahul, sest teha on veel palju. Senised saavutused on meie aktiivi, paljude lihtsate tööinimeste loova töö vili. Uha kiiremini arenev elu seab meie ette järjest uusi ülesandeid, millede lahendamisele suuname kõik oma jõupingutused.

OTEPÄÄ RAJOONI I. V. MITŠURINI NIMELISE KOLHOOSI KLUBI ISETEGEVUSLASTE TÖÖST

H. MÄGI,

I. V. MITŠURINI KOLHOOSI KLUBI
ISETEGEVUSLANE

Ümberringi, niikaugemale kui silm ulatub, paistavad mäekingud ja metsatukad. Orgudes vingerdavad ojakesed ja paiknevad järvekesed. Tundub, et loodusliku iluga on Otepää ümbruses lausa pillavalt ringi käidud. Kohalikud inimesed on selle iluga harjunud, väljastpoolt saabunud aga imetlevad ega jõua küllalt kiita kaunist loodust. Ainult traktoristid ja põllumehed ei taha leppida loodusega, mis nagu nende kiuste on tükeldanud suured põllumassiivid väikesteks põllulappideks ja veeretab nende ette mitmesuguseid raskusi.

Raske oli siin kodanliku Eesti päevil talupoegade elu, kuid tänapäeva kolhoosikorra tingimustes on olukord tunduvalt paranenud. Kaasaegse tehnika abiga suudetakse ületada kõik raskused.

Otepää linna vahetus läheduses asub I. V. Mitsurini nimeline kolhoos. Mõned aastad tagasi oli ta veel rajooni mahajäänud kolhooside hulgas, kuid nüüd on ta asunud kindlalt tõusuteele. Kui 1953. aastal I. V. Mitsurini nimelise kolhoosi üldtulu oli 297 680 rbl., siis 1955. aastal ulatus see juba 400 000 rublani ja 1956. aastal suurenes kolhoosi üldtulu veelgi.

Koos kolhoosi üldtulu suurenemisega on tõusnud ka kolhoosnike elutase. Aktiivselt võtavad kolhoosnikud osa ka kultuuritööst.

Varematel aastatel, kui kolhoosi läheduses töötas Vana-Otepää rahvamaja, võeti innukalt osa selle kunstilise isetegevuse ringide tööst. Seoses Vana-Otepää rahvamaja likvideerimisega 1955. a. kevadel langes see võimalus ära.

Kolhoosnikud, kes olid juba harjunud oma vaba aega kultuurselt mööda saatma isetegevusringides, tundsid sellest suurt puudust. Kogu küsimus ei seisnud muidugi ainult isetegevusringides — oli vaja keskust, kus noored käiksid koos lõbutsemas, vanad eided-taadid aga juttu puhumas ja noorte lõbule kaasa elamas. Oli vaja keskust, kus saaks organiseerida loenguid ja vestlusi, kus saaks lugeda mitmesugust ajakirjandust, kuulata raadiot jne. Täie õigusega rääkisid kolhoosnikud, et üheskoos oleme harjunud tööd tegema, üheskoos tuleb veeta ka vaba aega. Sellest ajast peale hakati rääkima kolhoosi klubi asutamise vajadusest ja kolhoosi isetegevuslaste koondamisest selle ümber. Kuna Vana-Otepää 7-aastase kooli õpetajad olid olnud endise rahvamaja juures isetegevusringide juhtideks, siis räägiti klubi asutamise plaanidest ka neile ja küsiti nõu. Õpetajad olid klubi asutamise plaaniga nõus. Siis otsustati küsimus lahendada kolhoosi esimehe ja juhatusega.

Kolhoosi esimees sm. Käst suhtub alati ettevaatlikult kõigesse uuesse, sellepärast vastas ta ka temaga rääkinud kolhoosnikutele kõhklevalt, et seda küsimust tuleb põhjalikult kaaluda, tea kas sest klubist suurt kasu ongi. See kõhklemine esimehe poolt ei pidurdanud edasist võitlust klubi asutamise eest. Küsimus otsustati üles tõsta kolhoosi juhatuse koosolekul. Juhatuse koosolekul kõnlesid kolhoosnikud sellest, missuguseks kujuneks kolhoosi kultuurielu, kui oleks oma klubi. Enamus kolhoosi juhatuse liikmetest olid oma klubi loomise poolt. Juhatuse liikmetest toetasid seda üritust III brigaadi brigadir Rudolf Täpsi, kanatalitaja Natalie Mägi ja põllutöölised Enn Selge ja Hilja Aigro. Kõik nad on tuntud isetegevuslased. Kuna juhatuse liikmed olid klubi töölerakendamise poolt, lubas ka kolhoosi esimees igati kaasa aidata klubi edukale tööle.

Nii võetigi 28. oktoobril 1955. aastal vastu otsus I. V. Mitsürini nimelise kolhoosi klubi moodustamise kohta alates 1. novembrist 1955.

Edasi kerkis üles klubi juhataja küsimus. Selle küsimuse arutamine võttis kaugelt rohkem aega kui klubi avamise küsimuse otsustamine. Tuntud isetegevuslasi oli kolhoosis palju, kuid kõik nad töötasid vastutusrikastel töökohtadel ja nii suurt lisakohustust neile anda ei peetud siiski otstarbekohaseks. Lõpuks jäadi peatuma

kommunistlike noorte algorganisatsiooni sekretäri Reet Palumäe kandidatuuril. Tõsi, ta polnud näidanud küll erilist aktiivsust kunstilise isetegevuse alal, kuid tema kohta arvati, et noor inimene, küll õpib ja tuleb toime. Nii otsustatigi teha ettepanek Reet Palumäele hakata klubi juhatajaks. Et iga töö on ka palga väärt, siis otsustati klubi juhtimise tasuks määrata 15 normipäeva kuus. Otepää külanõukoguga otsustati samuti kokku leppida endise rahvamaja saali kasutamise osas klubi tööks ja sellega klubi tegevus võiski alata. Loomulikult kerkis esile veel rida pisiküsimusi, kuid neist kõigist saadi üle. Klubi juhatajaks valitud Reet Palumäe oli algul siiski liiga passiivne. Kuid kolhoosi kommunistlikud noored olid huvitatud klubi aktiivsest tööst ja otsustasid koos Vana-Otepää 7-aastase kooli õpetajate komsomoli algorganisatsiooniga võtta klubi töö oma šefluse alla.

Otepää Rajooni TSN Täitevkomitee kultuuriosakonna poolt anti ajutiselt klubi käsutusse endise rahvamaja inventar: pingid, lauad, toolid, lavaeesriided, külgakardinad, kulissid jne. Seega olid loodud tingimused töö alustamiseks.

Nüüd oli järg jõudnud isetegevusringide komplekteerimiseni. Eialgu mõeldi tööle rakendada rahvatantsuring ning sega- ja naiskoor, siis komplekteerida teised ringid.

Tegelikult aga osutus ringide komplekteerimine raskeks kui eialgu arvati. Kõige rohkem tuli vaeva näha segakooriga, sest seda ei õnnestunud nii kergesti kokku saada. Ühel korral tulid kokku ühed, teisel korral jälle teised lauljad ja nii kestis see ligi kuu aega. Muidugi oli ka lauljate hulgas tublisid isetegevuslasi, kes käisid igal harjutusel. Nii näiteks ei puudunud kordagi segakoori harjutuselt põllutöölised Selge, Halling, Aigro, kanafarmi juhataja Mägi, kolhoosi agronoom Padar jt. Kõige rohkem tegi raskusi asjaolu, et tenori häälerühm peaaegu täielikult puudus. Segakoori ilma tenorirühmata aga ei saa ikka õigeks segakooriks pidada. Sellepärast palusime tenori häälerühma kolhoosis elunevaid kesk-kooli õpilasi, kes aitasid seekord hädast välja. Kooriliikmete paremat kooskäimist aitas hiljem kindlustada ka kolhoosi esimees sm. Käst, kes hakkas ise samuti osa võtma segakoori tööst. Koorijuhiks oli Vana-Otepää 7-aastase kooli õpetaja Juhan Jägel.

Sel ajal, mil meil toimus klubi isetegevusringide tööle-
rakendamine, tegid rajooni isetegevuslased pingsaid ette-
valmistusi eelseisvaks rajooni kunstilise isetegevuse üle-
vaatuseks. Kommunistlikud noored tõstsid üles küsimuse
I. V. Mitsurini nimelise kolhoosi klubi isetegevuslaste
osavõtu kohta rajooni kunstilise isetegevuse ülevaatusel,
olles veendunud, et see hoogustab isetegevusringide tööd.
Tuli ju ülevaatusel jõudu proovida teiste kolhooside ise-
tegevuslastega ja see asjaolu kohustas isetegevuslasi suh-
tuma tõsiselt ettekannete õppimisse. Edaspidine töö
näitas, et see osutuski õigeks.

Kunstilise isetegevuse ülevaatuses suutis noor 30-liik-
meline kolhoosikoor ära õppida viis laulu.

Naaskooriga edenes töö paremini, sest koor oli harju-
tustel peaaegu alati täies koosseisus kohal. Lühikese
ajaga suudeti ära õppida Võrgu „Ärge unustage laulu“,
Härma „Ööbiku surm“ ja Ozolini „Põlismets on ümber-
ringi“, millistega otsustati samuti esineda klubiliste asu-
tuste kunstilise isetegevuse ülevaatusel.

Tähtsamate isetegevusringide hulka kuulus ka rahva-
tantsurühm. Juba varasematel aastatel oli Vana-Otepää
rahvatantsurühm olnud Otepää rajoonis üks paremaid
ja oli korduvalt esinenud vabariiklikel kunstilise isetege-
vuse ülevaatusel. Raskusi tekitas siin ainult asjaolu, et
rahvatantsijate koosseis pidevalt vaheldus ja seda eriti
meestantsijate osas. Varematal aastatel oli alati suudetud
moodustada 8-segapaariline rahvatantsurühm, ega siis
nüüdki tahetud leppida väiksemaga. Endisest koosseisust
oli aga lahkunud viis poissi ja kolm tüdrukut. Poiste osas
oli täiendust võrdlemisi raske saada. Ei saa ütelda, et
kolhoosis poleks mehi olnud — oli, kuid kõik nad olid
endale juba mingi ajaviite leidnud: kes mängis kaarte,
kes pidas enda või teiste juures nädalas paar korda „sünni-
päeva“, kes lihtsalt laiskuse pärast ei viitsinud tulla jne.
Oli selge, et neid oli raske meelitada klubi tööst osa
võtma. Tuli kasutada teisi teid ja võimalusi. Organiseeriti
tantsimist klubi juures, kuid ka see ei kõitnud poisse. Nad
tulid paaril korral küll klubi juurde, kuid nähes, et siin
einelauda ei olnud, läksid Otepäele „julgest võtma“, ja
sinna nad jäidki.

Ilmnes, et ka tantsimisega ei olnud võimalik poisse
klubisse meelitada. Mida teha? Arutati küsimust koos
pedagoogidega. „Kui õpilast on tarvis panna õppima, siis

tuleb leida teda huvitav tegevusala ja selle kaudu juhtida õppimisele," arvasid õpetajad. Kas ei saa seda põhimõtet rakendada ka täiskasvanute juures? Tuleb leida poistele neid huvitav tegevusala. Peeti nõu ning otsustati korraldada ühel õhtul jõu- ja osavusmängude võistlus. Toodi kohale kahepuudane sangpomm, lõigati paar parajat vägikaigast ja toodi koolimajast klubi saali võimlemismatid. Kanti samuti hoolt kabe- ja malelaudade eest. Selgus, et oligi leitud üles see õige nupp. Poisse tuli kokku rohkesti. Võistlused kujunesid võrdlemisi pingeliseks. Sangpommi tõstmisele ja vägikaika vedamisele lisandusid veel mattidel mustlasmaadlus, põlvedel kõndimine, „tiritamme kasvatamine“ ja mitmesugused akrobaatika algelemendid, mida proovis enamik poisse teiste nalja ja naeru saatel järgi teha. Kohale olid tulnud ka tüdrukud ja julgemad neist tegid akrobaatika elemente poistega kaasa, mis muidugi innustas poisse veelgi. Poisid olid selle üritusega rahul ja väitsid, et see olevat juba õige meeste töö. Enne laialiminekut keerutati juba lõbusalt ka tunnikene tantsu ja kõik lahkusid lõbusas meeleolus, et paari päeva pärast uuesti kokku koguneda. Rahvatantsust algul poistele midagi ei räägitud. Nii käidi koos veel paar korda, mürati, naljatleti, prooviti jõudu küll sõrmevedamises, käesurumises, „kaelakangutamises“ jne. Siis otsustati poistega juttu teha ka rahvatantsu tantsimise vajadusest, viidates lähenevale kunstilise isetegevuse ülevaatusle. Ja imelik — poisid olidki kohe nõus proovima, ehkki ennustasid, et neist sellel alal suurt küll loota pole.

Komplekteeriti 8-segapaariline rühm ja veel samal õhtul õpiti selgeks lihtne eesti rahvatants „Oige ja vasesemba“. Poisid veendusid selle tantsu põhjal, et tantsimine polegi nii raske ja keeruline, ning olid nõus alustama rahvatantsude süstemaatilise õppimisega. Raskusi sellel alal oli veel muidugi võrdlemisi palju, sest kõik poisid ei osanud isegi polkat ega valssi tantsida. Hea tahtmise juures saab aga kõigest üle. Rahvatantsude õppimise vaheaegadel prooviti endiselt jõudu mitmesugustel aladel ja hakati õppima mattidel järjest raskemaid akrobaatika elemente. Rahvatantsude õppimisel muutus samuti repertuaar järjest raskemaks. Algul õpiti selgeks mõned lihtsamad eesti rahvatantsud, seejärel asuti juba raskemate eesti ja vennasrahvaste tantsude õppimisele,

pöörates erilist tähelepanu põhisammulise liikumise puh-tusele. Ülevaatusel esinemiseks võeti repertuaari eesti rahvatants „Viru polka“, läti rahvatants „Atškups“, rootsi rahvatants „Schotisch“ ja taani rahvatants „Neljatuuri-line“. Ilmselt hindas rühma juht tantsijate võimeid üle, sest nende tantsude esitamine nõuab head eelnevat ette-valmistust, mis meie juures jäi väheseks võrdlemisi lühi-kese aja tõttu.

Naisrühm õppis kunstilise isetegevuse ülevaatuseks täiendavalt valgevene rahvatantsu „Bulba“, meesrühm aga eesti rahvatantsu „Pulgatants“.

Kolme kuu jooksul, mis oli möödunud rühma moodus-tamisest, oli rühma liikmetest kasvanud rida tublisid rahvatantsijaid, nagu traktoribrigaadi brigadir Täär, trak-toristid Pruuli ja Liiva, ehitusbrigaadi liige Tamm jt.

Oli teada, et rajooni kunstilise isetegevuse ülevaatusel on I. V. Mitšurini nimelise kolhoosi klubil olemas rida võistlejaid teiste kolhoosiklubide näol, sellepärast otsus-tati moodustada juurde veel mitmesuguseid isetegevus-ringe ja viimistleda ettekannete kvaliteeti.

Lauluõpetaja Evi Savi võttis endale ülesandeks nais-ansambli ja solistide väljaõpetamise ning kolhoosinoorte keelpilliorkestri, kuhu kuulus ligi kakskümmend mängi-jat, ettevalmistamise ülevaatusel esinemiseks.

Nüüd tuli lahendada ka võimlemisalaste ettekannete küsimus. Selles osas oli nõus abistama kooli kehalise kasvatusõpetaja Aksireelius Moorits. Võimlemisrühma koostamiseks olid inimesed olemas, sest kolhoosinoored tegelesid rahvatantsude õppimise vaheajal akrobaatika elementide õppimisega. Selles osas võis kõne alla tulla püramiidide esitamine. Järgmisel rahvatantsu harjutusel pandigi ametlikult alus segavõimlemisrühma moodusta-misele, millesse kuulus kokku viisteist isetegevuslast, kel-lest kuus olid naised. Püramiidide tegemine valmistas head tuju kõigile, ja lõbu oli laialt, kui need juhtusid kokku varisema. Segavõimlemisrühma ja rahvatantsu-rühma liikmete põhiline koosseis oli sama, mistõttu har-jutusi viidi läbi samaaegselt. Harjutused toimusid kaks-korda nädalas ja vältasid kokku 3—4 tundi.

Varematel aastatel oli rahvamaja juures pidevalt töö-tanud ka naisvõimlemisrühm, kes oli korduvalt saanud esinemistel kiitvaid hinnanguid ja kes Eesti NSV vaba-riiklikul klubiliste asutuste ja kolhoosiklubide kunstilise

isetegevuse eelmisel ülevaatusel 1955. a. märtsis saavutas esimese koha. Naisvõimlemisrühma töö oli aga seoses rahvamaja likvideerimisega soikunud ja peale selle oli osa liikmeid lahkunud. Sellistes tingimustes võttis võimlemisrühma liige — Vana-Otepää 7-aastase kooli vanempioneerijuht Eve Retsnik ringi komplekteerimise ja esinemiskava koostamise enda peale ja mõne päeva pärast oli see ülesanne täidetud. Koostatud esinemiskava parandati ja täiendati naisvõimlemisrühma liikmete poolt ja suudeti ka rahuldavalt omandada kohalikuks ülevaatuks.

Nüüd veel mõni sõna meie kolhoosi pillimeestest. Pillimehi I. V. Mitsurini nimelises kolhoosis on külluses, ja seda just vanema generatsiooni hulgas.

Otepää rajooni kandlemängijad on varematal aastatel korduvalt võitnud vabariiklikel kunstilise isetegevuse ülevaatusel suure populaarsuse ja tihti on Otepää rajooni õigusega nimetatud kandlemängijate rajooniks. I. V. Mitsurini nimelises kolhoosis selgitasime välja ligi kaksikümmend kandlemängijat. Kolhoosis on olemas samuti oma kandlemeistrid, kelledest tublim on põllutööliline Rudolf Uiibo. Vesteldes temaga selgus, et ta on oma eluaja jooksul valmistanud ligi viiskümmend kannelt.

Seega on Otepääl head võimalused rahvapilliorkestri moodustamiseks. Selle tööga aga kunstilise isetegevuse ülevaatusel osas jälle hilineti. Kandlemängijad enamuses töötasid kolhoosis põllutöölisena ja nüüd kevade lähenemisel muutus nende töö pingelisemaks. Otsustati siiski kolhoosi aiandusbrigaadi brigadiri — keelpillimängija-entusiast Aleksander Rahi juhtimisel kokku kutsuda kõik kolhoosi pillimehed, et proovida neid ühendada.

Vaatamata suurele tuisule tuli määratud ajal kokku kaksikümmend üks pillimeest. Oli vanu taadikesi ja keskealisi mehi, oli ka üksikuid noori. Nende mänguriistad, peamiselt kanded, sarnanesid oma vanuse poolest nende omanikega.

Kogunemine toimus kolhoosi keskuses. See kogunemine langes kokku kolhoosi madalpinge elektriijaama avamisega. Esmakordselt ajaloos lõid Otepää rajooni I. V. Mitsurini kolhoosi keskuses särama elektrituled. Sellest oli ka pillimeestel nii ülev tuju, et mäng käis keskuse kõikides ruumides.

Seda „kontserti“ olid tulnud kuulama ka keskuse naab-

ruses elavad kolhoosnikud, kes ei sõandanud rahulikult kohal istuda, vaid keerlesid paaridena tantsupõrandal.

Meeleolu tõusis veelgi, kui ilmus kohale kolhoosi esimees „karmoškaga“. Püüa sellises peomeeleolus siis komplekteerida orkestrit või viia läbi harjutust!

Pärast kahetunnist pidutsemist osutus siiski võimalikuks katsetada pillide ühendamist orkestriks. Sellest katsest aga ei tulnud kannelde osas midagi välja, sest niipalju kui oli kandleid, oli ka erisuguseid helistikke, millistes kanded olid häälestatud. Orkestrijuhth Rahi proovis küll mõnda kannelt ühte helistikku panna, kuid suurt sellest midagi välja ei tulnud. Õnneks oli peale viisikannelde olemas ka teisi pille: viiul, kaks duurkannelt, kolm kitarr, balalaika, kontrabass, akordeon, kolm mandoliini ja kolhoosi esimehe „karmoška“. Selgus, et need pärast tunniajalist häälestamist said siiski nagu ühtlasema kõla. Prooviti siis ka mängida ühiselt mõni lugu. Peab ütleva, et nende mängijate juures orkestrijuhi kõige suuremaks tööks oli just pillide häälestamine, kuna orkestriliikmete väljaõpetamisega tuli tegelda vaid niivõrd, et nad enam-vähem ühekorraga alustaksid ning lõpetaksid ega püüaks liiga kõvasti mängida. Igaühe soov oli, et tema pill ikka üle teiste kostaks, mis kahtlemata mängija tähtsust pidi tõstma. Nooti kellelgi tarvis polnud, sest lood olid kõigil peas. Orkestrijuhil Rahil, kes juba teadis orkestrantide võimeid, oli eelnevalt koostatud nimekiri, kuhu kuulus kolmkümmend kaheksa „vanaaegset“ lugu. Et ka orkestri orkestratsioon oli võrdlemisi lihtne (orkester koosnes viisipillidest, mis kõik mängisid ühte häält, ja saatepillidest), siis näis, et kunstilise isetegevuse ülevaatusel esinemiseks piisab vaid ühest harjutusest.

Arvuka kuulajaskonna soovil valiti välja kolm pala, mis pidi ette kantama ka kohaliku isetegevuse ülevaatusel. Vanadest polkadest meeldis sealsele kuulajaskonnale kõige rohkem niinimetatud „Sangaste paruni polka“, rahvatantsuviisidest „Hüppetants“ (tuntud ka „Hiir hüppas“ nime all), mis otsustatigi jätta ülevaatusse kavasse.

Valsside osas läksid aga kuulajaskonna arvamused lahku ja selles osas kerkis esile kolm eri arvamust („Mets mühiseb“, „Minu armas kodutalu“, „Metsavõlud“). Kuna keegi oma arvamusest ei taganenud, ehkki neid lugusid mängiti järjest mitu korda, siis leiti sõbralik lahendus — kavasse võeti põimik vanadest valssidest, kuhu kuulusid

kõik eespoolmärgitud valsid. Sellise lõpptulemusena lõppes esimene, üle kuue tunni kestnud kolhoosi rahvapilli-orkestri harjutus. Edaspidi otsustati orkester kokku kutsuda üks kord nädalas.

Kandlemängijatega jäi esialgu küsimus lahtiseks, neid otsustati solistidena ära kasutada. Vesteldes nendega selle üle, et neil tuleb solistina esineda, ei tahtnud neist paljud seda kuuldagi. Nad tõid vabanduseks, et nad polevat nii suure rahvahulga ees esinenud, lood minevat segi ja pärast häbi suud-silmad täis.

Mitmekordse vestlemise tulemusena olid kandlesolistidena nõus esinema Ilmar Ernits, Leida Pedak, Leo Täär ja Aleksander Rahi, kuna aga paremad mängijad Elmar Nuuma, August Mägi ja kuuekümnenda aastane Peeter Kat-tai jäid kindlalt oma arvamise juurde. August Mägi abikaasa Natalie Mägi, kes üldiselt on tuntud tubli isetegevuslasena, lubas selle küsimuse ise lahendada ja „vanamehe“ siiski esinema meelitada, lubades tema esinemist kitarril saata. Sellesse perekonda kuuluvad veel pojad Illar, kes mängib kannelt, ja Jüri, kes vaatamata oma noorusele (kaheteistkümnenda aastane) mängib hästi akordeoni. Anti nõu, et ka nemad aitaksid esinemisele kaasa, moodustades neljaliikmelise perekonna-orkestri. Antud nõu võetigi kuulda ja kolhoosi mesiniku perekonna-orkester hakkas valmistuma isetegevuse ülevaatuseks. Algul oli raske nendele repertuaari leida, sest noored ei osanud mängida neid lugusid, mis nende vanemad, ja ümberpöörduvalt. Lõpuks otsustasid noored siiski ära õppida vanemate poolt soovitud palad ja nii jäidki kavva vana tantsuviisi „Kus tulev aasta rukist lõigata“ ja vana valss.

Lühikese aja jooksul, kahe-kolme kuuga, oli õnnestunud tegevusse rakendada mitmed isetegevusringid: sega- ja naiskoor, naisansambel, kolhoosnike rahvapilli-orkester, kolhoosinoorte keelpilli-orkester, nais- ja segavõimlemisrühm, sega-, nais- ja meesrahvatantsurühm ning arvukas hulk kandlesoliste, vokaalsoliste ja deklamaatoreid.

Plaanis oli veel tööle rakendada ka näitering ja reaalsed võimalused oleksid olnud ka väikesekoosseisulise puhkpilli-orkestri moodustamiseks. Selle organiseerimisega tegeles energiliselt III brigaadi brigadir Rudolf Täpsi, kes ise oli puhkpilli-orkestris mänginud juba ligi kolmkümmend aastat.

Neid isetegevuskollektiive aga ei suudetud siiski sellel hooajal tööle rakendada, kas või juba sellepärast, et isetegevuslastel oli juba niigi suur hulk ülesandeid täita, kuna tegelased olid mitmesugustes isetegevusringides sageli ühed ja samad.

Samaaegselt isetegevusringide pingelise tööga lähenes aga ka kiiresti kohaliku kunstilise isetegevuse ülevaatuspäev. Ülevaatus I. V. Mitsurini kolhoosi klubi isetegevusringide osas pidi toimuma kolhoosi klubi ruumides 26. veebruaril 1956. See ülevaatus oli ühtlasi ka noore kolhoosiklubi isetegevusringide esimeseks tuleprooviks. Tuli ju nüüd esineda aruandega kogu ümbruskonna rahva ees.

Ülevaatus-eelsed päevad muutusid eriti pingerikkaiks: viimistleti ettekandeid, valmistati kostüüme, seati lavale sisse elekter jne.

Peamurdmist oli ka kostüümide valmistamisega, sest neid tuli valmistada võrdlemisi rohkesti. Siin tulid aga appi jälle tublid isetegevuslased. Kostüümide materjal muretseti kolhoosi kultuurisummadest, kostüümid õmblesid valmis aga isetegevuslased ise.

Peaproov viidi läbi reede õhtul ja sellega võis üldiselt rahule jääda. Järgmine päev oli ette nähtud puhkuseks ja 26. veebruari õhtul kell 20.00 avas kolhoosi segakoor I. V. Mitsurini nimelise kolhoosi klubi esimese isetegevusõhtu ja ühtlasi ka kunstilise isetegevuse kohaliku ülevaatus.

Žürii laua taga istusid esindajad Otepää Küla TSN Täitevkomiteest, küla intelligentsi hulgast ja kunstilise isetegevuse ülevaatus rajoonikomisjonist. Ülevaatus oli tulnud jälgima arvukas hulk külalisi oma kolhoosist, Otepää linnast ja samuti ka naaberkolhoosidest. Sellise suurearvulise publiku ees esinemine lõi aga esialgu meie noored isetegevuslased roopast välja, kuid pärastpoole hakkas minema paremini. Üks esinemine järgnes teisele ja ülevaatus vältas kokku üle kolme tunni.

Muidugi juhtus esinejatel küllalt viperusi ja kõrvalekaldumisi, kuid üldiselt tegid esinejad oma tuleproovi hästi läbi. Suurem osa ettekannetest (arvult kolmkümmend neli) saadeti ülevaatus žürii poolt edasi rajooni kunstilise isetegevuse ülevaatusesele, mis pidi toimuma kahe nädala pärast. Žürii andis kiitva hinnangu kogu kolhoosi klubi senisele tööle kunstilise isetegevuse osas ja

innustas sellega isetegevuslasi veelgi aktiivsemale tööle. Tööst ei tulnud ka puudust, sest ees seisis Otepää rajooni kunstilise isetegevuse ülevaatus ja Otepää rajooni esimese noorsoofestivali raames läbiviidav laulupäev.

Ülevaatuseni jäänud kaks nädalat möödusid lennates ja juba asuski Otepää rajooni kultuurimaja lavale I. V. Mitšurini nimelise kolhoosi kolhoosinoorte orkester. Noorte orkester sai oma esinemise eest kiitva hinnangu ja määrati esinema ülevaatusel lõppkontserdile. Ka kolhoosi rahvapilliorkestri esinemine võeti soojalt vastu, eriti meeldis kuulajaskonnale „Põimik vanadest valssidest“.

Pealtvaatajad võtsid soojalt vastu ka segavõimlemisrühma esinemise, rahvatantsudest meeldis kõige paremini rootsi rahvatants „Schotisch“. Taani „Neljatuurilist“ ette kandes juhtus ühel tantsijal äpardus — tantsu ajal kadus vöö pealt ja tüdruk oleks jäänud lavale peaaegu ilma seelikuta. Kuid see oli tõsiseks õppetunniks — edaspidi kontrolliti enne lavaleminekut põhjalikult kostüümide seisukorda.

Eriti kiitev hinnang anti rajooni ülevaatusel žürii poolt meesrühmale eesti rahvatantsu „Pulgatants“ esitamise eest ja samuti ka naisrühma poolt ette kantud valgevene rahvatantsu „Bulba“ eest.

Suur menu oli ka kolhoosi mesiniku perekonna-orkestri esinemisel, kes esitas oma repertuaari igati laitmatult. Kuna varematel aastatel polnud ülevaatusel ühtki taolist orkestrit esinenud, siis oli kuulajaskonna poolt nendele aplaus eriti tugev. Kahtlemata tuleks ka edaspidi sellele küsimusele mõelda. Kolhoosides on olemas perekondi, kus oleks mõeldav orkestri või lauluansambli moodustamine ühe pere liikmetest, tuleb vaid rohkem nende küsimustega tegelda.

Üldiselt õnnestusid kõik ettekanded võrdlemisi hästi, millest annab tunnistust seegi, et kolhoosi isetegevusettekanetest valiti välja neliteist numbrit rajooni kunstilise isetegevuse lõppkontserdil esitamiseks.

I. V. Mitšurini nimelise kolhoosi klubi tunnistati kunstilise isetegevuse alal parimaks Otepää rajoonis ja klubile anti üle terve rea aukirjade kõrval ka hinnaline preemia — grammofon. Aukirjadega autasustati kolhoosi rahvapilliorkestrit, kolhoosinoorte keelpilliorkestrit, võimle-

misrühma, rahvatantsurühma, keelpillikvartetti ja viit üksikesinejat.

Osa kolhoosi isetegevuslasi saadeti edasi Eesti NSV kunstilise isetegevuse vabariiklikule ülevaatusele — sellest võtsid osa kolhoosi klubi keelpillikvartett Evi Savi juhtimisel, segavõimlemisrühm Aksireelius Mooritsa juhtimisel, naisvõimlemisrühm Eve Retsniku juhtimisel ja akrobaadid Helge ja Heino Mägi.

I. V. Mitsurini nimelise kolhoosi kogemused näitavad, et igas kolhoosis saab organiseerida kolhoosi klubi tööd, kusjuures soovitav on alustada isetegevusringide moodustamisega. Väga suur osa on täita klubi töö organiseerimisel ka kolhoosi juhatusel.

Nagu iga klubilise asutuse juures, nii oleneb ka kolhoosi klubi isetegevusringide töö suurel määral nende ringide organiseerijast ja juhust. Sellepärast on vaja kindlustada isetegevusringid vastavate juhtidega, kes tunneksid antud ringi tööd ja ka huvi selle töö vastu. Ilma huvita ühe või teise ringi töö vastu ei tule ka tööst midagi head välja.

Maal ei saa seda tööd teha ilma õpetajate aktiivse abita, sellepärast tuleb tõmmata kõik lähedal töötavad õpetajad aktiivselt kaasa küla kultuurielu organiseerimisele.

Eespool oli üksikasjalisemalt juttu just kunstilise isetegevuse organiseerimisest klubi juures. See aga ei tähenda, et kolhoosi klubi muuga tegemist ei teegi, kui ainult isetegevusringide organiseerimisega. Klubi tööülesannete hulka kuulub ka loengute ja vestluste organiseerimine, näitliku agitatsiooni korraldamine, kinoetenduste korraldamine jne. Eriti tähtsaks lõiguks klubi töös on tootmise eesrindlaste töökogemuste tundmaõppimine ja propageerimine.

Selles osas seisab ka I. V. Mitsurini nimelise kolhoosi klubi ees suur tööpõld.

Kolhoosi klubi poolt viidi 25. mail 1956. aastal läbi temaatiline õhtu teemal: „Meie kolhoosi parim lüpsjakarjatalitaja“. Kolhoosi zootehnik Kukk ja kolhoosi agronoom Padar tutvustasid I. V. Mitsurini nimelise kolhoosi parima lüpsjakarjatalitaja Pärja Rebase töökogemusi. Lühikese sõnavõtuga esines ka tööeesrindlane ise. Pärast tema sõnavõttu esitati kuulajaskonna poolt temale samuti rida küsimusi. Teemaatilise õhtu teise poole moodustas isetegevuslik osa. Esitasime soovikontserdi karja-

talitajatele, kus kaastegevad olid solistid, naisansambel ja keelpillikvartett. Soovid olid varem kokku kogutud karjafarmi töötajatelt ja ette valmistatud.

Temaatilise õhtu läbiviimiseks olime uuendanud ka näitliku agitatsiooni materjale. Vitriinis „Õpime Pärja Rebaselt“ oli üksikasjaliselt ära näidatud tema töö edu „saladused“, mida illustreeris rida fotosid. Raamatukogu poolt oli välja pandud näitus loomakasvatuse puutuva sisuga raamatutest. Samuti andis raamatukogu juhataja soovi korral üksikasjalisi seletusi ühe või teise raamatu sisu kohta.

Edaspidise töö osas on kolhoosi klubil plaanis viia igas kvartalis läbi üks temaatiline õhtu tootmistöö eesrindlaste töökogemuste tutvustamiseks ja propageerimiseks.

On teada, et noored tunnevad erilist huvi sporditöö vastu. Klubi ülesandeks oli koos kolhoosi kehakultuurikollektiiviga organiseerida mitmesuguste spordiürituste läbiviimist kolhoosis.

Klubi organiseeris I. V. Mitšurini nimelises kolhoosis kevadtööde lõpetamisele pühendatud spordipäeva, mis toimus 10. juunil 1956. Külalistena kutsuti spordipäevast osa võtma kergejõustiku- ja võrkpallivõistkonnad naaberkolhoosidest ja Otepää masina-traktorijaamast. Peale selle võttis spordipäevast osa ka grupp Eesti Põllumajanduse Akadeemia üliõpilasi, kes viibisid läheduses õppepraktikal.

Spordipäev viidi läbi kolhoosi uuel spordiväljakul, mille korrastamisel tehti eelnevalt ära suur töö. Spordiväljaku korrastamisest võtsid osa nii noored kui ka vanad, ohverdades selleks kahe nädala jooksul ülepäeviti 2 tundi pärast tööaega. Ühise töö tulemusena rajati võrkpalliväljak, kurniväljak, kaugus- ja kõrgushüppekast, kuulitõuke- ja kettaheiteringid jne.

Spordipäeva kavas olid võistlused kergejõustiku mitmesugustel aladel ja võrkpallis. Peale selle võidi kasutada aega kurni mängimiseks või muusika kuulamiseks, sest kolhoosi rahvapilliorkester oli samuti kohal. Saduldatud olid ka kolhoosi ratsahobused ja iga soovija võis proovida ratsutamist. Spordipäeva kavas ei puudunud ka rahvuslikud jõu- ja osavusmängud, nagu vägikaika vedamine, sangpommi tõstmine ja köievedu, mis kõitsid eriti vanemate inimeste tähelepanu.

Ilm oli spordipäeval suurepärane ja osavõtjate arv vördlemisi suur.

Võistluste osas suutsid I. V. Mitsurini nimelise kolhoosi noored edukalt kaitsta oma spordiau. Esimesi kohti küll kergejõustikus palju ei saadud, kuid see ei takistanud tulemast üldvõitjaks, sest määravaks teguriks oli osavõtjate arv ja nende tulemused tervikuna.

Tublimateks kolhoosi sportlasteks osutusid August Eichelmann, Peeter Sokk, Endel Susi, Endel Jaanimägi, Evi Sokk, Helgi Jaanimägi jt.

Pärast võistluste lõppemist spordipäev veel ei lõppenud, vaid võrkpalliplats muutus tantsupõrandaks ja pidu kestis õhtuni.

Klubi tegevus on näidanud, et kunstilise isetegevuse arendamiseks on kolhoosis olemas kõik võimalused. Klubi põhilised isetegevusringid töötasid ka suveperioodil. Peale esinemise Otepää rajooni esimese noorsoofestivali raames korraldatud laulupäeval ja Eesti NSV kunstilise isetegevuse vabariiklikul ülevaatusel korraldati kolhoosi klubi poolt ka rida isetegevuskontserte kolhoosi lähemas ümbruses.

Õnnestunumaks võib pidada kolhoosi isetegevuslaste kontserti Elva rajooni kultuurimajas, mis toimus 1956. a. kevadel. Kõik ettekanded võeti sealse kuulajaskonna poolt väga soojalt vastu. Korduvalt on käidud esinemas ka Pühajärve sanatooriumi puhkajatele.

Eeloleval tegevusperioodil on kavas kõigepealt ellu kutsuda näitering. Näiteringile on leitud sobiv juht Vana-Otepää 7-aastase kooli õpetaja Juhan Jägeli näol ja praegu on käsil näiteringi liikmete registreerimine ja sobiva näidendi valimine.

Juba eelneval tegevusperioodil loodi sidemed ka Riikliku Teatriga „Vanemuine“. Nimetatud teatri balletisolist Ernst Raiste käis paaril korral kohal ja pärast mitmepäevast tõsist tööd õpiti ära paar uut tantsu.

Möödunud tegevusperioodil organiseeriti mitmel korral ka teatri ühisküllastamisi ja kindlasti tehakse seda veelgi innukamalt eeloleval tegevusperioodil.

Lähema tuleviku perspektiivplaanis on ka kolhoosi puhkpilliorkestri moodustamine. Mängijaid jätkuks väikese orkestri jaoks praegugi, samuti on olemas orkestrijuht kolhoosi brigadiri Rudolf Täpsi näol. Tõsist muret tekitab aga puhkpillide saamise küsimus. Selle küsimuse

lahendamisele tuleks kaasa aidata Eesti NSV Kultuuriministeeriumil.

Uhismajandite loomisega põllumajanduses ei tagatud mitte üksnes põllumajandusliku tootmise edasiarendamine ja toodangu suurenemine, vaid sellega pandi alus ka edukale kultuuritööle külas. Selle töö peamiseks suunajaks ja juhtijaks peab kujunema kolhoosi klubi.

RAHVAHULKKADE KOMMUNISTLIK KASVATAMINE — KULTUURHARIDUSLIKE ASUTUSTE AUSTAV ULESANNE

P. AUSPERE,

VILJANDI RAJOOONI TSN TÄITEVKOMITEE
KULTUURIOSAKONNA JUHATAJA

Viljandi rajooni kultuurimaja töökogemusi

1

Taevas kihutavad tinahallid pilved. Üle nurmeavaruste lõõtsuvad tuuled. Päikest näeb harva, vihm on seevastu igapäevaseks külaliseks.

Kuid ega tööd põldudel sellepärast seisa. Saak on kasvanud rikkalik, see on vaja koristada.

Rukkiväljadel seisavad pikkades ridades tihedad hakid. Linapõldudel müdistavad traktorid, kitkumismasinad järel. Suviviljaväljadel lõgistavad niidumasinad ja kerkivad kerekad rõugud. Kolhoosirahval on kõik käed tööd täis, platsis on iga vana ja noor.

Ja ses töökas rutus näib just võõrastavana asjaolu, et põldudevahelisel teel kõigub üle kühmude ja läbi lompide väike luitunud värvikattega autobuss. Bussiakendest vaatab uudistavaid nägusid, lehvitatakse käte ja räti-kutega. Kes need seal sõidavad? Kas mõned ekskursandid?

Selgust sellesse küsimusse toovad põldudel töötajaile poisikesed. Kust nemad küll kõigega kursis on või misugustest allikatest nad esimest informatsiooni hangivad — see on nende saladus. Aga juba nad jooksevad kõigest jõust ja üksteise võidu üle veidi pehmeõitu põllu, vehivad mütsidega ja karjuvad:

„Tuli! Tuli! Brigaad tuli!“

Vanemad inimesed jäävad kuulatama ja õiendavad kätt

kõrva äärde: Mis tuli? Kas põleb või? Kuid nooremad ja lähemal seisjad on tabanud sõna „brigaad“ ning pärivad, et missugune? Kelle brigaad?

„Noh, agitbrigaad ikka, kultuurimajast,“ selgitavad väikesed sõnumitoojad tähtsalt.

„Aah,“ noogutavad töötegijad ja üle nende nägude libiseb rõõmuhelk. Kultuurimaja agitatsiooni-kontserdibrigaadi teatakse-tuntakse siin hästi, brigaad on rajooni kolhoosides sagedaseks külaliseks.

Töö jätkub. Kuid ei ole vale, kui öelda, et sellesse on tulnud uut hoogu. Hobused nagu astuksid kiiremini, käed nagu käiksid kärmemini, hangud tõuseksid sagedamini. Põllul olijaid tiivustab mõte: lõpetame töö kiiremini, siis näeme-kuuleme kontserti.

2

Õhtul toimubki „Õitsengu“ kolhoosi kontorihoone saalis Viljandi rajooni kultuurimaja agitatsiooni-kontserdibrigaadi esinemine.

Tihedalt külg külje kõrval istuvad pikkadel pinkidel samad inimesed, kes päeval rühmasid põldudel. Siin on Juhan Pakkas. Tal on turjal aukartust äratav arv aastaid, kuid päevast päeva on ta tööl. Brigadir kirjutab õhtuti tööarvestuslehele tema nime järele numbri, mida koolipoisid kardavad ja ühismajandite tööeesrindlased armastavad. See number on — 2. Jah, kaks normipäeva iga päev — see on Juhan Pakkase keskmine saavutus. Tema kõrval võtavad istet kolhoosi parim lüpsja-karjatalitaja Õie Kütt, traktorist Helmut Pill, tubli niitja Elmar Kõrgessaar ja teised.

Ruumis valitseb elevus.

Brigaadi liikmete osavõtul on äsja välja antud seinalehe uus number. Keegi loeb sealt valju häälega pealkirju: „Koristustööd hoogsamaks!“, „Suurendada pinget“, „Tublimate eeskujul“, seejärel aga ka sisu. Esimeses artiklis tõstetakse esile viljakoristustöö eesrindlasi — niitjaid Jaak Petersoni ja Elmar Kõrgessaart, sidujaid Marie Kulli, Linda Kõrgessaart, Linda Mallenet, Selma Jürissoni. Ka 15-aastast Holstre 7-klassilise Kooli õpilast, brigadiri tütart Malle Petersoni märgitakse kiitvalt. Malle on suvevaheajal välja töötanud mitukümmend normipäeva ning vihkudesidumisel on ta üks agaramaid.

Teine artikkel on pühendatud loomakasvatajatele. Sealt loetakse lüpsjate töösaavutustest, kogemustest ja sellest, kuidas omavaheline sotsialistlik võistlus neid innustab. Teistele karjatalitajatele eeskujuks seatakse Õie Küti ja Hilda Lapi väsimatut hoolt ja püüdlikkust.

Kolmas artikkel on kõige huvitavam. Elavalt jutustatakse selles vanakeste Marie Kulli ja Leeni Toi osavõtust ühistööst. Võitlus vilja kiire ja kadudeta koristamise eest pole neidki jätnud külmaks ega kodusistujateks.

3

Kõrvalruumis astub kuulajate ette kultuurimaja agitatsiooni-kontserdibrigaadi juht, ameti poolest kultuurimaja kunstiline juht Vootele Kuusik. Ta tervitab „Õitsengu“ kolhoosi kollektiivi ja soovib neile edu saagikoristamisel. Siis pöördub ta kõikide poole lühikese vestlusega päevaülesannetest.

V. Kuusik toimib õigesti, sidudes vestluse faktidega kohalikust elust, tööde käigust. Pinkidel istujate kõrvas helisevad tuttavad nimed Pakkas, Pagi, Kütt. Joonduge eesrindlaste järgi! Kuid mis see siis on? Teritatakse kuulmist. Mis ta ütles Aliide Viira kohta? Ahah, et looder. Õige! Tööst osa ei võta, toob tuhat vabandust. Ai-ai, küll annab hästi, küll ütleb teravasti!

Vestluse lõpul plaksutatakse kaua, justkui oleks seegi olnud mõni huvitav number. Aga küllap just sellepärast plaksutataksegi, et oli huvitav ja eluline, ja et esitati vabalt, ilma paberilt maha lugemata, ilma õõnsate fraasideta. Küllap tööinimesed oskavad õigest jutust lugu pidada. Ja ärgu keegi kartku, asjatult nad oma krobelisi käsi teineteise vastu ei tao. Vestlus kulus marjaks, tabas naela pea pihta.

Siis algavad ettekanded.

Esineb instrumentaalkvartett Autotranspordibaasi nr. 8 noore töömehe, andeka muusiku Erik Ohtla juhtimisel. Laulavad solistid Aino Meriloo ja Endla Ott. Keerutab tantsijatepaar Leili Glussova ja Jaan Olde. Huumorit ja satiiri esitavad Ülo Selter ja Vootele Kuusik. Deklameerib Hilja Meriloo ja bajaani mängib Osvald Ehala. Kava on mitmekesine, läbimõeldud, meeldib kolhoosnikutele. Eriti heldelt jagatakse kiitust O. Ehala virtuooslikule mängule

ja Selter-Kuusiku satiirinooltele, mis valusalt tabavad bürokraate, paberikoisid, laest arvude mahakirjutajaid, protsentide tagaajajaid, loodreid, viinaninasid ja teisi elu võõraslapsi.

Kui teatatakse kontserdi lõppemisest, paluvad kolhoosnikud:

„Oi, ärge veel ära minge! Laulge ja mängige meile veel!”

Kuidas sa jäta niisuguste inimeste palve rahuldamata, kes tulid siia poolelijäänud lõikustöörindelt ja kes pärast põgusat und sinna taas tagasi siirduvad. Muidugi mängib Osvald Ehala ja laulab Aino Meriloo.

4

Kuid ega see pole veel kõik, mida agitatsiooni-kontserdibrigaad tegi kolhoosis.

Anti välja ka välkleht. Seda tehakse iga kord brigaadi väljasõidul.

Välklehte toimetab ELKNU Viljandi Rajoonikomitee sekretär Heino Tavaste, kes kuulub brigaadi koosseisu. H. Tavaste on tuntud tabava karikaturistina. Teda abistasid kohaliku rajooniajalehe toimetuse põllumajanduse osakonna juhataja Endel Veliste ja ühismajandi kommunistlikud noored.

Välklehes mõisteti hukka ühistööst kõrvalehoidjate Aliide Viira, Evi Kivissaare ja Viivi Laugi käitumine. Kahe viimase kohta oli karikatuur ja tekst selle all. Evi Kivissaar põhjendab tööle mittetulekut sellega, et ta on lugemishaige. Välkleht annab palju õigema diagnoosi: laiskus. Viivi Laugi käitumisviisi kvalifitseeritakse rännutuhinaga: kodukolhoosist siirdus tüdruk Kohtla-Järvele, siis tagasi kolhoosi, nüüd linna — ikka otsib kergemat elu, puhtamat tööd.

Vähe abistab ühismajandi loomakasvatajaid Holstre veterinaararst Evart. Välklehes on pilt, mille allkiri jutustab, et Evartit võib „Õitsengu“ kolhoosis näha harva nagu päikesepaistelist päeva vihmasel sügiskuul. Pildil sirutavad kolhoosi loomad päid Holstre poole, et kas ei tule juba . . .

On arusaadav, et sellise välklehe ümber kogunes lugejaid kümnete kaupa. Umberringi hakkas sumisema nagu mesipuu. Evi Kivissaar pugus piinlikkuse pärast kõige

tagumisse, poolpimedasse nurka. Järgmisel päeval oli ta aga esimeste hulgas vilja kokku panemas.

Elavat huvi äratasid seinale väljapandud sotsialistliku võistluse kokkuvõtted. Esmakordselt sel suvel anti hinnang kolhoosi karjaste tööle. Seni oli see tööloik jäänud kuidagi kahe silma vahele, kuid agitatsioonibrigaad juhtis kolhoosi juhatuse liikmete tähelepanu sellele, et karjaste tööd ei saa ega või alahinnata.

Võistluse kokkuvõtete tahvlile kinnitati hall paberipoogen, millel ilutses suurte värviliste tähtedega: karjastest sammub esireas 17-aastane Aino Hanson. Tema karjas on iga lehm lüpsnud seni keskmiselt 1057 kg piima.

Autahvlile kanti ühismajandi juhatuse otsuse alusel Juhan Pakkase, Bernhard Kase, Jaan Sova, August Pagi, Elmar Kõrgessaare, Malle Petersoni, Öie Küti ja teiste igalt tööalalt parimate kolhoosnike nimesid.

Nii uuenes kogu kolhoosi näitlik agitatsioon, muutus ajakohasemaks, löövamaks, mobiliseerivamaks.

5

Agitatsiooni-kontserdibrigaadide esinemised kolhoosides, sovhoosides ja masina-traktorijaamades — see on Viljandi rajooni kultuurimaja agitatsioonilise tegevuse üks vorme. Kuna agitatsiooni-kontserdibrigaadis ühendatakse oskuslikult massiline poliitiline töö kunstilise isetegevusega, siis kasutatakse seda vormi üsna laiaulatuslikult. 1955. aastal organiseeris kultuurimaja agitatsiooni-kontserdibrigaadi esinemisi 27 korral, kusjuures tegutses kaks brigaadi. Brigaadide repertuaari uuendati pidevalt. 1956. aastal 11 kuu jooksul toimus brigaadidel 21 väljasõitu. Kultuurimaja töötajad ja brigaadide liikmed mõistsid õigesti, et ka nendel oli vaja anda omapoolne panus viljakoristustöödel.

Agitatsiooni-kontserdibrigaadide tööle pööratakse kultuurimajas suurt tähelepanu ka veel sellepärast, et see on väga operatiivne töövorm. Brigaadidel on suhteliselt väike koosseis (7—12 inimest), mis võimaldab neid suunata ka kõige kaugematesse kolhoosidesse ja brigaadidesse.

Kultuurimaja töötajad aitavad agitatsiooni-kontserdibrigaade organiseerida ja tööle rakendada ka rajooni rahvamajades, kasutades selleks oma rikkalikke koge-

musi. 1956. a. esinesid brigaadid kõige rohkem ja kõige edukamalt Mustla kultuurimajas, Tännassilma, Kõpu, Holstre, Raassilla ja Uusna rahvamajas.

6

1953. ja 1954. aastal võis nii mõnigi kord leida ajalehtedes materjale, kus kritiseeriti Viljandi rajooni kultuurimaja tööd. Rahulolematuseks oli ka põhjust, sest kultuurimajas polnud töö tollal õigesti korraldatud. Peamiseks töövormiks peeti kunstilist isetegevust. Kunstilise kasvatustöö kõrval aga jäeti unarusse poliitiline ja tootmistehniline propaganda. Kuna peamisi töövorme oli vaid üks, jäi kogu tegevus hõredaks ja alatasa seisma isegi sellise küsimuse ees: millega täita laupäeva- ja puhkepäevaõhtuid? Sellises olukorras hakkasidki maad võtma ainult tantsuõhtud.

Kriitikast õppisime, tegime järeldused. Töö aga korraldasime ümber.

Kuidas see toimus?

Eelkõige parandasime kultuuritöö planeerimist. Kui varem koostati kultuurimajas tööplaane umbes sellise arusaamisega, et eks seda kõike ole vaja kultuuriosakonna informeerimiseks ja aruandmiseks kõrgemalseisvatele instantsidele, siis nüüd loobusime sellisest praktikast. Hakkasime tööplaane koostama selle teadmisega, et plaan on täitmiseks kultuurimaja enese poolt, mitte aga ajnult informatsiooniks kultuuriosakonnale. Tõsist tööd tegime ka selleks, et muuta plaanid konkreetseiks ja viia nad vastavusse eesseisvate majanduslik-poliitiliste ülesannetega. Kui neid kaht põhinõuet ei arvestata, on plaani koostamine vaid formaalne akt. Selline plaan ei kujune töö aluseks, ei anna võimalusi tegevuse hoogustamiseks.

Viljandi kultuurimajas on heaks tavaks saanud see, et kultuurimaja nõukogu liikmed aitavad kaasa töö planeerimisele. Tehakse ettepanekuid, juhitakse tähelepanu puudustele, avaldatakse arvamust ühe või teise ürituse kohta. Aktiivi abil koostatud plaan on hoopis midagi muud kui plaan, mis on valminud ainuüksi kultuurimaja direktori sulest.

Tööplaanid asetatakse kultuurimaja seinale, et igaüks võiks neid näha ja lugeda, teadmiseks ja täitmiseks võtta.

Kultuurimaja töötajateks valis kultuuri-osakond inimesed, kes seda tööd teevad hoole ja armastusega. Kultuurimaja direktoriks edutati „Ugala“ teatrikollektiivi noor liige Ülo Selter, kunstiliseks juhiks sama teatri näitleja Voo-tele Kuusik.

Omal ajal käis kultuurimajas vähe töölis- ja kooli-noori. Rohkem kippus sinna lõnguste-taolisi tüüpe. Tegime selgitustööd kohaliku ajalehe kaudu ja suusõnaliselt asutustes, ettevõtetes ja käitistes kultuurimaja ülesannetest, ja see aitas. Ehkki aegamisi, kuid ikka rohkem ja rohkem liitus kultuurimaja ringidesse töölisi, teenistujaid, õppivaid noori.

Selgitavat sõna ei viinud rahva hulka ainult kultuuri-osakonna ja kultuurimaja töötajad. Ei, kasutasime kom-somoli rajoonikomitee, pioneeride maja, koolide tublimate isetegevuslaste jt. abi. Kõige paremini mõjus uute isetegevuslaste ja aktivistide kaasatõmbamisele aga töö muutmine huvitavamaks, noortele lähedasemaks ja vastu-võetavamaks.

Ringe juhtima kutsuti kohapealsed silmapaistvad, oma eriala põhjalikult tundvad inimesed, nagu muusikakooli direktor Augustin Pung, II keskkooli lauluõpetaja Paul Krigul jt. Seda tehti põhimõttel, et kultuurimaja ei vaja kohatäitjaid, vaid töötegijaid.

7

Sisulise töö ümberkorraldamise eesmärgiks oli muuta kultuurimaja elanikkonna kommunistliku kasvatamise tähtsaks keskuseks.

Esikohale on nüüd tõstetud poliitilise propaganda ja agitatsiooni küsimused. Missuguseid ülesandeid kultuuri-maja selles valdkonnas enda ees näeb ja kuidas ta neid täidab, ellu viib?

Kultuurimaja annab oma osa NLKP ja Nõukogude valit-suse otsuste selgitamisel, NSV Liidu rahvamajanduse plaanide, NSV Liidu rahvusvahelise olukorra ja sise- ning välispoliitika selgitamisel, aga samuti ka kohalike par-tei- ja nõukogude organite otsuste tutvustamisel. Vaja on teha kõik, et aidata viia rahvahulkadesse marksismi-leninismi kõikevõitvaid ideid, kasvatada töötajates nõu-kogude patriotismi ja nõukogude rahvaste vahelist sõp-rust, propageerida NSV Liidu Konstitutsiooni põhimõtteid.

Selleks kasutatakse kolme propaganda- ja agitatsiooni- vormi: trükisõnalist, suulist ja näitlikku. Viljandi kultuurimajas on poliitilise informatsiooni andmiseks ajalehtede materjalide põhjal üles seatud vitriinid ja väljalõigete kaustad. Osa väljalõikeid koondatakse temaatilistesse albumitesse ja mappidesse. On organiseeritud ajalehtede ühislugemisi. Kultuurimajal on oma seinaleht.

Peetakse loenguid, ettekandeid ja vestlusi. 1956. a. toimus 25 loengut. Kõige arvukamalt oli kuulajaid loengutel NSV Liidu rahvusvahelisest olukorrast, NLKP XX kongressi otsustest ja materjalidest, rahva materiaalse ja kultuurilise heaolu tõusust kuuendal viisaastakul, kollektiivse juhtimise leninlikust printsiibist, Jugoslaavia Föderatiivsest Rahvavabariigist. Lektoritena esinevad seltsimehed Eesti NSV Poliitiliste ja Teadusalaste Teadmiste Levitamise Ühingu rajooniosakonnast, kultuuriosakonna lektorite grupist, partei rajoonikomiteest ja Tallinnast. Samuti on linna kutsutud esinema külalektooriu- mide aktiivsemaid lektoreid. Näiteks on mitmel puhul kultuurimajas loengut pidanud Oiu raamatukogu juhataja H. Laagus.

Poliitilise propaganda ja agitatsiooni suulistest vormi- dest on kasutatud veel raadio ühiskuulamisi ja teatme- list tööd. Suure populaarsuse on võitnud kultuurimaja poolt väljaantav elav ajaleht. Elava ajalehe sarjas ilmus ka joonistatud satiiriline lühifilm kohaliku elu teemadel.

Temaatilistest üritustest propaganda ja agitatsiooni valdkonnas peaks ennekõike märkima kohtumisõhtute läbiviimist 1905.—1907. aasta revolutsioonist osavõtjatega. 1957. a. algul korraldati küsimuste-vastuste õhtu.

8

Tähtis koht on kultuurimajal põllumajanduslikule ja tootmistehnilisele propagandale kaasaaitamisel.

Niihästi loengud, ettekanded, vestlused, ettelugemised, raadio ühiskuulamised kui ka plakatid, albumid, vitriinid, näitajate tahvlid, erinurgad ja näitused teenivad üht ees- märki: üldistada ja levitada eesrindlaste kogemusi, osu- tada abi sotsialistliku võistluse organiseerimisel.

Õnnestunult on kujundatud põllumajandusnurk. Häid materjale selleks saadi rajooni põllumajandusnäituselt,

mis korraldati kultuurimajas. Teise korruse avarasse jalu-
tusruumi seati üles eesrindlaste portreed.

Temaatiliste ürituste osas pole kultuurimaja kasutanud
kõiki võimalusi, mida pakub põllumajanduslik ja tootmis-
tehniline propaganda. Näiteks pole korraldatud põllu-
majandustöötajate ekskursioone eesrindlikesse ühis-
majandesse, ehkki neid on oma kodu rajooniski mitu.
„Koidu“ kolhoosis on igapäev palju õppida töö organi-
seerimisest, Akadeemik Viljamsi nim. kolhoosis lina-
kasvatamisest, „Kommunismi Teel“ ja „Uue Tee“ kolhoo-
sis seakasvatusest jne.

Kohtumisõhtuid rajooni eesrindlike inimestega peeti
1956. aastal kaks. Kevadel kogunesid kultuurimaja päeva-
kohaselt kaunistatud saali rajooni põllumajanduse ees-
rindlased. Nad kõnelesid oma tööst, andsid edasi edu
„saladusi“. Pärast seda esinesid neile isetegevuslased, ent
mitte hariliku kavaga. Korraldati nimelt soovikontsert.

Oktoobris organiseeriti loomakasvatajate päev, no-
vembris tulid kokku maanoorte sotsialistliku võistluse
võitjad.

Tootmistehnilise propaganda valdkonnas kujunes tähele-
panuväärseks ürituseks konservitehase ja tuletikuvabriku
noorte tööeesrindlaste kohtumisõhtu. Paistu ja Sultsi
rahvamajadel aidati läbi viia sügisesed lõikuspeod.

Põllumajandusliku propaganda alal on abistatud ra-
jooni rahvamaju peamiselt kahes liinis: loengute orga-
niseerimisel ja põllumajandusnurkade sisustamisel. Hea
põllumajandusnurk on näiteks Kõpus. 1956. aastal peeti
maal asuvates rahvamajades kokku ligi 400 loengut,
nendest üks kolmandik põllumajanduslikel teemadel.

9

Rõõmustav on asjaolu, et meie kultuurikoldes hakkab
vajalikule tasemele tõusma ka populaarteaduslike tead-
miste populariseerimine, mille ülesandeks on töötajates
materialistliku maailmavaate kasvatamine, nõukogude
eesrindliku teaduse ja kultuuri saavutuste populariseeri-
mine, elanikkonna üldharidusliku ja kultuurilise taseme
tõstmine ning sanitaarhariduslik töö.

Korraldati kohtumisõhtu Eesti NSV silmapaistva tead-
lase dr. Siimoniga, kes töötab Pollis. On peetud loenguid
ja ettekandeid ateistlikel, loodusteaduslikel, ajaloolistel,

sanitaarhariduslikel ja tehnilistel teemadel. On koostatud ajalehtede väljalõigete albumid ja mapid, tahvlid ja vitriinid. Organiseeritakse foto- ja kodulooring.

Viljandi kultuurimaja tööpiirkonna rahvamajadest on koduloo uurimisel silmapaistva eduga töötanud Kõpu rahvamaja ja raamatukogu.

Populaarteaduslike teadmiste populariseerimise hoo- gustamiseks jääb aga veel palju teha. Kultuurimajas planeeriti näituse koostamine teemal „Elu tekkimine maa- keral“. Lektoriumi temaatilisse plaani on võetud rohkem ateistlikke ja loodusteaduslikke loenguid. Ringküsitusel kaudu selgitatakse, kas elanikkond on huvitatud teaduse- päevade sisseseadmisest, missuguste kavade ja ulatusega; kuivõrd tuntakse huvi moto-, ajaloo-, geograafia-, bioloogia-, astronoomia-, elektrotehnika- ja raadioringi tööle- rakendamise vastu. Vastavalt rahva soovidele astutakse vajalikke samme ühe või teise töövormi elluviimiseks.

10

Kõige suuremad on saavutused kunstilise isetegevuse alal. Kui 1953. aastal viidi kultuurimajas läbi kõigest 50 kunstilise isetegevuse üritust 7387 osavõtjale ja 1954. aastal 113 üritust 24 112 osavõtjale, siis 1955. aastal olid nendeks näitajateks 145 ja 35 556. 1956. aasta 11 kuu jooksul toimus 189 isetegevusõhtut ja kontserti. Külastati kõiki naaberrajoone. Isegi Hiiumaale ulatus Viljandi kul- tuurimaja estraadibrigaadi reis. Esineti nädalapäevad suure eduga nii Kärddlas, Käinas kui ka Emmastes.

Kunstilise isetegevuse viljelemisest võtab kultuuri- majas osa ligi 500 inimest, kes on koondunud 13 isetege- vusringi. Arvukamateks kollektiivideks on segakoor, sümfooniaorkester, operetiring.

Segakoor „Koit“ (koorijuht Paul Krigul) on vabariigi parimaid isetegevuslikke segakoore. Korduvalt on ta esi- nenud iseseisvate kontsertidega. Kava on olnud kooril alati hästi viimistletud ja repertuaar rikkalik. Koori kuu- lub 90 lauljat. Iseseisvate kontsertide andmisega on veel edukalt toime tulnud draamaring, sümfoonia- ja estraadi- orkester. Tõsiseks edusammuks oli kultuurimaja juurde nukuteatri loomine. Lavastati nukunäidend „Kolm pör- sakest“. Korraldati pooltosinat etendust linnas ja käidi ringreisil.

Operetiring on lavastanud niisuguse muusikalise teose, nagu seda on „Vaba tuul“. Sellega esineti paaril korral isegi „Estonias“. Nüüd on õppimisel operett „Kõrbelaul“.

Operetiringi juhil Alice Mäel on kavatsus alustada tööd koguni ooperi lavaletoomiseks. Kogemusi ringil on, jõude ka, küllap hakataksegi pihta. Prooviks organiseeritakse enne ooperiaariate ja -katkendite õhtu.

Silmapaistvateks solistideks on pideva tööga arenenud H. Siimson, K. Räästas, A. Meriloo, E. Otto, L. Vasar, J. Tetsman jt. Kultuurimaja naisansambel on suure eduga esinenud kunstilise isetegevuse vabariiklikel ülevaatus-tel. Viimasel ajal on edusamme teinud instrumentaal-ansambel ja -solistid.

Lühidalt: Viljandi rajooni kultuurimajal on praegu töökad kunstilise isetegevuse ringid, kellede saavutustele võib õigustatult olla uhke. Kuid rahulduda ei või. Ulesanne seisab selles, et tõmmata isetegevusringidesse veel uusi inimesi igalt elualalt. Siis täidame veelgi tulemusrikkamalt seda tingimust, mis kunstialases kasvatustöös on meile seatud: tõsta elanikkonna kultuurilist taset, kasvatada kunstimeisterlikkust töötajate hulkades.

Kunstilises kasvatustöös rakendatavatest vormidest pole ka suudetud kõiki kasutada ühesuguse eduga. Isetegevus-õhtute ja kontsertide kõrval planeerime edaspidi muusikalisi ja kirjanduslikke viktoriine, loeng-kontserte, tarbe- ja kujutava kunsti näitusi, kunstialaseid ja kirjanduslikke loenguid.

Viljandi rajooni kultuurimaja isetegevusringide eduka töö üheks tagatiseks on ringide liikmetega tehtav õppekasvatustöö. Näiteks on segakoori „Koit“ iga proov kujunenud mitte ainult laulude õppimiseks, vaid ka poliitiliste ja erialaste teadmiste täiendamise õppetundideks. Kui päevakorrale kerkis kõiki huvitav Suessi kanali probleem, arutati seda ühiselt mitmel proovil. Kultuurimaja juhtkonna poole aga pöörduti palvega: organiseeritagu isetegevusringidest osavõtjatele loeng rahvusvahelisest olukorrast. Kui teha vestluste teemade kohta statistikat, mida on peetud isetegevuslaste harjutustel, saaksime huvitava ja mitmekesise pildi: „Kahe leeri vahelisest rahulikust koostööst“, „Kas sõjad on paratamatud?“, „Riiklik pensionide seadus“, „Internaat-koolid“, „1905.—1907. a. revolutsiooni sündmused Viljandis“, „Kriitika ja enesekriitika“ jne.

Isetegevusringides on välja kujunenud oma agitaatorid, kellede poole sageli pöörduakse mitmesuguste küsimustega. Nendeks on ELKNU rajoonikomitee sekretär K. Ojasalu, rajooniajalehe toimetuse töötaja J. Tetsman jt.

Aktiivselt aitas kultuurimaja kaasa rajooni noorsoo I festivali ürituste läbiviimisele. Festivali laulupeo raames andis kultuurimaja kaks vabaõhuetendust. Lavastati „Vürst Gabriel“. Kultuurimajas korraldati festivali kirjandusvõistluste (lühijutud, luuletused, följetonid) tulemuste teatavakstegemise puhul kirjandusõhtu, millel esinesid noored autorid. Kultuurimaja solistid võtavad osa festivali isetegevuskonkurssidest.

Veelgi hoolikamalt repertuaari valides ja viimistledes aitab kultuurimaja ka kunstilise isetegevusega tõhusalt kaasa rahvamasside kommunistlikule kasvatamisele, eriti nõukogude patriotismi ja kommunistliku moraali kasvatamisele.

11

„Kultuuritöötajad, aidake aktiivselt kaasa töötajatele kultuurse puhkuse organiseerimisel!“ esitati meile nõudmine. Õigustatud nõudmine! Kuid kes siis veel rohkem pidi selle nõudmise täitmiseks tegema kui kultuurimaja.

Kultuurse puhkuse organiseerimiseks hakati kultuurimajas loengute, vestluste ja segaeeskavadega õhtute kõrval korraldama estraadikontserte (ka kohaliku elu teemal), temaatilisi õhtuid, soovikontserte, mängude ja meelelahutuste ehk nn. puhkeõhtuid, kehakultuuriõhtuid, rahvapidusid, karnevale ja maskeraade. Kõik uudsed üritused võeti rahva poolt hästi vastu.

Nende ettevalmistamine nõuab muidugi suuremat tööd kui tavaliste kontsertide või tantsuõhtute korraldamine. Ent see töö ja vaev tasub ennast.

Kirjeldame veidi lähemalt, kuidas toimub siis ühe sellise mitmekesise seltskondliku osaga õhtu organiseerimine.

Kõigepealt jagatakse ülesanded aktiivi liikmete vahel vastavalt koostatud kavale. Ilma aktiivita ei kannata ettevalmistus vilja. Allpool toome rahvalike mängude-võistluste-tantsude õhtu ettevalmistamise plaani:

Jrk. nr.	Üritus	Läbiviiljad
1.	Loterii	Kultuurimaja instruktor, käsitööringi liikmed
2.	Kotisjooks, potilöömine, eeslile saba taha panemine, üle klaassilla kõndimine	Kultuurimaja direktor, rahvatantsuringi liikmed
3.	„Kahte vähe, kolme palju“, „Kes leiab oma?“	Kunstiline juht, operetiringi liikmed
4.	Korvivalss, luuatants	Instruktor

Õhtul korraldatakse kavas olev tants, mäng või võistlus nii, et üks algatab-selgitab (tavaliselt on see kas kultuurimaja direktor, kunstiline juht või instruktor) ja samas alustavad need, keda rahvatantsu-, opereti- või mõne teise ringi liikmetega on varem instrueeritud toimuva mängu osas. Kui leidub alustajaid-eeskujuandjaid, küll siis leidub järeletegijaid. Peagi haarab mäng või võistlus kümneid pidulisi. Ulejäänud aga elavad sellele kaasa.

Asutuste ja ettevõtete töös esinevaid puudusi ja vigu on sageli kritiseeritud estraadiõhtuil.

Uhel estraadikontserdil näiteks kõneldi Viljandi Jahuja Leivakombinaadi praaktoodetest, ning juba teisel-kolmandal päeval naeris nende naljade üle kogu linn. Kombinaadil tuli kriitikat tahes või tahtmata arvestada. Analoogiline oli olukord polikliiniku, kaubastu, sööklate ja teiste asutuste töös esinevate puuduste ja väärnähtuste vastu võitlemisel. Huumor ja satiir osutusid vahedaks relvaks.

Kultuurimaja pole unustanud ka noorte vaba aja veetmise võimaluste mitmekesistamist. On korraldatud noorteõhtuid, lastehommikuid ja nukuteatri etendusi.

Mida huvitavamaid puhkehetkede veetmise võimalusi kultuurimaja pakub, seda enam koguneb sinna rahvast. Malele ja kabele leidsime kindla koha. Nende harrastajaid jätkub. Edaspidi organiseerime veel mitmesuguseid olümpiaade, viktoriine ja konkursse. Tahame töötada põhimõttel, et igauks leiaks meie keskest kultuurikoldest midagi enda jaoks, tema huvidele vastavat. Kerge see pole, kuid võimatu ammugi mitte.

Keskse koha omab kultuurimajas metoodiline kabinet. Mida siin leidub? Oiu rahvamaja ja raamatukogu näitlikud tööplaanid. Tutvuge ja õppige! Parimate kollektiivide esinemiskavad. Kümnete kaupa väga mitmesuguseid kaustu ja albumeid juhendava ja abistava materjaliga, näiteks: „Töö üldine organiseerimine“, „Töö planeerimine ja aruandlus“, „Rahvamajade nõukogu ja aktiivi töö“, „Kolhoosiklubide ja punanurkade organiseerimine“ jne.

Suurt tähelepanu pööratakse massilise poliitilise töö kogemuste üldistamisele ja levitamisele. Võime huviga lugeda materjale: „Temaatilised õhtud“, „Loengute ja vestluste organiseerimine“, „Näitused“. Põllumajandusliku propaganda alastest väljapanekutest leiavad rohkesti kasutamist: „Sotsialistlik võistlus külas“, „Eesrindlaste kogemuste propaganda“, „Kohtumised tööeesrindlastega“, „Küsimuste ja vastuste õhtud“ jt.

Kabinetil on oma seinaleht „Metoodika“. Elavalt on kujundatud vitriinid „Tunne meie kodumaad“ ja „Tunne meie eesrindlasi“. Kabinetis toimuvad järjekindlalt seminarid rahvamajade ja raamatukogude juhatajatele, mis organiseeritakse koos kultuuriosakonnaga.

Metoodilise töö ülesanded on kultuurimajal laialdased. Eelkõige tuleb metoodilist abi osutada rahvamajadele, kolhoosiklubidele, nende juhatajatele, nõukogu liikmetele, ringide juhtidele. Viljandi kultuurimaja metoodilise kabineti abistav käsi ulatub ka kolhoosidesse farmide punanurkade abistamiseks.

Abistada klubiliste asutuste töötajaid erialaste kogemuste omandamisel kultuurharidusliku töö sisu, vormide ja meetodite abil — see on kabineti töö üks külg. Selle kõrval peab kabinet osutama igal pool abi kultuurharidusliku töö ideelise taseme tõstmiseks, sisulise ja organisatsioonilise külje parandamiseks.

Et seda saavutada, selleks korraldab kultuurimaja töötajate väljasõite rahvamajadesse ja kolhoosiklubidesse, organiseerib individuaal- ja grupikonsultatsioone.

Viimaseid korraldatakse meil selleks, et tõsta klubiliste asutuste töötajate kvalifikatsiooni. Küsimuste valdkond, mida konsultatsioonidel arutatakse, on seni piirdunud peamiselt loengulise tööga, kuna just selles osas on kõige suuremaid puudujääke maarahvamajades.

Pidevalt demonstreerib metoodiline kabinet rajoonis väljaantud paremaid seina-, välk- ja valguslehti. Mitmel korral on väljapanekute hulgas olnud Kõpu rahvamaja välk- ja põllulehed.

Kõpu rahvamaja välk- ja põllulehtedest on teised rajooni rahvamajad õppinud, kuidas koostada välk- ja põllulehti. Kõpus on osavaid värsiseppi, kes nii mõnegi „paise opereerivad“ teravate salvide ja riimidega. Näiteks läks masinist J. Elbre, selle asemel et täita oma ülesannet rehepeksumasina juures, pummeldama. Kohe naelutas selle kinni rahvamaja agitatsioonibrigaad satiirilises värsis:

„Masinist“

„Ah, tühja,“ arvas Elbre Juks,
„mul täna töö ei lähe.
Las seisab masin, rehepeks
võib oodata ka vähe.

Pea huugab, pole parata,
mul tervis viletsavõitu.
Lä'en kõrtsi, proovin rüübata!“
Ja alustaski sõitu.

Edasi jutustatakse sellest, kuidas Elbrel aga siis alles hädad algasid, kui ta läks kohalikku teemajja. Kogu lugu lõppes hooletu masinisti karistamisega.

Välkleht selliste värssidega seisis kaua aega metoodilises kabinetis. Ja hiljem võis Paistus, Tännassilmas jm. lugeda samuti satiirilisi värsse kohalikest faktidest. Eeskuju nakatas. Nakatuda aitas metoodiline kabinet.

13

Need on Viljandi rajooni kultuurimaja mõningad saavutused. Võib õigusega öelda, et kultuuritöö meie rajoonis, eelkõige keskses kultuurikoldes, hoogustus suuresti pärast NLKP XX kongressi. Partei kongress kavandas töötavate hulkade kommunistliku kasvatuse alal suured ülesanded ja meie, kultuuritöötajad, oleme püüdnud parteiorganisatsioonidele olla väärilisteks abilisteks nende ülesannete elluviimisel.

Oleks vääri arvata, nagu oleksime teinud kõik mis võimalik kultuurharidusliku töö taseme tõstmiseks. Ei. Ka

Viljandi kultuurimajal on veel küllalt kasutamata võimusi, millede oskuslik rakendamine liidaks uusi töötajate hulki kultuurikolde ümber, aktiviseeriks neid, innustaks uutele töövõitudele.

Meie kodulinnas on looduslikult kaunid Lossimäed. Kui suurepärase kultuuri- ja puhkepargi võiks sinna rajada. Kas see oleks üle jõu käiv? Ei, kui kultuuriala töötajatega ühendaks oma jõud kommunistlikud noored, koolid, asutused ja ettevõtted. Ehitada kõlakoda, lugemislaud, vabaõhulektoorium, mängude paviljon ja väljakud, valmistada näitliku agitatsiooni vahendid! Ülemaailmseks noorsoofestivaliks valmistudes otsustasime: need plaanid saagu teoks Eesti NSV 17. aastapäevaks.

Samuti on kultuurimajal vaja tihendada sidemeid asutuste ja ettevõtetega, kolhooside ja sovhoosidega, rahvamajade ja raamatukogudega. Tihe kontakt on vajalik tegur edukaks kultuurhariduslikuks tööks.

Töö peab muutuma veelgi ulatuslikumaks ja seda tuleb viia rohkem väljapoole kultuurimaja seinu — kohtadele.

Väsimatult jätkame uute vormide otsimist ja rakendamist, mis aitaksid tõhustada meie tööd peamise ja kõige austavamana ülesande täitmisel — hulkade kommunistlikul kasvatamisel.

LINNA ABIST MAALE

R. VÄLI,

V. KINGISSEPA NIMELISE RIIKLIKU
TALLINNA TSELLULOOSI- JA PABERITÖÖSTUSE KOMBINAADI
PARTEIBÜROO SEKRETÄR

Linna ja kolhoosiküla koostöö üheks tähtsamaks vormiks on tööstusettevõtete, asutuste jne. šeflus kolhooside, masina-traktorijaamade ja sovhooside üle. Šeflid osutavad maatöötajatele laialdast organisatsioonilist ja majanduslikku, tehnilist ja kultuurilist abi, aitavad kaasa kolhoosnikute ja mehhanisaatorite tootmiskultuuri tõstmisele, eesrindlike töömeetodite juurutamisele ning sotsialistliku võistluse arendamisele.

Oma panuse põllumajanduse arendamisse annab ka Kingissepa-nimelise Tselluloosi- ja Paberitööstuse Kombinaadi töötajate kollektiiv. Kuigi meie kombinaadi toodang ei ole otseselt põllumajandusega seotud, oleme leidnud siiski rea mooduseid, vahendeid ja võimalusi, kuidas abistada oma šeflusaluseid — Lihula rajooni „Uus Kasari“ kolhoosi ja Vastseliina rajooni Vastseliina masina-traktorijaama. Meie kombinaadi kogu kollektiiv kommunistidega eesotsas seadis endale ülesandeks abistada šeflusalusel kolhoosil muutuda eesrindlikuks majandiks, kiiresti arendada ühismajandi kõiki harusid, et pidevalt tõuseks kolhoosnikute jõukus ja kolhoos annaks võimalikult palju toodangut rahvamajandusele.

Käesoleval ajal on šeflustöö kolhoosikülas muutunud Kingissepa-nimelise Tselluloosi- ja Paberitööstuse Kombinaadi töötajate keskel traditsiooniliseks nähtuseks. Varem aastatel kandis meie šeflustöö sageli kitsarinnaliselt kultuurilist iseloomu. Iga uue päevaga muutus meie šeflustöö aga üha enam plaanikindlamaks ja organiseeritumaks, aidates suurendada linna mõju kolhoosikülale, tihendada koostöösidemeid tööliste ja kolhoositalurahva vahel.

Kui 1950. aasta algul meie parteiorganisatsiooni liikmed esmakordselt käisid šeflusaluses kolhoosis, ei olnud meil enestelgi selget ettekujutust, mida tuleb kolhoosis teha, millest peale hakata. Tutvudes äsjaloodud „Uus Kasari“ kolhoosi esimeste sammudega kollektiivse majapidamise arendamise teel, puutusime kokku rea küsimustega, mis meile kui tööstuse töölistele olid täiesti uudsed. Oli vaja alguses kohe leida õige tee, et mitte eksida juba esimestest sammudest alates. Meie kombinaadi parteiorganisatsiooni liikmeist käisid mitmel korral „Uus Kasari“ kolhoosis parteibüroo liige Ténnov, kombinaadi direktor, ametiühingu komitee esimees Vinkel ja parteibüroo sekretär Väli. Viibides kolhoosnike keskel kuulasime tähelepanelikult nende arvamusi, arvestasime kolhoosi esimehe ja brigadiride ettepanekuid ning avaldasime oma-poolseid mõtteid ühismajapidamise töö paremaks korraldamiseks. Mitmel korral arutasime šeflustööga seoses olevaid küsimusi kombinaadi parteiorganisatsiooni koosolekutel ja büroo istungitel šeflusaluste majandite esindajate osavõtul.

Nii kujunes välja konkreetne šeflustöö plaan, mille alusel hakkasime abistama „Uus Kasari“ kolhoosi ja Vastseliina masina-traktorijaama. See šeflusalase abistamise plaan sisaldas mitmesuguseid organisatsioonilisi, majanduslikke ja poliitilisi abinõusid.

Varem hindasime šeflustööd selle järgi, mitu korda kombinaadi töötajad viibisid šeflusaluses kolhoosis ja masina-traktorijaamas, mitu loengut, vestlust ja kontserti seal läbi viidi. NLKP XX kongressi otsuste mõjul seadsime aga oma šeflustöö tulemuste hindamise aluseks tagajärjed, mida saavutab kolhoos, kuidas tugevneb kolhoosi ökonoomika, kas tõuseb põllumajanduslike kultuuride saagikus ja loomakasvatuse produktiivsus.

Algul piirdus kombinaadi abi šeflusalusele kolhoosile peamiselt igapäevastes pisiküsimustes. Nii siirdus kombinaadi sepp Tammeleht kolhoosi põllutööriistu remontima. Kombinaadi mehaanikatsehhis remonditi kolhoosi vana traktor, mida hiljem kasutati kolhoosis viljapeksul ja ka jõumasinaana, kombinaadi töökodades valmistati mitmesuguseid tagavaraosi, nagu hammasrattaid ja ühendusmuhve niidumasinaile ja kartulivõtmismasinaile jne. Kombinaadi töötajad kogusid puutuhka ja saepuru „Uus Kasari“ kolhoosi põldude väetamiseks.

Ükski neist ülaltoodud abinõudest ei lahendanud aga põhiliselt „Uus Kasari“ kolhoosi majanduse edasiviimise küsimust. Kuidas leidsime siis selle põhilise šeflustoos?

Juba mitu aastat tagasi alustati kolhoosis uue karjalauda ehitamist. Kuna lühikese aja jooksul vahetati kolhoosis mitu esimeest, kellest ükski ei tundnud tõsist huvi kolhoosi arengu vastu, siis jäi lauda ehitamine peagi soiku, muretsetud ehitusmaterjal kasutati aja jooksul teiste hoonete jooksvaks remondiks.

1955. aasta keskpaiku valiti „Uus Kasari“ kolhoosi esimeheks kommunist Robert Egipti, kes muutis otsustavalt olukorra kolhoosis. Ta nägi, et kolhoosi majanduse tõstmiseks on vaja lahendada majapidamishoonete, eeskätt uue karjalauda ehitamise küsimus ja et selles töös võivad šefid suurt abi osutada. Ja osutasidki.

Kingissepa-nimelise Tselluloosi- ja Paberitööstuse Kombinaadi töömehed ja veoautod aitasid karjalauda ehitusplatsile transportida metsast palke ja ladudest muid ehitusmaterjale. Samuti saadeti ehitustöödele appi kombinaadi puusepad Smekalov, Saul, Liivaste jt.

Kombinaadi tsehvides valmistati kolhoosi ehituste jaoks vajalikud abimaterjalid, nagu mitmesugused kobad, haagid, poldid jne.

Kõik kolhoosi tellimused valmisid meie kombinaadis ennetähtaegselt, sest need võeti parteiorganisatsiooni liikmete, komsomoli ja ametiühingu aktivistide poolt range ühiskondliku kontrolli alla. See omakorda aitas kiirendada ehitustööde käiku kolhoosis.

Šeflustoos käigus seati karjalauta üles kombinaadi lukkseppade brigadiri Rebase ja kommunistliku noore Mihklepa abiga rippraudtee sõotade transportimiseks ja automaatjootjad.

Karjalauda ehitustööd viidi lõpule võrdlemisi kiiresti. 1955. aasta sügisel paigutati seni mitmes laudas laiail olnud 104 lüpsilehma uude lauta.

Karjalauda ehitamine oli kolhoosile suure poliitilise tähtsusega ürituseks. Kahtlemata aitas see tunduvalt kaasa selleks, et näiteks 1955/56. loomakasvatusaasta esimese kümne kuu keskmine piimatoodang ühe lehma kohta oli kolhoosis 640 kg võrra suurem kui eelmisel aastal sama perioodi kestel. Kolhoos täitis suurenenud piimatoodangu arvel suure osa 1956. aasta riiklikest teravilja ja kartuli müügikohustustest ning samuti masina-trak-

torijaama naturaaltasust. 1956. aasta esimese poolaasta tootmisplaanis ettenähtud rahaline tulu kolhoosis ületati tunduvalt piimamüügi arvel.

Karjalaut ei olnud kolhoosis ainukeseks ehituseks, mille püstitamisele meie kui šefid kaasa aitasime. Meie töömeeste abiga valmis veel heina-, turba- ja jõusöödahoidla, autogaraaž ja lõpetati kiirkuivati ehitamine. Lähemate aastate jooksul on kavatsusel ehitada veel üks karjalaut 40 lehmale vanast laudast ümberehitamise teel, 1956. aastal lõpetati sigala ehitustööd, samuti karjaköögi ehitamine. 1957. aastal alustatakse aga kanala ehitamist 500 kanale.

Teiseks suuremaks ürituseks meie šeflustöös kolhoosi majandusliku tõusu osas oli kolhoosi elektrifitseerimine, millega tehti algust 1955. aastal. Sellele andis tõuke mitmete tööprotsesside kergendamise vajadus. Kolhoos ostis 7,5 kW võimsusega dünamo, mille käivitamiseks kombinaat andis petrooleumimootori. Elektriliiniks vajaliku metsamaterjali vedasid kohale kombinaadi autod. Juhtmestiku, isolaatorid ja installatsioonimaterjali saatis kolhoosile kombinaat. Esimese tootmishoonena elektrifitseeriti kolhoosis kombinaadi elektrikute Roode, Sildaru ja Uustalu poolt kiirkuivati, kust elektriliin kulges edasi kolhoosi keskusesse. Järgnevalt elektrifitseeritakse uus karjalaut, kus seatakse sisse elektrilüps, ja muud loomakasvatus- ning tootmishooned. Seejärel elektrifitseeritakse kolhoosnikute elumajad.

Lugedes neid ridu võib kerkida üles küsimus — mille alusel tehakse kombinaadi poolt sellisteks töödeks vajalikud ning möödapääsamatud materiaalsed kulutused? Nagu teada, osutati varemalt kolhoosidele materiaalselt abi enamikul juhtudel tasuta. See sisendas mõnesse kolhoosnikusse tunde, nagu oleks kolhoos šefi poolt ülalpeetav, mis loomulikult mõjus halvasti kolhoosnikute tööinnule. Praegune materiaalne abi, mida Kingissepanimeline Tselluloosi- ja Paberitööstuse Kombinaat osutab „Uus Kasari“ kolhoosile, toimub kindla lepingu või vastava kokkuleppe alusel kolhoosiga. Meie raamatupidamise andmetel tasus kolhoos 1955. aastal kombinaadile ligi 7000 rubla mitmesuguste kombinaadis valmistatud ja remonditud esemete ning transpordi eest.

Oluliseks osaks šeflustöös on muidugi ka abi tööjõu näol, mida kombinaat on kiiretel tööperioodidel osuta-

nud šeflusalusele kolhoosile. Abistamistöödele saadatud inimesi on gripis tavaliselt 10—20.

Nii mõnigi kord avaldavad asutuste töötajad šeflustööd hinnates arvamust, et ega kolhoos ise saagi töödega hakkama. Kogu töö kolhoosis tegevat ära šefid. See on täiesti väär arusaamine. Meie kombinaadi töötajate kollektiiv on palju abistanud tööjõuga „Uus Kasari“ kolhoosi, kuid isegi 1955. aastal, mil abi tööjõu osas oli kõige ulatuslikum, ei töötanud meie inimesed välja rohkem kui 30% üldisest normipäevade arvust, mis kulus kolhoositootmise organiseerimiseks aasta jooksul. On täiesti arusaadav, et selline väike osa üldisest tööst ei ole suurmajapidamises otsustav.

Peamiseks ja otsustavaks oma šeflustöös loeme õigustatult „Uus Kasari“ kolhoosile ja Vastseliina masina-traktorijaamale osutatud organisatsioonilist ja poliitilist abi. Selles osas oleme pearõhu asetanud kohapealsete ühiskondlike organisatsioonide — partei-, komsomolija ametiühinguorganisatsiooni ning ka naiskomisjoni töö aktiveerimisele. Oleme püüdnud abistada kolhoosi ja masina-traktorijaama kollektiiviliikmete isikliku loova initsiatiivi kasvatamisel. Tehes omapoolseid ettepanekuid ja osutades kohtadel esinevatele puudustele, oleme alati enne nõu pidanud kommunistide, kommunistlike noorte ja aktivistidega, taotlede seda, et eeskätt nemad ise leiaksid lahenduse töös esilekerkinud puuduste ja takistuste kõrvaldamiseks.

Organisatsioonilises ning poliitilises töös šeflusaluses kolhoosis ja masina-traktorijaamas on kõige tähtsam tihe kontakt kohapealsete inimestega. Meie parteiorganisatsiooni büroo liikmed eesotsas Tennoviga on väga sageli viibinud „Uus Kasari“ kolhoosis ja Vastseliina masina-traktorijaamas, samuti parteibüroo sekretär Väli, kombinaadi direktor Lesnoi, ametiühingukomitee esimees Vinkel jt. On muutunud tavaks, et iga kommunist, kes viibib šeflusaluses kolhoosis või masina-traktorijaamas, annab sealt tagasi saabudes kas parteiorganisatsiooni koosolekul või parteibüroo istungil lühikese informatsiooni olukorrast šeflusaluses majandis. Ja iga kord määrame kindlaks omapoolsed konkreetset vahendid, et abistada šeflusalust majandit kommunistide poolt märgitud vigade ning puuduste kõrvaldamisel. Nii oli see kord ka pärast Lesnoi ettekannet olukorrast šeflusalustes majandites.

Parteiorganisatsiooni koosolek andis kommunistidele üksikasjalised ülesanded Vastseliina masina-traktori-jaama abistamiseks: Toorenille kunstilise isetegevuse alal, Botvinkinile töö normeerimise alal, Talvingule ametiühingu töö abistamise osas, Vlassovile traktorite remondi abistamisel jne.

Uheks oluliseks küsimuseks, mida meie parteiorganisatsioon koos administratsiooniga on šeflusalustel majanditel aidanud lahendada, on mõnede spetsialistide väljaõpetamise probleem. Vastseliina masina-traktori-jaamale õpetati kombinaadis välja keevitajad Zadonski ja Arus, kes sooritasid kombinaadi kvalifikatsioonikomisjoni ees vastavad katsed ja omandasid mitmekuulise praktika kestel kombinaadis nii elektri- kui gaasikeevitaja kutse. Pikemat aega viibisid Vastseliina masina-traktori-jaamas meie treialid Trussov ja Lagle, lukksepad Rebane ja Mihklepp, kes õpetasid sealsetele treialitele ja lukkseppadele tööstuses kasutusel olevaid uusi eesrindlike töövõtteid. „Uus Kasari“ kolhoosis õpetasid meie puusepad Smekalov ja Saul karjalauda ehitustööde juures välja terve kolhoosi ehitusbrigaadi.

Ka kaadri valiku ja paigutamise osas oleme šeffidena mõndagi ära teinud. Vastseliina masina-traktori-jaamas esines tõsiseid raskusi traktorite sügis-talvisel remondil, kuna traktori-jaama remonditöökoja juhataja ei suutnud organiseerida plaanipärast tööd traktoristide ja remonditöölise kollektiivis. Tegime ettepaneku töökoja juhataja asendada uue inimesega. Seda tehti ja töö paranes märgatavalt. „Uus Kasari“ kolhoosis ei saanud kanatalitaja oma tööga hakkama. Ka siin asus meie ettepanekul tööle uus inimene. Kui 1954/55. loomakasvatusaasta kümne kuuga endine kanatalitaja Kuulbas sai igalt kanalt keskmiselt 55 muna, siis 1955/56. loomakasvatusaasta sama perioodi kestel oli uuel kanatalitajal Ennol keskmine munatoodang ühelt kanalt 106 muna.

Šeflustöö praktika on meile õpetanud, et see töö kannab vilja ainult siis, kui šefid viibivad šeflusaluses majandis ühtejärke pikemat aega, mitte aga ei teosta abi osutamise eesmärgil lühiajalisi nn. „välkretki“. Ainult kestvam viibimine kohapeal võimaldab põhjalikult tungida majandi organisatsioonilisse ellu ja osutada selles osas konkreetset abi.

Treial Trussov viibis pikemat aega Vastseliina masina-traktorijaamas, abistades selle kollektiivi traktorite ja põllutööriistade remontimisel. Töötades iga päev õlg õla kõrval kohapealsete remonditöölistega, jälgides töö organiseerimist remonditöökojas ja võrreldes seda kombinaadi töökojas valitseva olukorraga, paistsid talle silma mitmesugused puudused. Ta kirjutas kombinaadi parteibüroole, et remonditöökojas on töö organiseeritud äärmiselt halvasti, töödistsipliin lonkab, puudub hulk remondiks vajalikke materjale ja tagavaraosi.

Selle kirja alusel sõitsid masina-traktorijaama kombinaadi insener-mehaanik Vlassov ja mehaanikatöökoja juhataja Reinart, kes selgitasid täpsemalt välja traktorite remondi aeglase kulgemise põhjused, vestlesid töökoja tööliste ja traktoristidega ning esitasid igati põhjendatud ettepanekud nii masina-traktorijaama administratsioonile ja ühiskondlikele organisatsioonidele töö paremaks organiseerimiseks kui ka meie parteiorganisatsioonile inimeste ja materjalidega abistamise osas. Halb organisatsiooniline töö inimestega oli üks peamine põhjus, miks töö traktorijaama remonditöökojas oli laakil.

Võimalikult sagedamini oleme püüdnud osa võtta šeflusaluse kolhoosi ja masina-traktorijaama ühiskondlike organisatsioonide koosolekuist, kolhoosi üldkoosolekuist ja juhatuse istungeist. Nii oleme aidanud jõudumööda lahendada võrdlemisi paljusid ja mitmekesiseid küsimusi. Terve rea kolhoosi ebamajandusliku juhtimisega seoses olevaid küsimusi tõstsid üles meie parteiorganisatsiooni liikmed ja kolhoosi abistama sõitnud kombinaadi töötajad.

Töö parem organiseerimine kolhoosis ja eeskätt võitlus kolhoositootmise kõigi harude tõusu eest sõltuvad otseselt kolhoosnikute eneste praktilisest tööst. Töö hoo-
gustamiseks oleme kaasa aidanud sotsialistliku võistluse organiseerimisele kolhoosis, mis on olnud kahtlemata meil üheks raskemaks küsimuseks senises šeflustöös.

Nagu kõigis teistes kolhoosides, nii on ka „Uus Kasari“ kolhoosis organiseeritud brigaadide, farmide ja üksikute kolhoosnikute vaheline sotsialistlik võistlus. Kolhoos ise võistleb rajooni teiste kolhoosidega paremate tootmisnäitajate eest. Kolhoosi keskuses on autahvel, kokkuvõtted sotsialistliku võistluse käigust ja diagrammid nii põllundusbrigaadide kui loomakasvatusefar-

mide kohta, paremaile loomakasvatatajaile antakse rändvimplid.

Oma peamist ülesannet nägid kombinaadi töötajad selles, et muuta sotsialistliku võistluse mõiste inimestele lähedaseks, luua vajalik võistluse õhkkond, mis iga päev innustaks inimesi produktiivsele tööle. Siin abistasid meid kombinaadi tööliste vahel organiseeritud sotsialistliku võistluse kogemused. Kombinaadi töötajatest moodustasime kolhoosis oma brigaadi, kes abistas põllutöödel ja aitas ka välklehte välja anda otse põllul.

Uue suure karjalauda ehitamine võimaldas tööjõu kokkuhoidu ja sotsialistliku võistluse paremat organiseerimist lehmade piimatoodangu tõstmise eest. Nii oli lüpsja-karjatalitaja Enno hooldamisel olev lehmade grupp veel 1955. aasta algul kolhoosis piimatoodangu poolest üks halvemaid, kuna puudusid korralikud hooldamistingimused. Pärast karja uude lauta paigutamist ja premiaalse töötasu maksmise viisi kehtestamist kolhoosi juhatuse poolt on olukord loomakasvatases pidevalt paranenud. Nüüd tunneb sotsialistliku võistluse vastu huvi juba iga loomakasvatataja. Lehmade üldine piimatoodang on tõusnud peaaegu ühe kolmandiku võrra, mis on kolhoosi tõstnud rajoonis piimatoodangu poolest neljandale kohale. Lüpsja-karjatalitaja Enno hooldamisel olev lehmade grupp on aga piimatoodangu poolest kolhoosi parim.

Kombinaadi töötajad on abistanud ka kolhoosi agitatoreid ja kommunistlikke noori sotsialistliku võistluse käiku valgustavate välklehede, diagrammide ja plakatite väljaandmisel.

Mida on saavutatud sotsialistliku võistluse organiseerimisega kolhoosis?

Esiteks seda, et 1956. aasta kevadtöödel võitis „Uus Kasari“ kolhoosi kollektiiv enda kätte Lihula rajooni kolhooside-vahelise sotsialistliku võistluse rändlipu. Teiseks on saavutatud seda, et sotsialistliku võistluse organiseerimine, kolhoosi majanduse kõigi alade tõus on andnud meile kolhoosi igapäevasele elule tuginevad konkreetset faktid massiliseks poliitiliseks tööks kolhoosi liikmete keskel.

Kas alljärgnevad mõningad tõsiasjad ei anna alust sisukaks agitatsioonitööks? Kahtlematult annavad. Kas või näiteks see, et veel mõni aasta tagasi oli rahaline normi-

päevatasu „Uus Kasari“ kolhoosis väga madal. Aasta-aastalt on normipäevatasu tõusnud. Kui kolhoos 1953. aastal sai rahalist tulu 231 351 rubla, siis 1956. aastal ainult kaheksa kuu jooksul oli rahaline tulu 271 169 rubla. Taolisi fakte võib kolhoosi igalt elualalt leida huljana.

Kõik sellised tõsiasiad, mis näitavad, et kolhoosi majandus sammub pidevalt tõusuteed, samuti materiaalse huvitatuse printsiibi rakendamine ja sisukas poliitiline selgitustöö mobiliseerivad juba iseenesest kolhoosi liikmeid aktiivsemale tööle ühismajandi edasise õitsengu eest. Ja kui võrrelda „Uus Kasari“ kolhoosi liikmete huvi töö vastu, siis näeme siingi tunduvat kasvu. Kui näiteks 1954. aasta vihmasel sügisel osa kolhoosnikuid hoidus kõrvale kartulivõtmisest, lootes šeffide peale, siis praegu selliseid juhtumeid enam ei esine.

Agitatsioon konkreetsete, kolhoosielust võetud faktidega on muutunud meie šeflustöö üheks lahutamatuks osaks. Kolhoosnikutele pole enam vaja selgitada üldtuntud tõdesid nõukogude võimu olemusest, kolhoosikorra eelistest jne., nagu seda tegime kolhoosikorra esimestel aastatel ja nagu seda mõned elust mahajäänud aktivistid kipuvad veel praegugi tegema. Igapäevane elu ja kolhoositootmise edusammud veenavad ise kolhoosnikuid. Kolhoosiperedes loetakse ajalehti ja ajakirju, kuulatakse raadiot. Ja seepärast kutsub üldtuntud tõdede alatine kordamine kolhoosnikutes esile ainult igavustunde.

Kolhoosi agitaatorite nõupidamistel, loengutes ja vestlustes oleme püüdnud käsitleda põhiliselt antud momendi ülesandeid, sidudes need kogu nõukogude ühiskonna ees seisvate ülesannetega ja selgitades neid kõigile arusaadavas igapäevases keeles. Samale teele oleme püüdnud suunata ka kolhoosi agitaatoreid, kellest paremini töötavad Viigipuu I põllundusbrigaadis, Rakk ja Marlei II põllundusbrigaadis jne.

Kõige laiemal ulatuse poliitilise selgitustöö osas on meie šeflustöös omandanud kommunistide individuaalsed vestlused kolhoosnikutega. See moodus võimaldab kõige paremini tundma õppida kolhoosnikute muresid ja suunata nende tähelepanu eesseisvate ülesannete lahendamisele.

Kolhoosnikutele on meie parteiorganisatsiooni liikmed viinud läbi terve rea loenguid ja vestlusi. Nende peami-

seks teemaks on olnud partei ja valitsuse otsuste selgitamine, NLKP XX kongressi materjalid, rahvusvaheline olukord jne.

Mõni sõna abist seina-, välk- ja valguslehe toimetustele. Mõlemale šeflusalusele majandile valmistasid kombinaadi kunstnik ja puusepad nägusa seinalehe aluse. Šeflusaluses majandis viibides abistavad parteiorganisatsiooni liikmed, kommunistlikud noored või ametiühingu aktivistid seinalehe toimetust seinalehele materjali kogumisel ja väljaandmisel. „Uus Kasari“ kolhoosis on senises šeflustöös agitatsiooni alal efektiivseks vahendiks olnud väikleht ja valgusleht kinoseansi eel. Kolhoosi kommunistlikud noored Virthal ja Tikerpuu ja kombinaadi parteiorganisatsiooni büroo liige Tennov on koostanud huvitavaid ja sisukaid välk- ja valguslehti. Välk- ja valguslehtedes ei ole piirdutud ainuüksi põllutöödel silmapaistnud kolhoosnikute ja samuti meie töötajate töötulemuste ja -võtete populariseerimisega, vaid on paljastatud nii kolhoosi tootmistöös kui ka mõnede inimeste käitumises esinevaid vääranähtusi.

Hoolitsedes kolhoositootmise pideva tõusu eest, ei jätnud me unustusse ka nii kolhoosirahva kui ka masina-traktorijaama töötajate kultuurilist teenindamist. Suurimad teened selles osas on Kingissepa-nimelise Tselluloosi- ja Paberitööstuse Kombinaadi klubil eesotsas klubi juhataja ja kommunisti Tooreniga, klubi kunstilise juhi Jaanimäega ja kombinaadi spordikollektiivi esimehe Parminiga.

Kombinaadi klubi isetegevuslaste esinemisi ja kontserte kolhoosis ja masina-traktorijaamas on olnud hulgaliselt. Näitering on esitanud näidendid „Omad inimesed“, „Põrgupõhja uus Vanapagan“, „Kroonuonu“ ja teisi lühemaid palu, mitmel korral on esinenud rahvatantsurühm, puhkpilli- ja estraadiorkestrid, akrobaadid, deklamaatorid, sõnakunstnikud jne. Isetegevuslaste poolt esitatud kontsertidele on eranditult alati eelnenud loeng või vestlus kombinaadi lektori poolt.

Meie isetegevuslaste šeflusalane töö ei ole piirdunud ainult kunstilise meelelahutuse pakkumisega kolhoosis ja masina-traktorijaamas, vaid klubi on osutanud üsna tõhusat abi ka „Uus Kasari“ kolhoosi isetegevuslastele. Mitu korda käisid kolhoosi näiteringi abistamas Herz-

man ja Uukivi, lauluringiga harjutas Ringimäe ja rahvantsuringiga Jaanimägi ja Lehtmaa.

Šeflustoos ei ole unustatud ka masina-traktorijaama ja kolhoosi raamatukogusid. Vastseliina masina-traktorijaamale kinkisid kombinaadi töötajad 1000-köitelise raamatukogu ja „Uus Kasari“ kolhoosile 500 raamatut. Et raamatukogu kolhoosis elavalt kasutatakse, näitavad nende raamatute laenutaja kommunistliku noore Viigipuu käest saadud andmed. 1955. aasta jooksul laenutas 76 alalist lugejat neid raamatuid üle 1300 korra. Laenutajaist on Kuusemets, Nauman, Kuuspalu, Jõerand, Enno jt. ühed tublimad töötajad kolhoosis.

Kombinaadi tublidest töömeestest on enamik sportlased. Šeffidena kolhoosis viibides on nad alati korraldanud omapärase treeninglaagri. Päeval tehakse jõudu säästmata tööd. Pärast tööd aga tuuakse välja linnast kaasavõetud tõstekang, poksikindad, jalgratas jms. ning hakatakse treenima. Sageli võtavad sellistest treeningutest osa ka kolhoosi spordiharrastajad. Laupäeva või pühapäeva õhtuti korraldatakse kolhoosi keskuses või Kirbla rahvamajas avalikke demonstratsioonitreeninguid ja -võistlusi, millest kutsutakse osa võtma ka kohalikke sportlasi. Sellistel puhkudel esineb tavaliselt mõni kombinaadi sportlane lühikese spordialase vestlusega, tutvustab üleliiduliste, vabariiklike ja kombinaadi sportlaste saavutusi jne.

*

Niisugused on üldjoontes Kingissepa-nimelise Tselluloosi- ja Paberitööstuse Kombinaadi töölikollektiivi ja parteiorganisatsiooni kogemused šeflustöö organiseerimisel maal. Kõgu selles töös ei hakanud me tõmbama kindlat piirjoont nende ürituste vahele, mida on organiseerinud kombinaadi parteiorganisatsioon, mida on teinud kombinaadi administratsioon ja millele on käed külge pannud kõik kombinaadi töötajad. See poleks õige, sest meie parteiorganisatsioonile, administratsioonile ja kõigile kombinaadi töötajatele on šeflustöö muutunud ühiseks ürituseks, millesse igaüks annab omapoolse panuse.

Ulaltoodut lugedes ei maksa arvata, nagu peaksime kolhoosi ja masina-traktorijaama saavutusi kombinaadi šeflustöö teeneks. Oleme olnud vaid abistajad ja nõu-

andjad. Uhisajandi arendamisel tehtud edusammude aluseks on eeskätt kolhoosirahva enese loov töö, kolhoosi esimehe Egipti, brigadiride Kullersoo ja Rakki, farmijuhataja Kuusemetsa ja paljude teiste poolt õigel ajal tarvitusele võetud organisatsioonilised abinõud.

ОПЫТ МАССОВО-ПОЛИТИЧЕСКОЙ РАБОТЫ
В ДЕРЕВНЕ

На эстонском языке

Эстонское Государственное Издательство
Таллин, Пярну маantee, 10

*

Toimetajad S. Härma ja E. Männik

Tehniline toimetaja T. Mitt

Korrektorid M. Pedajas ja V. Pillau

Ladumisele antud 18. XII 1956. Trükkimisele antud 1. II 1957. Paber 54:84, 1/16. Trükipoognaid 9. Formaadile 60:92 kohaldatud trükipoognaid 7,38. Arvutuspoognaid 8,09. Trükiarv 2000. MB-00638. Tellimise nr. 2199.

Trükikoda «Punane Täht», Tallinn, Pikk tän. 54/58.

Hind rbl. 1.50

Rbl. 1.50

A-21402

TÜ RAAMATUKOGU

1 0300 00337082 4